

DEVİRİMCİ EMEK

FABRİKALAR, TARLALAR, SİYASİ İKTİDAR HER ŞEY EMEĞİN OLACAK!..

ZAFERİMİZ; İŞÇİLERE EMEKÇİLERE
VE EZİLEN TÜM DÜNYA HALKLARINA
KUTLU OLSUN!..

■ NATO EMPERYALİZMİ

NATO'nun geleceği, emperyalist ülkeler arası çelişkilerin ve sürtüşmelerin geleceğine bağlıdır. Kızılorduların NATO kapsamına alınması, NATO'nun yıkılış sürecini özde değiştiremeyecektir.

Syf: 3

■ DEVİRİMİN BİR PRATİK SORUNU:

Burjuvazi, kendi ordusunda askerlik yapmayı gençlerin önüne bir zorunluluk olarak koyarken sadece saldırgan korku ve yasalardan güç almaz. Aynı zamanda ideoloji propaganda yoluyla da gençleri askerlik yapmaya zorlar.

Syf: 5

■ GDH DENEYİMLERİ ÜZERİNE KISA NOTLAR

Demokratik devrimden sosyalizme kesintisiz geçişin ancak en otoriter ve en merkezi araçların, en hızlı ve en uygun zamanda kullanılmasıyla mümkün olduğunu, bu kısa tarihi araştırmada göreceğiz.

Syf: 10

Devrim İçin Devrimci Emek
Onbeş Günlük Sosyalist Dergi
Yıl: 7 / Sayı: 5 / 5 Ağustos 1997

Sahibi: Emek Yayıncılık Adına
Temel Gürsoy

Genel Yayın Yönetmeni
K.Önder İl

Yazı İşleri Müdürü
Aysun Bozdoğan

Abone Koşulları

Yurtiçi
6 Aylık ..... 1.000.000 TL.
1 Yıllık ..... 2.000.000 TL.

Yurtdışı
6 Aylık ..... 120 DM.
1 Yıllık ..... 240 DM

Hesap No:
Temel Gürsoy
İş Bankası/İSTANBUL
Sirkeci Şubesi 1047 30000 652274

Adres
Hobzar Mah.
Cemal Nadir Sk.
H.Fazlıoğlu İşhanı D:63
Cağaloğlu/İSTANBUL
Tel-Fax: (0212) 511 09 10

Avrupa Temsilciliği:
Selahattin Karataş
Post Lager 3000 Bern 1 Ann
İSVİÇRE

İsviçre Temsilciliği:
H.Kepenek
Rue Du Lac 15/A
1020 RENENS / LOSANNE
İSVİÇRE

Almanya Temsilciliği:
H.Arslan
Singerhoff Str. 9
44225 Dortmund / Almanya

Baskı
Sistem Ofset

Genel Dağıtım
BİR-YAY

Sunu;

Beşinci sayımızla yeniden merhaba;

İç savaşın gelişimiyle birlikte dergimiz ve okurlarımız üzerindeki baskı da her geçen gün artıyor. Geçtiğimiz ay içerisinde dergimize 1 aylık bir kapatma cezası daha verildi. Son olarak yürütmekte olduğumuz "Che... Devrimler Sürüyor" kampanyamızın afişlerini yapıştırmak için çıkan okurlarımızdan dördünün 26 Temmuz günü gözaltına alındığını ve iki okurumuzun halen işkence altında olduğunu iletme istiyoruz.

Ayrıca biriken yazılardan ve yerimizin darlığından dolayı birçok yazımızın elimize ulaşan yazısına bu sayımızda yer veremediğimiz için özür diliyoruz.

Bir sonraki sayımızda buluşmak üzere...

Devrim İçin DEVRİMCİ EMEK

Devrimci İç Savaş Ölüm Orucu Direnişimizle Büyüdü.

Her savaşta, ilk söz, son söz olmalıdır.

Hücre hücre ölümsüzleşen savaşçılarımız, ilk ve son sözümüzün önder bayraktarları oldular.

Devrimci iç savaş, emekçilerin onurlu insanı yaratma, yeni yaşamı, özgür yarınları kazanma manivelasıdır. Ve Ölüm Orucu direnişimiz gerçek bir Devrimci Savaş Mevzisi olmuştur. Ölüm Orucu direnişimiz, bu yolda halklarımızın büyük bir adımı, atılganlığı ve fedakarlığı olmuştur. Devrimci iç savaş, büyük bir zafer kazanmıştır. Bu zafer Türkiye ve Kürdistan Halklarını daha büyük savaşlara ve zaferlere çağırmıştır. Çağrı bilinçlerde yüreklerde ve gerillaların ellerinde yücelen 12 ölümsüz savaşçımızdır.

Çağrı Devrimindir... Sosyalizmindir!..

**TKEP/Leninist Tutsağı Doğan Ayrı
Bartın Cezaevi**

TARIK ZİYA YILDIRIM (CİHAN) MÜCADELEMİZDE YAŞIYOR!

Süre, dostluğa, yaşama tutkundu o. Kavga'nın sıcaklığını anlatan şiirleri gözlerindeki aynı sıcaklıkla okurdu. Devrimci mücadelede içinde yer almak, bedel ödemeyi de göze almak demektir. Tarık yoldaş bu bedelleri ödemekten bir an bile çekilmeyeceğini eylemlerdeki militan tavriyle ölümsüzleşmeden önce defalarca kanıtlamıştır. Ve Leninist Gerilla olarak polisle girdiği çatışma da bunu göstermiştir. Teslim olmamış, faşizmi teslim almıştır. O Agit gibi olacağını derdi. Söylediği gibi, Agit yoldaş gibi, militanca savaşmış, yaşadığı son ana kadar Türkiye ve Kürdistan halkının yiğit bir savaşçısı olmuştur.

Cihan yoldaş onurla taşıdığı bayrağı genç Leninistlere bıraktı. Ve onun bedeni ayrılrsa da aramızdan, yüreği yüreğimizde, bilinci bilincimizde, inancı inancımızda güzel günlere kadar varolacaktır.

NATO EMPERYALİZMİ

NATO, Rusya ile yapılan "Ortaklık Sene-di" ile birlikte yeni bir sürece girdi. Yeni sürecin içeriği üzerinde bundan sonra sık sık duracağız. Öncelikle, NATO'nun genişleme stratejisini bütün Doğu Avrupa'ya yaymaya hedeflediğini belirtelim. Ancak, bu yönde atılmış kimi adımlara, yapılan bazı anlaşmalara karşın, her şey emperyalistlerin isteği doğrultusunda gitmediği de ortada. Sosyalist ülkelerde politik yönetime gelen karşıdevrimciler AB üyesi olmanın yanında, bir an evvel NATO üyesi de olmak; sarsılmakta olan durumlarını bu sayede sağlamlaştırmak istiyorlar. Çünkü barutun üstünde oturuyorlar. NATO ile ilişkiler olsa olsa, Doğu Avrupa'da iç savaşları hızlandırır. Ama biz bundan önce, kısa olarak NATO emperyalizmi üzerinde duralım.

NATO'yu oluşturan emperyalist güçler, on yıllar boyu, kendi emperyalist amaçlarını gizlemek için, Sovyetler Birliği ve Doğu Avrupa'daki Halk Demokrasilerinin sözde "yayılmacılığı" nı ileri sürdüler. Gerçeklerin emperyalistlerin söylediğinden çok farklı olduğunu o sırada halkların büyük çoğunluğu bilmesine karşın, yine de, bu yönde yapılan emperyalist propagandanın etkisinde kalanlar da vardı. Sovyetler Birliği ve halk demokrasi ülkeler, Emperyalist ikinci Dünya Savaşından yeni çıkmış ve bu savaşın esas yıkıcı sonuçlarını yaşamış ve bu durumda eldeki olanakları askeri alana ayıramayacak kadar zorluklar içinde oldukları halde, emperyalistler, sosyalist ülkeleri askeri yayılmacılıkla suçladılar. Herkes biliyordu ki, Sovyetler Birliği savaştan sonra bütün olanaklarını ekonomik gelişme alanına yöneltmiş ve askeri savunma harcamalarını en aza indirmişti. Bu gerçeğe rağmen, emperyalistler kendi yayılmacılıklarını, emperyalist politikalarını gizlemek için, gerçekleri ters yüz etmeye devam ettiler.

NATO'nun kuruluşu 1949'dur. Sosyalist ülkeler ise NATO emperyalizmine karşı sosyalizmi savunmak için bundan tam 6 yıl sonra yani 1955'de Varşova'da bir araya geleerek, kendi aralarında "Varşova Anlaşması" yaptılar. Bundan da anlaşılıyor ki saldırgan

amaçlarla kurulan NATO'dur, sosyalizmi savunmak amacıyla kurulan ise Varşova Anlaşması yapan sosyalist ülkelerdir. Bugün Varşova Anlaşması yapan ülkeler, anlaşmalarını feshettiler ama, NATO halen ayakta. Üstelik daha da genişlemek istiyor. Bugünkü durum bile kendi başına, NATO'nun emperyalist amaçlar için kurulduğunu, bu askeri, ekonomik, politik örgütün kendisinin saldırgan yayılmacı ve emperyalist olduğunu artık dünya daha yakından biliyor.

NATO hangi koşullarda ve neden kuruldu? NATO emperyalist dünya savaşı sonrası, kapitalist sistemin ana kıtası Avrupa'nın yenilgisi ve kendi yarattığı silahlanma ve savaş makinesi tarafından yutulması sonucu kuruldu. Örgüte öncülük eden ise savaşın galibi olan ABD emperyalizmidir. ABD, yenilmiş Avrupa'yı iki yoldan ele geçirdi: birincisi ekonomik yol olarak MARSHALL PLANI ile ve askeri yolla NATO ile Avrupa'nın egemen gücü ABD oldu. Demek ki, NATO, Avrupa'nın yenilmesi ve ABD'nin galip geldiği koşullarda, yine ABD'nin dünyadaki yeni rolüne bağlı olarak oluşturuldu. Her ne kadar İngiltere ve Fransa savaşta yenen taraf olarak gözüktüyse de, gerçekte emperyalist savaş tüm eski Avrupa'yı yıkıma götürdü; İngiltere ve Fransa'nın savaş sonrası durumu yaşlı ve yorgun Avrupa'nın yıkımını değiştiremezdi. Dünyayı yeniden paylaşmak için kendi aralarında savaşa tutuşan Avrupa iki dünya savaşı sonucunda, eski konumunu sürdürmeyecek kadar yıpranmış ve güçten düşmüştü. Avrupa'dan doğmuş olan boşluğu ABD emperyalizmi doldurdu. Böylece savaş sonrası Avrupa'sı hem sömürgelerini, ham madde kaynaklarını ve hem de pazarlarını kaybetmişti. Bütün bunların yeni efendisi ABD idi artık. Bir zamanlar, Avrupa'nın sömürgesi ve sonra da ticari sömürgesi olan ABD, savaş sonrası Avrupa'nın egemen gücü oldu. NATO ABD'nin egemenliğinin bir ifadesi olarak doğdu. Savaşta resmen yenilmiş olan Almanya ve İtalya ile müttefikleri oldu, ancak, ABD'nin egemenliğine giren bütün kapitalist Avrupa oldu.

NATO askeri bir örgüt olarak kurulmak-

la birlikte kısa süre içinde ekonomik ve politik bir konuma dönüştü. Örneğin Fransa 1968'de NATO'nun "askeri kanadından" ayrıldı ama NATO'da kalmaya devam etti; çünkü NATO yalnızca askeri bir örgüt değildi; emperyalizmin kendini içinde somutladığı geniş kapsamlı emperyalist bir bloktu. Bu emperyalist blok yalnızca sosyalist ülkeler karşısında bir "blok" olarak durmadı; esas olarak kendi içinde gelişecek proletarya hareketlerine karşı bir blok hareketiydi. NATO, emperyalizmin üç temel yöndeki temel özelliğini ortaya koyar: birincisi, kendi içindeki proletaryanın ayaklanmalarına karşı bir kolektif emperyalist baskı aygıtı olarak (sınıf egemenliğinin uluslararası niteliği), ikinci olarak; sosyalist ülkelere karşı sürekli bir saldırı ve baskı gücü olarak; üçüncü olarak da, dünyanın ezilen halklarına karşı bir saldırı ve yayılmacı güç olarak. NATO'nun, gerek kendi ülkelerindeki proletarya ayaklanmalarına karşı, gerek sosyalist ülkelere karşı ve gerekse ezilen dünya uluslarına ve halklarına karşı, emperyalistlerin ortak, yani kolektif gücü olarak davranmakla birlikte; kendi için de ise, ABD emperyalizminin Avrupada'ki egemenliğini, sömürsünü ve bütün dünyadaki jandarmalığının aracı oldu. ABD kendi topraklarını; Avrupa'nın her tür tehdidinden uzak tutarken; Avrupa, ABD'nin işgali altına girdi ve ABD'nin askeri üssü olarak kullanıldı. Böylece bir nükleer savaşta Avrupa ilk dövülecek alan haline getirildi. Ama Avrupalı emperyalistler, üzerlerindeki ABD egemenliğine karşı tavır koymak yerine, büyük Avrupalı kitlelerin hedefini ve bilincini bulandırmak için, sözde Sovyet tehlikesine karşı silahlandı. Böylece NATO yalnızca askeri bir örgüt değil, ABD emperyalizminin, Avrupa'daki ekonomik, politik ve askeri egemenliğinin aracı oldu.

Avrupa NATO altında tarihinin en geniş kapsamlı silahlanmasını gerçekleştirdi. Avrupa'nın her köşesi silah deposu oldu. Son

NATO, emperyalist dünya savaşı sonrası, kapitalist sistemin ana kıtası Avrupa'nın yenilgisi ve kendi yarattığı silahlanma ve savaş makinesi tarafından yutulması sonucu kuruldu.

Örgüte öncülük eden ise savaşın galibi olan ABD emperyalizmidir.

emperyalist dünya savaşından buyana ekonomik olarak gelişme gösteren Avrupa, NATO içinde bu kadar yüksek oranda silahlanma içine girmesi ve ekonomisini büyük ölçüde askerileştirmesi sonucu *bir kere daha* kendi yolaçtığı silah ve savaş makinesi tarafından yutulacaktır. Bu sefer, yeniden ayağa kalkacak gücü de bulamayacaktır. ABD ise Avrupa'daki büyük ölçekli sömürüsünü devam ettirmeden, özellikle yüksek oranlara varan askeri yatırımlar olmadan bugünkü konumunu devam ettiremez. Bunun için, Varşova Anlaşması yapan ülkelerin anlaşmayı geçersiz saymaları, NATO'nun durumunu etkilemedi. Ne ABD ne de Avrupa, emperyalizm aşamasında, ulaşılmış olan militarizmden geri gidemez, emperyalizm militarizm olmadan konumunu devam ettiremez. Ne varki militarizmin ulaşılmış olduğu düzey, bütün emperyalist ülkeleri yutacaktır, emperyalizm kendi yarattığı militarizm tarafından havaya uçurulacaktır. Fakat ondan önce proletarya ve dünya halkları bu sonucu yaratacaklardır.

NATO her ne kadar kendisini oluşturan emperyalist ülkelerin ve emperyalist devletlere büyük oranda silah satan emperyalist tekelin kolektif gücü olarak ayakta kaldıysa da, gelinen bugünkü aşamada, bu durumunu devam ettiremez. Bunun en temel nedeni, kapitalizmin eşitsiz gelişimi yasasının işlemeye devam etmesidir. Eşitsiz gelişim yasası, emperyalistler arası güç ilişkilerini yeniden gözden geçirme yönünde işliyor. Örneklesek, şimdi birleşmiş Almanya yeniden kaybettiği eski konumunu kazanmak istiyor. Daha şimdiden Avrupa'nın en büyük gücü oldu. Sermayenin rekabeti, çelişkileri ve sürtüşmeleri de yeniden öne çıkmaya başladı. Paylaşılmış olan dünya pazarlarını yeniden paylaşmak, bunun için gereken ekonomik ve askeri güce sahip olmak ve politik olarak da bütün dünyada söz sahibi olmak gerekiyor. Almanya bugünden bütün bu koşullara sahiptir. Diğer tarafta ise Japon emperyalizmi, Almanya'nın gösterdiği gelişmeye benzer bir gelişme içindedir. Bu ise bütün anlaşmaları ve askeri, politik, ekonomik blokları parçalayacak bir gelişmedir. NATO'nun, belirttiğimiz üç temel nedenden dolayı, kendi içinde bir "blok" davranışı göstermesi yalnızca emperyalizmin kendi içindeki çelişkileri, sürtüşmeleri ve rekabeti biriktirdi ve bu dönem boyunca bütün bu çelişkiler üst üste bindi ve en sonunda, önüne konmuş olan setlere büyük bir güçle yüklenmeye başladı. Bu durumda, son emperyalist dünya savaşından sonra yapılan anlaşmalar ve güç ilişkileri artık devam ettirilemez noktaya gelmiştir. Emperyalistler arası çelişkiler ve rekabet ile

dünya pazarlarında etkin olma savaşı (bu son nokta emperyalizm için ölüm-kalım sorunu olmuştur) eski dönemlere göre çok daha şiddetli gelişmelere gebe dir.

NATO'nun geleceği, emperyalist ülkeler arası çelişkilerin ve sürtüşmelerin geleceğine bağlıdır. Kızıl orduların NATO kapsamına alınması, NATO'nun yıkılış sürecini özde değiştiremeyecektir. Emperyalistler arası çelişkiler ve sürtüşmeler en sonunda NATO'yu önce felç edecek ve sonra da, oluşma-

**NATO'nun geleceği,
emperyalist ülkeler arası çelişkilerin
ve sürtüşmelerin geleceğine
bağlıdır.**

**Kızıl Orduların NATO kapsamına
alınması, NATO'nun yıkılış sürecini
özde değiştiremeyecektir.
Emperyalistler arası çelişkiler
ve sürtüşmeler en sonunda
NATO'yu felç edecek ve sonra da
oluşması kaçınılmaz olan yeni
emperyalist bloklar arasında
parçalanmasını getirecektir.**

şı kaçınılmaz olan yeni emperyalist bloklar arasında parçalanmasını getirecektir. Daha şimdiden düşünülen Avrupa Ordusu bunun ilk işaretlerini veriyor. Öte yandan NATO'yu askeri olarak ayakta tutan ve bunun ekonomik temellerini gerçekleştiren ABD, hem kapitalizmin son aşaması olan asalaklık ve çürüme aşamasına girmesi nedeniyle ve hem de özel de, bu kadar büyük bir militarizmi ayakta tuttuğu için, bu nedenle önümüzdeki süreçte, bu konumundan geri düşecektir. ABD'nin gelişme dinamiği yerini çöküş dinamizmine bıraktı. ABD eski "Amerikan rüyasını" artık rüyasında görür. ABD'nin çöküş dinamiğinin yerini ne Almanya doldurabilir ve ne de Japonya. Emperyalizmin çöküş dinamiğinin yerini yalnızca, sosyalizmin devrimci dinamizmi alacaktır. Bunun bütün maddi koşulları ve tarihi koşulları tüm dünyada yeterince olgunlaşmıştır. Avrupa proletaryası ve bütün dünya proletaryası ile dünya halkları tarihi sürecin ÖZNESİ olmak için şimdi bütün ülkelerde mücadeleye atılmış durumdadır.

NATO ile Ortaklık Senedi imzalayan Yeltsin yönetimi ve Doğu Avrupa'nın diğer Yeltsinleri, bununla sosyalizmin en büyük kazanımı olan Kızıl orduyu içten parçalamak ve çürütme istiyorlar. Ama daha her

şey bitmiş değil. Gerek Kızıl ordu ve gerekse komünistler son sözlerini söylemediler. Kızılordu ve komünistlerin ülkesinde her şey sona ermiş değildir. Orada, iç savaş bazen üstü örtülü olarak ve bazen de açık olarak sürüyor. NATO ile ortak davranma anlaşması halk tarafından henüz onaylanmadı. Şimdi komünistlerin, Kızıl Ordunun ve halkların önünde yeni bir tarihi sınav var. Sosyalizmin güçleri en güç sınavlarından biriyle karşı karşıyalar. NATO karşısında alınacak tavır eğer sosyalist temelde olursa, bu, tıpkı Stalingrad zaferi etkisi gösterebilir, yani yayılmacı Avrupa'nın ve ABD'nin bu yayılmacılığı durdurulur ve sosyalizmin Avrupa ve dünyada yeni bir atığna yol açabilir. Sosyalizmin güçlerine bir kere daha uluslararası sosyalist mücadelenin önünde yürüme fırsatı çıktı. Burada herşey sosyalizm güçlerinin tavrına ve yaşanan süreçten ne kadar ders aldıklarına bağlıdır.

Biz bu konudaki görüşlerimizi bir kere daha yineliyoruz. **SOSYALİZM KAZANACAKTIR.**

NATO, emperyalizmin bütün dünya halklarını baskı altında tutma, üzerlerinde terör estirme ve emperyalist kapitalist sistemi, proletaryanın dünya ordusundan gelecek saldırılarından koruma gücü olarak ayakta tutma gerekçesi olarak ileri sürdüğü bütün "gerekçelerin" sahte karakterini görmüş durumdadır. Emperyalist ülkelerdeki proleterler ve diğer emekçiler de aynı biçimde NATO'nun baskıcı ve terörist yüzünü daha iyi kavramaya başladılar. Bütün Avrupa'yı işgal etmeyi amaçlayan ve tarihin en büyük insan kıyımını gerçekleştiren faşist Nazi ordusu dağıldı ama, NATO bu faşist ordunun yerini aldı. NATO'nun bu karakteri şimdi, bu ülkelerdeki ilerici sosyalist ve demokratlar tarafından daha net olarak görülüyor. Son dönemlerde yapılan işçi gösterilerinden ve hafif şiddetli ayaklanmalarda, Avrupa'daki emperyalist ülkelerin militarist güçleri vahşetini yine sergilemeye başladılar. İçerdeki ayaklanmaların şiddetlenmesi ve süreklilik kazanması durumunda ise ayaklanmaları bastırmak ve ezmek için NATO olarak harekete geçileceği ortadadır. NATO'nun içerdeki baskıcı ve terörist karakterinin ortaya çıkmasıyla, proleterlerin mücadelesi daha devrimci bir özellik gösterecektir. Avrupa yeni iç savaşlarla çalkalanacak günlerin uzağında değildir. Sınıf mücadelesinin yeni sürecinin ilk eylemleri her yerde kendini göstermeye başlamıştır. Avrupa'da proleterlerin ve halkların değiştirme, dönüştürme dinamiği artık yalnızca ileri doğru işliyor.

Uğur GÜNDÜZ

DEVİRİMİN BİR PRATİK SORUNU: ORDU İÇİNDE ÇALIŞMANIN ÖNEMİ VE YÖNTEMLERİ

Not: İki yılı aşkın bir süre önce yazılmış olmasına rağmen, devrimimizin çözmesi gereken çok önemli bir soruna ışık tutan bir niteliğe sahip olduğu için, bu yazıyı geç de olsa yayınlamayı uygun gördük.

Leninistler, reformizme gitmekte karar kılan yol arkadaşlarından ayrılır ayrılmaz, Türkiye ve K.Kürdistan'da sınıf mücadelesinde bir dönemin kapanmakta ve bir dönemin açılmakta olduğuna işaret ettiler. 1990 yılının sonlarına doğru Leninistlerin teorik bir öngörüyle saptadıkları bu yeni dönem bu gün tüm yönleriyle, somut bir şekilde önümüze gelmiş, kendine özgü görev ve sorumlulukları da sınıf mücadelesine önderlik etme iddiasındaki parti ve örgütlerin önüne koymuştur. Bu iddiaya sahip ve bu iddiaya uygun davranma çabasındaki örgüt ve partiler, bilincinde olsunlar ya da olmasınlar, sınıf mücadelesinin bu yeni döneminin önlerine koyduğu sorunlarla uğraşmak zorunda kalıyorlar. Leninistlerin bu konudaki farkları, mücadelenin çözüm bekleyen sorunlarını bilincinde olmak ve çözüm için ideolojik, politik yönden hazır olmakta yatıyor. Yoksa farklı olmak adına, sınıf mücadelesinin çözüm bekleyen ya da çözülmek üzere kendilerini önümüze koyan sorunlara sırt dönmek öncülük sıfatı ve iddiasıyla hiç bir biçimde uyusmaz. Aksine, öncülük iddiası, sınıf mücadelesine ilişkin sorunların ve çözüm yollarının doğru biçimde saptanmasını gerektirir. Bu yüzden marksizm, sınıflar mücadelesinin her anının ele alınmasını ve sınıf ilişkisiyle güçler dengesinin doğru, hesaplanabilir, kanıtlanabilir bir tahlilini gerektirir.

Öyleyse, yaklaşık beş yıl önce, 1990 yılının sonlarına doğru leninistlerin işaret ettiği bu yeni dönemin özelliği nedir ve öncekinden hangi temel çizgilerle ayrılıyordu? Bu soruya net ve kesin yanıt vermek gerekiyor. Çünkü bu soruya, açık, net ve kesin yanıt vermeyi başaramadan önümüzde duran sorunları ve çözüm yollarına, sınıf mücadelesinin devrimci görevlerini doğru bir biçimde tanımlayamayız.

Yeni dönemin temel özelliği, ekonomik bunalıma politik bunalımın da eşlik etmesi sonucu, devrimci durumun mayalanması, burjuvazinin artık eski yöntemlerle toplumu yönetememesinin ve toplumunda artık eski gibi yönetilmek istemediğinin tüm belirtileriyle açığa çıkmasında yatıyor. Bu temel

çizgiler, emekçi yığınların eylemlerinde nicelik ve nitelik yönünden çok açık bir artış burjuvazinin toplumu yönetmek için sürekli yeni yöntem ve arayışlar içinde bulunması biçiminde kendilerini ortaya koyuyorlardı. Yeni dönemi eskisinden ayıran işte bu temel çizgilerdi. Elbette henüz başlangıç dönemindeyken bu iki dönemi çelik bir perdeyle bıçak kesigi gibi birbirinden ayırmak olanaksızdır. Her iki dönemin, yani eski evrimci dönem ile yeni devrimci dönemin pek çok çizgisi birbirine karışıyor; yeninin içinde eskinin pek çok belirtisine rastlamak mümkün oluyor. Ne ki, yeninin içinde yaşayan eskinin uzantılar zaman içinde çözümlenip yok olmaya, yerlerine gelişip güçleneni bırakmak zorundaydılar. Öyle oldu. Leninistler, marksist diyalektik yöntemle, eskinin içinde filiz sürmekte olanı görüp ona işaret ettiler, onu temel aldılar. Çok geçmeden, yeni dönem tüm özellik ve belirtileriyle kendini ortaya koydu ve egemen oldu.

Leninistler, bunu zamanında fark ettikleri için, sınıf mücadelesinde kendilerini bekleyen yeni görevleri de doğru bir biçimde saptadılar. Artık, bundan böyle, devrim sorunu na pratik politika alanından yaklaşmak gerekiyordu. Devrimin kapımızı tıklatmak üzere olduğunu 1990'ın sonlarında, 1991'in başlarında saptadık ve devrimin pratik sorunlarına eğilmek gerektiğini ileri sürdük. Aradan geçen beş yılın her ayı bu öngörümüzü pratikte kanıtladı. Eskiden, dönemin özelliğine uygun olarak, devrimin sorunlarına teorik olarak yaklaşmak, devrimin sorunlarına teorik çözümler bulmak gerekiyordu. Yeni dönem bu görevi önümüzden kaldırıp attı; yerine yenisini koydu: devrimin sorunlarına pratik politika alanından yaklaşmak ve bu alandan çözümler bulmak.

İstanbul Gazi ve 1 Mayıs mahallelerinde meydana gelen 12-15 Mart sokak savaşları başta olmak üzere pek çok kitle eylemi, işçi eylemi, Kürdistan'da sürüp gitmekte olan savaş gibi büyük toplumsal olaylar, sınıf mücadelesine önderlik etme iddiasındaki parti ve örgütlerin önüne devrimin pratik sorunlarını getirip dayattı. İç savaş ve devrimci durum olgusunu kabul etmeyen örgütler dahi iç savaşın bir çarpışma biçiminden başka bir şey olmayan "barikat savaşı" üzerine kafa yormaya; değişik isimlerle dahi olsa askeri örgütlenme biçimi olan silahlı "komiteler"

üzerine durmaya başladılar. Başka türlüde olamazdı. Ya sınıf savaşımının önlerine getirip dayattığı sorunları ele alıp çözmeye çalışacaklardı ya da bizzat yaşamın kendisi tarafından aşılıp geçileceklerdi. Sınıf savaşımına proletarya cephesinden önderlik etme iddiasını sürdürebilmek için devrimin birer pratik sorunu olan "barikat savaşı", gerilla savaşının bir biçimi olan sivil faşistlere karşı silahlı savaşım vb. sorunları ele aldılar, ele almak zorunda kaldılar.

Ama, devrimin sorunlarını bu tarz ele alış, teorinin gücüyle değilde el yordamıyla yol alındığını anlatıyor. Bu yüzden, teorinin aydınlatıcı ışığından yoksun biçim de, el yordamıyla karanlıkta yol alanların akıbeti ile karşılaşmak kaçınılmaz oluyor: sağa-sola kafa çarparak yol almak ve en temel sorunları gözden kaçırma tehlikesini daima taşımak. Marksist-leninist teorinin aydınlatıcı gücünden yoksun biçimde yol almaya çalışsan devrimci örgüt ve partilerin bu sorun ve tehlikelerle karşı karşıya olduğunu söylesek sadece somut durumu ifade etmiş oluruz. Devrimci teori olmadan devrimci pratik olmaz. Bunun aksine hareket edenler kafa göz yarararak ve kaplumbağa hızıyla yol almak zorunda kalıyorlar. Üstelik, temel sorun ya da sorunları gözden kaçırarak...

İşte biz, devrimci örgüt ve partiler tarafından gözden kaçırılan, üzerinde durulmayan devrimin bir temel sorununun üzerinde burada durmaya çalışacağız. Bu temel sorun, çözüme kavuşmadan burjuvazinin hiç bir zaman iktidarını kaybetmeyeceği bir sorun olan burjuva ordusunun dağıtılması sorunudur.

Belirtmek gerekir ki, devrimin bu temel sorunu reformist siyasal akımlar bir yana devrimci örgüt ve partiler tarafından bütünlüklü bir biçimde ele alınmış, çözümlenmiş ve çözüm yolları ortaya konmuş değildir. Burjuva ordunun dağıtılması sorununa bu ilgisizlik sadece teorik öngörüsüzlükten, önümüzde çözüm bekleyen sorunların kavranamamasından kaynaklanmıyor. Devrimci örgütlerin bu temel soruna ilgisiz kalmalarında bu nedenin etkisi var. Fakat, en azından bunun kadar etkili bir başka neden ise, kemalist ideolojinin devrimci örgütler üzerindeki etkisidir. Pek çok devrimci örgüt, kemalizmin etkisiyle, burjuva ordunun (ki, bu gün faşist karakterdedir.) karşı-devrimci rol

ve etkisini görememiş, hatta kimisi ona "ile-rici" misyonlar bile biçmiştir. Böylesi bir yaklaşıma sahip örgütlerin ordunun dağıtılması sorununu devrimin temel bir sorunu olarak ele alıp pratik çözüm yolları bulması elbette beklenemez. Öylede oldu. Devrim ve iktidar mücadelesinde çok iddialı olduklarını ileri süren örgütler bile, sözünü ettiğimiz bu etki nedeniyle ordunun dağıtılması sorununa eğilmiş, bir çözüm üretebilmiş değildir.

Devrimci saflarda orduya karşı egemen olan bu havayı burjuvazide anlamış ve bu yüzden pek çok toplumsal olayın bastırılmasında, olayın niteliğine bağlı olarak polisi değil, orduyu kullanmıştır. Burjuvazi, 12-15 Mart sokak savaşları sırasında olduğu gibi, polisin gerçek yüzünün teşhir olduğunu, faşist karakterinin ortaya çıktığını bildiği için orduyu ileri sürmüş ve bu büyük toplumsal olayı rahatlıkla bastırabilmiştir. Subaylarda, polisin sıradan halkın gözünde yıpranmış olduğunun bilinci ile hareket etmiş "papaz" rolüyle yatıştırıcı olabilmişlerdir. Ordunun halk üzerindeki bu etkisinde bilinçsiz yoksul halkın ordu erlerini kendi evlatları görmesi kadar, devrimci örgütlerin orduyu teşhir faaliyetlerinde çekingen davranmasının da rolü vardır. Yoksul emekçi halkın bir bölümü, Sivas-Kahramanmaraş katliamlarında, Kürdistan'daki katliamlarda ordunun oynadığı role rağmen halen erlerin kendisiyle ilişkisinden dolayı, ordu hakkında yanlışlamalı fikir ve duygulara sahip olabilmekte, orduyu kendisinin bir parçası olarak sayabilmektedir. Ancak, halkın bu yanlışlamalı, yanlış bilinci sistemde, planlı ve sabırlı bir teşhir faaliyetiyle giderilebilir, düzeltilebilir; devrimci örgütlerin bir kısmının kendisi de yanlışlamalı düşünceler taşımasaydı... Bunun örnekleri de mücadelenin içinde görülmüştür. Gazi avaklanması sırasında yanlış düşüncelerinden dolayı önce orduyu alkışlayan halk, çok kısa bir teşhir ve ajitasyon faaliyetiyle etkili bir kaç sloganla yanlış düşüncelerinden önemli ölçüde kurtulmuştur. Bu teşhir faaliyetini yürütebilmek için devrimci örgütlerin elinde hatırı sayılır bir malzeme ve kamıtta vardır. Ordunun Kürdistan'daki vahşeti başlı başına bir kaynaktır. Yanı sıra, Kahramanmaraş, Sivas katliamlarındaki tavır, gerici güçler karşısındaki hoşgörüsüne karşılık işçi eylemleri karşısındaki sertliği vb. bunların tümü ordunun burjuva karşı-devrimci iç yüzünün halkın gözünde sergilenmesi için yeterli verilerdir.

Bununla birlikte, özellikle son yıllarda Kürt Ulusal Kurtuluş Hareketinin etkisi ile "Kürdistan'da askere gitme", "Askere gitme" vb. sloganlarla ordunun dağıtılması sorununa kıyasından köşesinden deyinilmiştir. Her ne kadar bu sloganla, ordunun çözülmesi ve giderek dağıtılması bilinç ve planının bir parçası olarak ortaya atılmadıysa da, nihayetinde orduya karşı bir tavrın geliştirilmesinde ve orduya karşı halkın içinde kök

salmiş önyargının kırılmasında etkili olabilirler. Ama, bu sloganlar, başka etkili ve belirleyici, planlı, bilinçli faaliyetle birleştirilmezse o kadar etkisiz ki, sözünü etmeye dahi değmez. Hatta, daha da ileri giderek bu sloganlar etrafında yürütülecek çalışmanın tek başına ele alınması durumunda, ordunun "zararlı" unsurlarından temizlenmesi gibi devrim açısından ters ve olumsuz sonuçlara yol açabileceğini bile öne sürebiliriz.

Bu söylediklerimizden, bizim "askere gitme", "Kürdistan'da askere gitme" vb. sloganlara karşı çıktığımız sonucu çıkarılabilir mi? Hayır, buradan böyle bir sonuç çıkmaz, çıkarılmaz. Bu sözlerimizden olsa olsa, bu sloganların ordunun dağıtılması bütünlüklü planının bir parçası olarak ele alındığında doğru ve devrimci amaçlara hizmet edeceği sonucu çıkarılabilir. Demek ki, burjuva ordusuna karşı savaşım ya da burjuva ordusunun dağıtılması çabası önceden düşünülmüş, planlanmış, örgütlü bir faaliyetin ürünü olabilir ancak.

ORDUNUN DAĞITILMASI ÇABASI BÜTÜNLÜK İÇİNDE NASIL ELE ALINMALI?

Ne yazık ki, devrimci hareket içinde, ordunun dağıtılmasına ilişkin bütünlüklü bir düşünceden yoksun olunmanın sonucu, "Askere gitmeme" çağrısı devrimin bu temel sorununun çözümü için yeterli görülmüştür. Bu eksik ve dolayısıyla yanlış düşüncenin leninist gençlik arasında da zemin bulduğuna yer yer tanık olmaktayız. Oysa bu slogan, ordunun çözülmesine ilişkin öteki çalışmalarla, yöntemlerle bütünlüklü biçimde ele alınmadığı sürece, ister istemez sosyal pasifistlerin sloganına dönüşmekte, bizi onların düzeyine düşürmektedir. Sosyal pasifistler ya da Türkiye'deki adıyla "vicdani red"çiler, reformistlerle birlikte geleceğin barışı sosyalizminin hayallerini kurmaya her zaman hazırdırlar. Ama onlar, bu güzel geleceğe kavuşmak için, devrimci komünistlerden farklı olarak, çetin savaşım, fedakarlıklar gerektiğini, sınıf savaşımını üzerine kafa yormak gerektiğini kabule yanaşmazlar. Onlar, bu gün toplumun iki kesimi arasında süren korkunç iç savaşta sadece korku ve dehşete kapılırlar ve kan dökülmesinden, ölümden ve her çeşit silahın kullanılmasından sadece nefret duygusuna kapılırlar. Oysa, bizim irademizin dışında olarak burjuvazi, egemenliğini sürdürmenin politikası olarak toplumun yaşamını, ekonomi ve kültürünü, siyasetini tümüyle askerileştirmiştir. Hiçbir nefret ve tiksinti duygusu; tek başına, bu nesnel olguyu değiştirme gücüne sahip değildir. Biz, bu duruma karşı çıkmalıyız, ama nasıl? Sadece sosyal pasifistlerin "vicdani red"çilerin, reformistlerin yaptığı gibi nefret ve tiksinti duygumuzu belirterek mi? Lenin'in dediği gibi.

"Proleter kadın buna nasıl karşı çıkacak-

Burjuvazi, kendi ordusunda askerlik yapmayı gençlerin önüne bir zorunluluk olarak koyarken sadece saldırdığı korku ve yasalardan güç almaz.

Askere gitmeme eğiliminin güçlenmesi işte tüm bunların sarsılmakta ve yıkılmakta olduğunu en başta burjuvaziye anlatır. Bunların yıkılması burjuva ordunun dayandığı temel bir direğin yıkılması anlamına gelir.

Bu yüzden "askere gitme" çağırısı yapmak burjuva orduyu dağıtmanın temel araçlarından biridir.

tır? Yalnızca bütün savaşlara ve askeri olan herşeye söverek ve silahsızlanmayı isteyerek mi? Ezilen ve gerçekten devrimci bir sınıfın kadını bu utanç verici rolü asla kabul etmeyecektir. Bunlar oğullarına şöyle diyeceklerdir: "Yakında delikanlı olacaksın. Eline silah verilecek. Silahı al ve askeri sanatı iyice öğren. Proleterler, bunu, bu günkü savaşta olduğun ve sosyalizm düşmanlarının sana söyledikleri gibi, kardeşlerine, öteki ülkelerin işçilerini (biz bunu Kürt halkı diye okuyabiliriz -bn.) vurmak için öğrenmezler. Bunu, kendi ülkelerinin burjuvazisine karşı savaşım vermek, sömürüye, sefalete ve savaşa bir son vermek için öğrenirler." (Sosyalizm ve Savaş, Sf.66)

Lenin, bu özlü düşüncüyü geliştirirken biliyordu ki, "silah elde etmeye ve bunların kullanılmasına öğrenmeye çalışmayan ezilen bir sınıf, köle muamelesi görmeyi hak eder." Bu durumda, Lenin'in yukarıdaki vasiyetiyle bizim "askere gitme" çağırısını nasıl uyuşturacağız? Acaba, Lenin'in vasiyetiyle bizim çağrımız birbirleriyle çelişmiyor mu? Çelişmiyorsa, bu iki yaklaşım hangi amaç etrafında birbirini bütünler? Hayır, bu iki yaklaşım bir paradoks gibi görünse de, aslında, burjuva egemenliği yıkmak üzere ordunun bozulup dağıtılması devrimci amacı etrafında birleştirildiğinde birbirini bütünleyen yaklaşımlar oluyorlar. Şimdi, bu iki yöntemin başka yöntemlerle birlikte ele alındığında ordunun dağıtılması çabasına nasıl da bir yandan ve öbür yandan girişmek anlamına geldiğini görelim.

"Askere gitme" çağırısı neyi içerir? Açık ki, gençliğin burjuva orduya katılmayı reddetmesini, zorunlu askerlik yasasına karşı çıkmayı, şu ya da bu zamanda ordudan firarların artmasını ve nihayetinde emirlere itaatsizliği içerir. Belli ki, bu durumların ortaya çıkıp, yaygın, etkili bir hal alması, zorunlu

askerlik yasanına dayalı ordunun temel bir direğini çökertir. Çünkü, ücretli profesyonel askerliğe değil de zorunlu askerliğe dayalı ordu, bu gibi durumda asker sıkıntısı çekecek, askere giden gençlerde bir an önce firar etme arayışı içinde olacaktır. Asker kaçaklarının, askerlik yapmayı reddedenlerin, firar edenlerin artması, ordu içinde er sıkıntısı yaratmakla kalmayacak, aynı zamanda mevcut erlerin de moralini bozacaktır. Bu yüzden, askere gitmeyen gençlerin sayısında bir artış söz konusu olduğu zaman burjuvazinin telaşlandığını ve önlem üzerine önlem aldığını gözlemleriz. Çünkü, askere gitmeyen gençlerin sayısındaki artış, ordunun saygınlığının yıkılmakta, saldırgan korkunun da etkisizleşmekte olduğunun kanıtıdır aynı zamanda. Burjuvazi, kendi ordusunda askerlik yapmayan gençlerin önüne bir zorunluluk olarak koyarken sadece saldırgan korku ve yasalardan güç almaz. Aynı zamanda ideoloji propaganda yoluyla da gençleri askerlik yapmaya özendirir. Askere gitmeme eğiliminin güçlenmesi işte tüm bunların sarsılmakta ve yıkılmakta olduğunu en başta burjuvaziye anlatır. Bunların yıkılması burjuva ordunun dayandığı temel bir direğin yıkılması anlamına gelir. Bu yüzden "askere gitmeme" çağrısı yapmak, burjuva orduyu dağıtmanın temel araçlarından biridir.

Ama, bu çağrıyı, ordunun dağıtılması fikrine bağlamazsak ve sadece askerlik sanatından, silah ve savaştan duyulan bir tiksinti, bir nefretin sonucu olarak ele alırsak bizim sosyal pasifistlerden, "vicdani red" çilerden farkımız kalmaz. Bunun yanı sıra bizim çağrımıza rağmen, yinede onbinlerce genç, ister yasalardan gücü karşısında duyulan korkudan olsun; ister ideolojik propagandanın sonucu olsun, askere gitmektedir ve olağan dönemlerde burjuvazi ihtiyaç duyduğu er ihtiyacını fazlasıyla karşılamaktadır. Bu durumda biz, askere giden gençleri kendi kaderleri ile başbaşa bırakabilir miyiz? 1905 Rus devriminden dersler çıkararak Lenin, bu soruya hayır yanıtını veriyor. Bu durumda biz, birinci yöntemimizi destekleyecek şekilde, yani ordunun dağıtılması devrimci amacına bağlı olarak belli kadro üye, sempatizan gibi parti adına komünist faaliyet yürütebilecek gençleri, bilinçli, planlı ve örgütlü biçimde askere de göndermeliyiz. Askere göndereceklerimiz, Lenin'in yukarıda aktardığımız sözlerinde olduğu gibi sadece askerlik sanatını öğrenmekle kalmayacak -ki, iş bununla kalsaydı, Lenin döneminden farklı olarak bu gün askerlik sanatını öğrenmek için askere gitmek o kadar zorunlu değildir. Gerilla kamp-ları vb. bu sanatı öğrenmek için yeterlidir. -gittiği askeri birliklerde erler hakkında komünist bir faaliyet yürütecektir. 1917 Şubat ve 1917 Ekim devrimlerinin zafere ulaştırılmasında Bolşeviklerin askerler arasında yıllar boyu, büyük bir cesaret, sabır, inat ve fedakârlıklarla yürüttükleri faaliyetin temel

bir önemi vardır. Bu komünist faaliyet sonucu oluşturulan binlerce "Erler komitesi" cep hede ve Rusya'nın belli başlı kentlerinde devrimin en çok ihtiyaç duyduğu bir anda ordunun çözülmesinde; pek çok askeri birliğin, alayın devrim cephesinde yer almasında temel bir rol oynamıştır. "erler komiteleri" yürüttükleri faaliyet sonucu, cepheden firarları örgütlüyor, itaatsizliği yaygınlaştırıyor, disiplini bozuyor, bilinçsiz köylü askerin komünist fikirlerle tanışmasını sağlıyor, vb. vb. Tüm bunların burjuva ordu bakımından son derece zararlı ve tehlikeli şeyler olduğunu ayrıca belirtmeye gerek yok. Ama bu çahşmanın nasıl bir özveri ve cesarete dayandığını anlatmak için cephedeki askerler arasında faaliyet yürüten Bolşevik gençlerin fark edildikleri anda ve yerde subaylar tarafından kurşuna dizildiklerini anımsatmak yeterlidir.

Biçimi ve düzeyi farklı olmakla birlikte, benzer bir durumun bizde de ortaya çıktığını belirtmeliyiz. Salt "askere gitme" çağrısı, tek başına ele alınrsa, bazen burjuvazinin işine dahi yarayabileceğini gösterdiği için bizde çıkan örnek üzerinde durmalıyız. Örneği 1980'li yıllara ait. Bilindiği gibi, 1970'li yıllarda devrimci düşüncelerin etkisinde kalan binlerce genç, devrimci harekete katılmış, şu veya bu ölçüde devrimci eylemlerin içinde yer almıştır. 12 Eylül faşizmi bu genç kuşağın büyük bir kısmını cezaevlerine atmış, birkaç yıl boyunca orada tutmuştur. Ancak bu gençler, tahliye olur olmaz; ister zorunluluktan isterse başka nedenlerden olsun askere gitmişler ya da gitmek zorunda kalmışlardır. Devrimci düşüncelere sahip bu gençler askere gittiklerinde, ister planlı ister plansız-örgütsüz bir faaliyetin sonucu olsun, kendi düşüncelerini kendilerinden daha genç asker arkadaşlarına taşımaya başlamışlardır. Bu sayede erler arasında devrimci düşüncelere salıp erler bile bunların karşısındakiler ile saflaşmalar ortaya çıkmaya başlamıştır. Bu, yaygınlık kazanmaya başlayıp ciddi bir tehlikeye dönüşme eğilimi gösterince ordunun kurmayları hemen önlemlerini aldılar: Devrimci düşüncelere sahip askerleri belli yerlerde-örneğin Çorlu-toplayarak diğer askerlerden tecrit etmeye çalıştılar. Böylece "zararlı" unsurları diğerlerinin yanından uzaklaştırdılar. Bu önlemin burjuvazi açısından bir ölçüye kadar başarılı olduğunu da kabul etmek gerekiyor. Görüldüğü gibi "zararlı" erlerin diğerlerinden uzak tutulması, bir anlamda burjuvazinin de işine gelmektedir. Fakaat, bu düşüncemiz, burjuvazinin devrimci gençlerin askere gitmesini istemeyeceği biçiminde aşırı uca götürülerek bozulmamalıdır. Burjuvazinin ordu içinde komünist faaliyet yürüten gençlere karşı önlemleri sadece onları tecrit etmekten ibaret değil. Askeri mahkemelerde yargılamak cezaevine atmak, ölüm cezasına çarpturmak ya da mahkeme karşısına çıkarmadan "kaza"

kurşunu ile öldürmek sık sık başvurduğu yöntemler arasındadır. Nitekim günümüz koşullarında, Kürdistan'da süregiden savaşta pek çok askerin "kaza" ile vurulup öldüğünü öğrenmekteyiz. Faşist subayların devrimci düşünceye sahip erlere karşı bu yöntemle sık sık başvurdukları artık bir sır değildir. Bu durum askerler arasında devrimci faaliyet yürütmenin ne büyük bedeller, ne büyük cesaret istediğini, öte yandan burjuvazinin bu çalışmadan ne büyük korkuya kapıldığını açıklamaktadır.

Demek ki, ordu içinde yürütülecek komünist çalışma, son derece planlı, örgütlü ve dikkatli olmak zorundadır. Zira, burada yapılacak bir hata bir komünistin yaşamına mal olabilir hatta, daha ötesi, onunla ilişkiye geçmiş tüm erlerin cezalandırılmasına yol açabilir. Bu nedenle, bu çalışmanın büyük bir dikkatle yürütülmesi gerektiği kendiliğinden anlaşılıyor. Peki, bu çalışmanın planlı ve örgütlü yürütülmesi ne anlama geliyor; örgütlü ve planlı olmasını askere gönderilecek komünistin faaliyetinin planlı ve örgütlü olması biçiminde dar bir çerçeveye sığdırabilir miyiz ya da sığdırmaya çalışmalı mıyız? Belli ki, bu soruya evet yanıtı vermek ordu içindeki komünist çalışmayı çok darlaştırmak anlamına gelecektir. Öyleyse planlı ve örgütlü olmasını daha geniş bir çerçeveye, tüm örgütün faaliyeti içine yerleştirmeliyiz. Bu yaklaşım, ordu içindeki komünist faaliyetle, tüm örgütün ilgili olmasını ve merkezi bir planlamayla ele almasını gerektirir. Sorunla ilgili planlı ve örgütlü faaliyetin ana çizgileri şöyledir:

Herhangi bir bölge, şehir, semt vb. yerde komünist faaliyet yürüten bir partili ya da parti sempatizan ilişkide bulunduğu bir genç askere gittiğinde, onunla ilişkiyi kesmemeli, sabır ve inatla ilişkisini sürdürmelidir. Ona gönderilecek bir mektup, bir kart vb. en ufak bir şey dahi kendisine yalnız olmadığı duygusunu verecek her zaman yanında olduğumuzu hissettirecektir. Bir yandan böyle kiyi sürdürürken, öte yandan gencin adını, soyadı, askerlik yaptığı yer vs. yapının merkezine ulaştırılmalıdır. Bu sayede, eğer gencin askerlik yaptığı yerde parti faaliyeti yürüten yoldaşlar varsa, onların ilişkiye geçmesi sağlanacaktır. Gencin askerlik yaptığı yerde kendisine dost devrimci yüzler görmesi, kendi sorun ve ihtiyaçlarıyla ilgilenildiğini anlaması, onu devrim davasına daha yakınlaştıracak, subayların faşist propagandasından daha az etkilenmesini sağlayacaktır. Ona harçlık verilmesi, sivil elbise bulunması, haftada sonları izine çıkmasını sağlayacak "evci" kâğıdının çıkarılması vb. o gençle ilişkileri daha da pekiştirecektir. Şüphesiz gençlik askerlik yaptığı askeri birlikte komünist bir faaliyet varsa gencin adının doğrudan o faaliyeti yürüten yoldaşlara iletilmesi son derece etkili olacaktır. Bu gibi durumlarda genç, devrim güçlerine her türlü yardımı yapmaya ha-

zar olacak, son derece istihbari bilgileri verebilecek, erler arasında subaylara karşı güvensizlik ve itaatsizlik duygularını yaymada bize yardımcı olacaktır. Kısacası, ordu içinde burjuvazi için böyle "güvenilmez unsurların çoğalması burjuva ordunun içten içe kemirilmesi ve dayanaksız hale getirilmesi demektir. Burjuva ordunun dağıtılması faaliyetinin bu iki yönünü böylece ana çizgileriyle ele aldıktan sonra şimdi aynı faaliyetini başka yöntemlerini ele alabiliriz.

AYAKLANMA KOŞULLARINDA ASKERLERİ KAZANMANIN YOLLARI

Lenin, 1915 Moskova ayaklanmasından dersler çıkarırken, devrimin genişleyip halkın ayaklanmaları biçimine dönüştüğü koşullarda askerleri kazanmanın önemi üzerinde özel olarak durur ve askerleri kazanmanın başlıca iki yöntemini tarihten ve pratikten öğrenerek ele alır. Lenin, askerleri kazanmanın bu iki yöntemine 1)Askerleri kafalarıyla kazanmak 2)Askerleri son derece kararlı, cesur, beden bedene çarpışmayla kazanmak biçiminde sınıflandırır. Burada bu iki yöntemi, karşımıza çıkmış ve çıkması muhtemel biçimleriyle ele alacağız. Ancak, ondan önce, ayaklanma koşullarında askerleri kazanmanın önemi üzerinde durmalıyız:

Ayaklanmalar ve düşmanla sert çarpışmalar dönemine girildiğinde devrimin zaferi için, askerleri kazanmanın önemi on kat daha arttığı gibi, aslında askerleri kazanmanın koşullarda on kata daha elverişli hale gelir, olgunlaşır. Bu yeni koşulların kavranması ve ona uygun çalışma, propaganda-ajitasyon faaliyetinin yürütülmesi devrimin başarısı için bir anda temel bir önem kazanır. Çünkü, Marx'ın çetin sınıf savaşımından çıkardığı "ayaklanma bir sanat gibi ele alınmalıdır" biçimindeki önermesi sınıf savaşımının en yalın, en ser ve en acımasız sürdüğü iç savaş koşullarında yaşamsal önemlidir. Ayaklanmayı bir sanat gibi ele almalıyız ve bu sanatta bazen bir sokak çarpışmasının kazanılması, bir köprünün ya da bir kavşağın ele geçirilmesi, günlük bir askeri başarı savaşın tüm gidişini belirleyebilme gücüne sahiptir. Bu yüzden, bu savaş bir sanat olarak ele almak düşman güçlerin içinde bulunduğu durumu, barındırdıkları çelişkileri, yapısını tüm detaylarıyla ele almayı, bu durumdan yararlanmayı bilmeyi, onları kararsızlığa düşürebilmeyi, hatta mümkünse onları "kazanma" çabası içine girmeyi gerektirir. Burjuva sınıf da, yüzyılların birikimi ile oluşan sezgisine dayanarak bu durumun farkına varır ve benzer bir çaba içerisine girer.

"Devrim genişleyip kitlelere inmezse ve askerleri etkisi altına almazsa önemli bir çarpışma sorunu olamaz elbet. Askerler arasında çalışmamız gerektiği söz götürmez bir gerçektir. Ama onların kandırılarak ya da inanarak, bir çırpıda bizden yana geçeceklerini hayal edemeyiz. Bu görüşün nasıl beylik ve can-

sız olduğunu Moskova ayaklanması açıkça gösterdi. Bununla birlikte gerçekten halkçı her harekette olduğu gibi, askerlerin kararsızlığı, devrimci çarpışma kızıştığında her iki tarafta da askerleri elde etme savaşına sürüklüyor." (Lenin, Marksizimde Gerilla Savaşı, 96)

Lenin, bu son derece öğretici sözlerinden sonra, Moskova ayaklanması sırasında, devrim ile gerici güçler arasında askerleri kazanmak için nasıl bir savaşın yaşandığına örnekler veriyor. Kararsızlığa düşmüş askerleri kazanmak için gerici güçlerin hangi çarelere başvurduğunu, askerlere nasıl yağ çektiklerini rüşvet, para, vb. şeylerle askerleri kandırmaya çalıştıklarını, sarhoş edip yalan söylediklerini tehdit edip gözdağı verdiklerini, hiç güvenmediklerini kışlalara kapatıp silahsızlandırdıklarını, kimilerin hile ve şiddet yoluyla ortadan kaldırdıklarını vb. anlatıyor ve sonra kararsızlığa düşmüş askerleri kazanma savaşında karşı-devrimci hükümetin uyanıklığı, esnekliği, becerisi yanında Bolşeviklerin yaya kaldığı ortaya koyuyor: Karşı-devrimin generalleri yüzyılların deneyimlerinden süzülüp gelen birikimlerine dayanarak, kararsızlığa düşmüş askerleri kazanmanın önemini Bolşeviklerden önce kavriyor ve son derece esnek, önceden belirlenmiş bir davranış kalıbına bağlı kalmadan sonsuz çeşitlilikte çarelere başvurarak askerleri kazanmaya çalışıyorlar. Öyleyse, bizim bu savaştan galip ayrılmamız, için herşeyden önce askerleri kararsızlığa düşüren koşulları bilince çıkarmamız, askerlerin kararsızlığa düşüş nedenlerini ortaya koymamız gerekiyor.

Devrimci durumun artık ayaklanmalar dönemine dönüştüğü aşamada devrim genişleyip kitlelere indikçe, toplumun en geri, en uyusuk kesimini de sarmalar, etkisi altına alır, altındaki toprağı yakarak sarsar, uyanır. Bu yüzden, sadece işçi sınıfı değil, tüm toplum ve siyasal partiler, kurum kuruluşlar, devlet organları bir sarsıntıya uğrar. Bu sarsıntıdan, erler aracılığıyla toplumla güçlü bağlara sahip ordu payına düşeni alır. Ordunun zorunlu askerlik yasasına dayandığı yerlerde, daha önceki yaşamında şu veya bu ölçüde siyasal olayların etkisi altına girmiş, şu ya da bu ölçüde siyasal eylemlere katılmış gençler, sahip oldukları siyasal düşüncelerini, davranışlarını vb. askere çağrıldıklarında orduya da taşırlar. Ancak, ordu, toplumsal olaylara doğrudan karışmadan arka planda durmayı başardığı koşullarda kendi burjuva karşı-devrimci yüzünü gizlemeyi başarır, erlerin kendi siyasal eğilimlerine göre hareket etmesini gerektirecek koşulların üstünü örtmüş olur. Bu koşullarda, özellikle siyasal bilinç yönünden geri gençlik, ordunun asıl görevinin "vatan savunması" olduğu biçimindeki burjuva propagandasının etkisi altında kalır ve emre itaat etmeyi, askerlik yapmayı bir "vatan borcu" olarak görür. Ancak, bu yanlısamalı bilinç burjuvazinin toplumsal olayları, ayaklanmaları bastırmak için orduyu doğrudan kullanmak zorunda kalacağı zamana kadar sürer; ondan sonra bozulmaya, ordunun gerçek yüzü pratikte askerler tarafından görülmeye başlar. Lenin'in aşağıdaki sözleri bu gelişimi son derece çarpıcı biçimde ortaya koymaktadır:

"Çarpışma ayaklanmaya dönüştü. Çar birlikleri bile git gide utandırıcı özgürlük taktikleri ve polis cellatları rolünün oynatıldığını anlamaya başladılar. Ordu sallanmaya başladı. Önceleri tek tek itaatsizlik olayları, yedekler arasında ayaklanmalar, subayların protestoları, askerler arasında propaganda, bazı bölüklerin ve alayların kardeş işçilere kurşun sıkmayı reddetmesi gibi olaylar görüldü, sonrada; **ordunun ayaklanmadan yana geçişi.**

"Odesada'ki son olayların büyük önemi, ilk defa olarak Çarlık silahlı kuvvetlerinde önemli birliğin-bir savaş gemisinin-açıktan açığa devrimdeft yana geçişindedir... Şu sıralarda Libau ve Kronstadt'ta gemiciler ayaklanıyor, askeri birliklerle çatışmalar daha da sıklaşıyor, denizciler ve işçiler barikatlarda (Libau) birliklerle çarpışıyorlar. Yabancı basını başka bir kaç savaş gemisinde de (...) ayaklanmalar olduğu haberini veriyor. Çarlık ordusunun donanması kalmadı. Yapabileceği tek şey, donanmanın bütünü devrimden yana geçmesini önleyebilmektir." (Marksizimde Gerilla Savaşı, Sf.89-90)

Lenin, olayların kronolojisini çizerken aynı zamanda ordunun çözülmesinin diyalektikliği de parlak biçimde ortaya koymuş oluyor. Elbette, çözülmenin bu denli hızlı olmasında önceki dönemlerde başlayan Bolşeviklerin ordu içindeki çalışmasının gözardı edilmeyecek bir etkisi vardır. Eğer önceki dönemde sabır, cesaret ve kararlılıkla yürütülmüş bu çalışma olmasaydı, ayaklanma döneminde kararsızlık geçiren erlerin bu derece hızlı biçimde devrim saflarına katılmayacakları açıktır

Tarihte ortaya çıkmış bütün büyük devrimlerde olduğu gibi, bizim devrimimizde de, gelişmenin belli bir aşamasında askerlerin kararsızlığa düşeceği, kendilerine "vatan savunması" görevi değil gerçekte işçi kardeşlerinin celladı olma rolünün verildiğini anladıklarında önce tek tek emre itaatsizlik, kardeşleri üzerine ateş açma emrini dinlemedi, sonra, firarlar, arkasından da bazı askeri birliklerin ayaklanması gündeme gelecektir. Bu durumlarda, askerler arasında bu tür olayların gelişim hızı ve çapı, bizim hem önceki dönemde yapmış olduğumuz çalışmanın gücüne, hem de ayaklanma döneminde askerleri kazanmak için kullanacağımız yöntemlere, esnekliğimize, yöntem bulmadaki yaratıcılığımıza bağlı olacaktır. Askerleri kazanmak için yeni yol ve yöntemler geliştiririz. Ken şu noktayı göz önünde bulundurmalıyız: Evrimci dönemlerde halkın erleri kendi evlatları olarak görmesi, ordunun karşı-dev-

rimci burjuva karakterinin gizlenmesi gibi burjuvazi lehine bir durumu doğururken, devrimci ayaklanmalar döneminde bu durum tersine döner. Bu sefer erler, subayların kendilerinden ateş açmak istedikleri kesimin aslında kendi kardeşleri olduğunu bilince çıkarmaya başlarlar.

Ne yazık ki, devrimci hareket içinde -deneyimsizliklerinden dolayı yer yer aynı duruma düşen leninist gençleri de buna katabiliriz- askerleri kazanmak için Lenin'in işaret ettiği esnekliğin olmadığını görüyoruz. İster üzerinde fazla düşünülmemiş bir konu olmasından olsun, isterse köklü ideolojik nedenlerden olsun -Kemalizm etkisi gibi askerleri kazanma yöntemleri diyalektik bir bütünlük içinde ele alınamıyor. Ya, sadece "askerleri kafalarıyla kazanmak" yöntemine başvuruluyor, ya da, bir çocukluk hastalığı belirtisi de olan, ordunun karşı-devrimci olduğu basit gerçekliğinden hareket ederek, sadece bedene sert çarpışmalar yeterli görülüyor. Lenin, bu iki yöntemin diyalektik bütünlüğünü şöyle ortaya koyuyor:

"Bahsi hükümet kazandı; biz kararsız askerleri elde etmek için böyle etkin, cüretli, geniş kaynaklı, atak bir savaş için elimizdeki güçlerden yararlanmayı başaramadık. Şimdiye dek ordu içinde çalışmıştık ama, bundan böyle askerleri, kafalarıyla 'kazanmak' için çabalarımızı kat kat arttıracacağız. Ancak, bir ayaklanma anında askerleri elde etmek için bedensel bir savaşta gerektiğini unutursak, zavallı bilgiler olur çıkarız."

Bundan sonra Lenin, askerleri "kafalarıyla kazanma"nın ne anlama geldiğini bir örnekle açıklıyor:

"Aralık günlerinde Moskova işçileri, askerleri kafalarıyla 'kazanma' konusunda bize büyük dersler verdiler. Sözgelimi, 8 Aralıkta Strosnaya Meydan'ında Kazakları, bir kalabalık kuşattığı zaman aralarına girdiler, arkadaşlık ettiler ve onları geri dönmeye kandırdılar. Gene 10 Aralıkta Presnya bölgesinde 10 000 kişilik bir kalabalık içinde kızıl bir bayrak taşıyan iki işçi kız Kazakların önüne fırlayıp 'öldürün bizi, sağ kaldıkça bayrağı teslim etmeyeceğiz' diye bağırduklarında da Kazaklar dağılıp atlarını sürdüler, arkalarından kalabalık bağırır: 'Yaşasın Kazaklar'. Bu cesaret ve kahramanlık örnekleri, işçilerin kafalarından hiç bir zaman silinmeyecektir." (Marksizmde Gerilla Savaşı, Sf.97).

Demek ki, devrimin zaferi için zorunlu olan askerleri kazanabilme işini başarabilmek için onların karşı-devrimci ordunun erleri olduğunu söylemek yetmiyor. Askerlerle yakın temas kurmak, yaptıkları işin gerçek niteliğini açıklamak, kendi gerçek düşmanlarını göstermek, subayların kıskırtmasıyla kendilerinde devrim güçlerine karşı oluşmuş önyargı ve öfkenin doğru olmadığını anlatmak vb. yollarla onları bize karşı dövüşürken kararsızlığa, tereddüde, emre itaatsizliğe, firarlara, hatta devrim saflarına

çekmeye çalışmak gerekir. Erlerle yakın temas, onlarla konuşma, aralarına karışıp sohbet etme ve ordunun emekçi düşmanı karşı-devrimci yüzünü gösteren propaganda ajitasyon faaliyeti yürütmek istediğimiz etkiyi gösterecektir. Hele de, askerler arasında daha önce başarılı bir çalışma yürütmüşsek, işimiz daha da kolaylaşacaktır. Halk ile askerlerin temasının ne gibi sonuçlar doğuracağını ordu subayları da bilir. Onlar, yani subaylar yılların ordu yönetme deneyimine dayanarak işçi ve yoksul halkın, devrimcilerin, komünistlerin askerlerle yakın temasının karşı-devrim aleyhine açacağı sonuçları önceden bildikleri için daima bu teması kesmeye çalışırlar. Bunun için askerlere yağ çekme, tehdit etme, gözdağı verme, cezalandırma vb. yöntemleri çoğu kez aynı anda uyguladılar.

Herhangi bir toplumsal olay ya da ayaklanmayı bastırmak üzere askerleri görevlendirmeden önce daima halka karşı düşmanlığı körükleyen uzun konuşmalar yaparlar ve başarılı olanları ödüllendireceklerini, korkak ve kararsız olanları cezalandıracaklarını uzun uzun anlatırlar. Askerliği bir an önce bitirmen tüm erlerin en büyük dileği olduğunu bildikleri için, ayaklanmayı batırmada başarı gösterecekleri ödüllendirmek amacıyla erken terhis edeceklerini söylerler. En sonu, erleri olay yerine getirmeden önce çok erken kaldırırlar, onları canlarından bezdirecek şekilde saatlerce aç ve susuz bekletirler ve sonra başlarına tüm bu gelenlerin devleti yıkmak isteyen "hainler" yüzünden geldiğini eğer bu olaylar olmasaydı şimdi hepsinin rahat bir şekilde yataklarında uyuyor olacaklarını; bu yüzden bu olayları bir an önce bastırırlarsa artık iki-üç gün izni hak edeceklerini vb. söylerler. Kabul etmek gerekir ki bizim bu konudaki yeteneksizliğimiz yüzünden, subaylar, bu çabalarında çoğu kez başarılı oluyorlar ve bizi yaya bırakıyorlar. Subaylar, askerleri kazanma uğraşında bizden daha deneyimli, esnek ve yaratıcı davranıyorlar.

1970'li yıllarda, devrimcilerin sık sık söylediği "jandarma biz sosyalistiz, dostuz biz yalnız sana/ kurtuluşun bizimledir, elini uzatsana" dizeleri, askerleri "kafalarıyla kazanma" çabasının bir örneğini oluşturuyor. Bu şekilde, erlerin bilincine seslenmek, silahlarını bize doğrultmamaları gerektiğini, gerçek düşmanlarının subaylar olduğunu söylemek, tek başına belirleyici olmasa da etkili olmaktadır. Ayaklanma koşullarında bu çabalarımızı yüz kat artırarak, propaganda ajitasyon faaliyetimizde etkin yöntemler kullanarak erlerin bir kısmını saflarımıza kazanabiliriz.

Ne var ki, Gazi ayaklanması sırasında görüldüğü gibi, ayaklanmayı bastırmak üzere gelen ve bunun için kararlılık gösterisi olarak sürekli şoven içerikli marşlar söyleyen, silahlı güç gösterisi yapan askeri birliği alkış-

lamak, ona "sevgi" gösterisinde bulunmak bile, askerleri kazanma çabasıyla hiçbir ilgili yoktur. Bu, olsa olsa, bizi öldürmeye gelene çiçek atmak gibi bir şey olur. Bu, olsa olsa, ordunun karşı-devrim, halk düşmanı yüzünün geri yığınların ve hemde bizzat erlerin kendinden saklanması işine yarar. Hayır, bu davranışın erleri kazanmak uğraşısıyla ilgili yoktur ve erleri lehimize kazanma gibi bir etkisi de olamaz. Böylesi bir davranış, erleri aleyhimize kıskırtarak gelmiş subaylara bizim kararsızlığımızı, gerçekleri görme yeteneksizliğimizi anlatır. Böyle bir davranışın ayaklanmayı bastırmak için subaylara fırsat vereceğini, olayları büyümeden bastırarak yöntemleri geliştirme olanak ve zaman tanıyacağını unutmamalıyız... Gazi ayaklanması sırasında subayların kendi çabalarını açışından göstermiş oldukları performans bizim için öğretici olmalıdır. Bizim alkışlarımız ve yumuşaklığımız erleri kararsızlığa düşürmez; aksine, ayaklanmayı bir an önce bastırma konusunda cesaretlendirir, yüreklendirir, kararlılığını artırır.

Hayır, biz böyle davranamayız; düşman üzerinde kesin bir zafer elde etmek istiyorsak, bizimle savaşmak üzere gelen askeri birlikleri alkışlayamayız. Ancak, Moskovalı iki işçi kız gibi, askerlerin karşısına büyük bir cesaretle, büyük bir kararlılıkla çıkarsak, "öldürün bizi sağ kaldıkça bayrağı teslim etmeyeceğiz" diye bağırır, "ölmek var, dönmek yok" sloganlarını haykırırsak, işte o zaman erleri cesaretimizle, gözüpekliliğimizle etkiler, kararsızlığa sürükleriz. Askerlere sadece seslenmekle yetinir ve onlara karşı sert amansız bir savaş yürütmek gerektiğini unutursak, işte o zaman Lenin'in dediği gibi, "zavallı bilgiler olur çıkarız". Onlarla çetin çarpışmalara girmeliyiz ve bu cesaretimizle erlere, bizimle çarpışmakla yaşamlarında bir hiç uğruna tehlikeye attıklarını anlatmalıyız. Bizimle çarpışmaya girmekle ölümü göze almış olacaklarını, bunun hiçte kendi çıkarlarına olmadığını göstermeli; ölümle yaşam arasında bir tercih yapmak üzere olduklarını kavratmalı, bu tercihler arasında kararsızlığa düşmelerini sağlamalıyız. Ayaklanmanın bir sanat olarak ele alınması böyle olur ve bu sanatın başlıca kuralı olan "müthiş cüretli ve dönmemesine kararlı bir saldırgan olmak" yaşama böyle geçirilir.

Leninistler, Lenin'in dediği gibi davranmalıdır:

"Sakin ve durgun olun demeyelim; askerler bize 'gelsin' diye 'beklemeyelim'. Hayır! atak, yıkıcı, silahlı bir saldırı gerektiğini, böyle zamanlarda düşmana komuta eden kişilerin yok edilmesi gerektiğini, kararsız askerleri elde etmek daha canlı bir savaş gerektiğini, evlerin damlarından bağırmalıyız."

Ayaklanmalar döneminde böyle davranırsak, erlerin önemli bir kısmını ve savaşın tümünü kazanabiliriz.

GEÇİCİ DEVRİM HÜKÜMETLERİ DENEYİMLERİ ÜZERİNE KISA NOTLAR - I -

Birlik neden gerekli, neden zorunlu? Salt daha güçlü olmak, saldırıları daha rahat göğüslemek, ya da tamamen erimemek için mi? Veya ancak bu yolla reformizmi içimize katabileceğimiz için mi? Hiçbiri. Kişilerin ya da grupların kendi kafalarında yarattıkları hiçbir gerçekçe birlik için bir zorunluluk yaratmıyor. İktidarı zorla ele geçirmek için gerekli birlik. Çürümüş burjuva toplumu karşısında emekçilerin zaferi kaçınılmazdır, hiç bir güç bu zaferin er ya da geç gelmesini engelleyemez. Yine de birlik, yani bir irade müdahale, devrimci hareketin gelinen aşamasında zaferi daha da yakınlaştıran en önemli etkenlerden biridir. Saldırıları karşılayabilmek için değil, tek bir merkezden saldırıp iktidarı yıkmak için; daha güçlü olmak ve böylece, iktidarı ele geçirip onu koruyabilecek gücü yaratmak için birlik.

Birlik ve cephe tartışmaları yaklaşık iki yıldır sürüyor. Ortaya henüz somut şeyler çıkmış değil. Ama bu iki yıl boşuna geçirilmiş olmadı. Bu birlik ve cephe tartışmalarından, kimin gerçekte neyi hedeflediği, gerçek yerinin neresi olduğu açığa çıktı. Birçokları, birlik ve en geniş cephe adına ne kadar politik zor yöntemi varsa bir kenara bırakıyor ve "demokratik alan" denilen, düzeni yıkmayı göze alamayanların kulvarını genişletiyordu. Birliğin ve cephenin temel gerekçesi kavranmadığı için, bu konudaki tartışmaların kısırlaşması, ve sonuçta herkesin kendi yoluna gitmesi kaçınılmaz oldu. Oysa ki cephe tartışmalarını canlı tutmak, bu konuda ısrarcı olmak, iktidarı almaya yönelik politik zor araçlarını yaratmanın çok önemli bir parçasını inatla zorlamak anlamına gelir.

Cephe tartışmalarında önem verdiğimiz bir konu da Geçici Devrim Hükümetleri konusuydu. GDH tartışmaları ve önerisi, iktidarı almaya ve buna uygun araçları yaratmaya aday ve cephe oluşumunun olmazsa olmaz bir bütünleyenidir. GDH tartışmalarını neden bir zorunluluk olarak görüyoruz? Bunu kendi kafamızda yarattığımız gerekçelerle mi ortaya çıkardık? Kimileri böyle düşünüyor ve bizlerin daha şimdiden geçici hükümet ilan etmekte olduğumuzu yazıyorlar. Doğrusu, cephe gibi temel önemde bir konunun tartışılmasında böylesine sığılıklar yaşanınca, insan bir an için umudunu kaybediyor. Ama GDH'yi küçümseyenlere yanıtımız; Kendi kafanızın diyalektik devranından biraz çıkın, burnunuzun ucunu birazcık görmeye çalışın ve proletaryanın uluslararası devrim deneyimlerini biraz araştırın. O zaman daha ilk elden göreceksiniz ki; iktidarı almak için devrimci iç savaş nasıl bir kaçınılmazlıksa, bu savaşta elde edilen zaferin sonucu olan GDH da o denli kaçınılmaz ve

önemlidir. Eğer cephe iktidarı almaya yönelik olacaksa, GDH üzerinden atlayamaz.

Bu yazıda GDH'nin devrim tarihi içinde oynadığı önemli role ilişkin bilgiler vermeye çalışacağız. Bunu, tarihsel gerçekliklerle GDH'nin zorunluluğunu görmek istemeyen körlere bir kez daha göstermek için; ama bir o kadar da, komünist güçlerin GDH döneminde nasıl uyanık olmaları gerektiğini hatırlatmak için yapacağız. Bu kısa tarihi araştırmadan, GDH'yi küçümseyenler için çıkardığımız bir sonucu hemen yazalım: GDH'nin önemini kavramayanlar kesintisiz devrim üzerine hiç bir şey bilmiyorlar, bu konuda hiç bir fikirleri yok. Demokratik devrimden sosyalizme kesintisiz geçişin ancak en otoriter ve en merkezi araçların, en hızlı ve en uygun zamanda kullanılmasıyla mümkün olduğunu, bu kısa tarihi araştırmada göreceğiz. Bazıları şöyle itiraz edeceklerdir: Önemli olan iktidarı almaktır. Sonrasını iktidarı aldıktan sonra düşünürüz, tartışırız. Böyle düşünenler sorunu eksik kavriyorlar, çünkü devrimcilerin görevi sadece iktidarı almak değil, onu korumak için de gerekli gücü toparlamaktır, ve bu gücü politik zor araçlarıyla en etkin hale getirmektir.

BULGARİSTAN'DA GDH DENEYİMİ

1941 yılında Alman Nazi birliklerinin Bulgaristan'a girmesiyle birlikte Bulgar komünistleri mücadele programlarını salt ulusal bir düzeyde tutmaya n gösteriyorlar. Çünkü komünistlerin dışında, Çiftçi Birliği'nden, hatta liberal burjuva partilerinden bir çok kişi Nazi ordusuna karşı aktif direnişe geçiyor. Bu harekete geçen aktif güçte, komünistlerin, iktidarı almaya ve onu korumaya yönelik önemli bir dinamizm görmeleri ve programlarını da bu düzeyde tutmalarında şaşılacak bir yön yok. Komünist partinin, anti-faşist güçlerin askeri birliği için Vatan cephesi programını açıklamaları 1942 yılına rastlar. Nazi ordularının ve Alman iş birlikçilerinin dağıtılması ve cezalandırılması gibi salt anti-nazi taleplerin yanında, Vatan Cephesi programında ekonomik ve sosyal alana ilişkin bazı önemli maddeler de yer alıyordu. Ordunun faşist odaklardan temizlenmesi, demokratik hak ve özgürlükler, halk emeğinin yabancı ellerden kurtarılması için kamulaştırmalar, işçilerin gelirinin yükseltilmesi ve sağlanması gibi. Tüm bu maddeler açıklanmakla kalmıyor, bu hedeflere ulaşılması için, "Vatan Cephesinin sağlam, güçlü, kurtarıcı politikasının yürütecek gerçek bir ulusal hükümetin kurulması" gereğine de önemle yer veriliyordu. Komünist partinin sunduğu Vatan Cephesi programı büyük

oranda kabul gördü ve BİP (komünist parti), Cumhuriyetçi Zveno, Bulgaristan Çiftçi Partisi ve Sosyal Demokrat Parti Vatan Cephesi oluşumuna katıldılar. Vatan Cephesinin denetimindeki silahlı birliklerle devrimci yürüyüş hızlandı.

Bulgar komünistleri Vatan Cephesi programına bağlı kalmakla birlikte, kendi politik örgütlülüklerini devrim yürüyüşü içinde sağlamlaştırmayı ihmal etmediler. BİP, birçok partizan bölüğünün en aktif üyelerinden bir Halk Kurtuluş Ordusu kurdu. Kendi yaptığı çağrılarla Bulgar emekçilerine bu halk ordusuna katılma ve destek verme düşüncesini aşıladı. Vatan Cephesine ve programına rağmen BİP'in yürüttüğü bir çalışma çok önemlidir. Vatan Cephesi üzerindeki proleter hegemonyayı güçlendirmenin en önemli yolu, proletaryanın kendi bağımsız politik zor araçlarını yaratmasıdır. Bu deneyim günümüze ışık tutacak önemdedir. 1944 yılının Ağustos ayında Vatan Cephesi Ulusal Komitesi, "Bulgar halkının manifestosu" nu yayınladı. Burada, bütün halkı Vatan Cephesi hükümetini kurmak için yiğit ve zorlu bir mücadeleye çağırıyordu. Devrimin öncesinde yapılan bu çağrının iktidarı almak yönündeki netliği, kuşkusuz halkın yiğitçe bir atılım içine girmesini sağlayan bir faktör olmuştur. 9 Eylül sabahının erken saatlerinde Sofya'nın ele geçirilmesiyle birlikte aynı saatlerde geçici hükümet kuruluyor ve ilk bildirgesini yayınlıyor. Nazilerin, gericiilerin ve polis in silahlı ellerinden alınıyor ve tutuklanıyorlar. Hemen halk milisleri ve halk ordusunun kuruluşuna başlanıyor. Daha önce bizzat BİP tarafından örgütlenen Halk Kurtuluş Ordusu'nun bu dönemde oluşan ordunun temel haline geldiğini tahmin etmek zor değil. Böylece, ordu ve halk milisleri içerisindeki proletaryanın hegemonyası daha da pekiştiriliyor. 17 Eylül'de BİP, Vatan Cephesi Hükümeti'nden, işbirlikçilerin sermayesine el konulması, devlet tekellerinin ve kooperatiflerinin oluşturulması gibi toplumsal dönüşümün adımları sayılacak bir dizi önlem alınmasını istiyor. Böylece BİP, devrimin en otoriter döneminde, elinde bulundurduğu en otoriter araçlarla Geçici Devrim Hükümeti aracılığıyla, hem toplumsal dönüşümleri sağlıyor, hem de tabanda yeni bir devlet biçimini örgütleyordu. 1946 yılına gelindiğinde Halk Cumhuriyeti ilan edilmiş, BİP'in çoğunluğunu sağladığı Meclis seçimleri yapılmıştı. Böylece GDH dönemi Komünist Parti'nin hegemonyası altında sosyalist inşayı doğurarak kapanmıştır.

POLONYA'DA DEVRİM SÜRECİ

Nazilerin en büyük şanssızlığı, Polon-

ya'da işbirlikçi bulamamalarıysa, en büyük şansları da kendilerine karşı savaşan iki ayrı gücün bir türlü bir araya gelememeleridir. Sosyalist ve komünistler Gönüllü İşçiler Tugayı ile işgale karşı kahramanca direniyorlar. Londra'ya kaçan Polonya Hükümeti ise, bu direnişlere karşı hep düşmanca davranacaktır. Komünistlerin in lağvettiği komünist partisinin yerine 1942 yılında, işgal altındaki topraklarda Polonya İşçi Partisi kuruluyor. Ve hemen partizan müfrezelerinden bir Halk Ordusunun inşasına girişiyorlar. PİP, sosyal-demokratlarla birlikte Ulusal Vatan Konseyi adı altında geçici bir yürütme organı teşkil ediyor. Bu, geçici hükümete dönüşecektir. Sadece SSCB'nin kabul edeceği bu geçici hükümet, Batı'lı emperyalist ülkelerce kabul edilmeyecek, resmi temsilci olarak sürgündeki burjuva hükümeti tanınacaktır. Fakat direniş yılları ve Varşova'da 44 yılında başlatılan büyük ayaklanma sonuçsuz kalsa da PİP'in prestiji oldukça yükselmişti. Böylece, Polonya emekçileri arasında köklü bir geleneği ve bağı olmayan parti, direniş sayesinde yaygınlaşmıştı. 45 Şubat'ında toplanan Yalta Konferansı'ndan sonra sürgündeki hükümetle Ulusal Kurtuluş Komitesi tek bir çatı altında Geçici Hükümete katıldılar. Fakat bu birleşme gerçekleşmedi. Sağcı ve burjuva güçlerin silahlı güçleri PİP'in önderliğindeki halk ordusuna karşı 47 yılına kadar sürecek bir iç savaş başlattı. Bu süre içinde Geçici Hükümette bulunan PİP, büyük oranda güçlerini büyütmeyi hedefledi ve Ocak 45'de 30 bin üyeye sahipken, devlet tekellemeleri ve ancak bazı alanlarda özel girişime izin veren bir toplumsal-ekonomik program, komünistlerin örgütlenme faaliyetlerini kolaylaştıran etmenler oldu. PİP, iktidarın en enerjik ve en otoriter kurumu olan halk ordusunu elinde bulunduruyordu ve bu sayede devrimci sürecin en ateşli günlerinde önemli dönüşümler gerçekleştirmeyi başardı.

ROMANYA'DA ULUSAL DEMOKRATİK CEPHE

Romanya'nın burjuva hükümetinin Alman Nazilerinin yanında savaşa girmesi, üstüne üstlük bütün ordu birliklerini Sovyet topraklarında savaşması, devrimci süreç için büyük olanaklar yaratıyor. Çünkü, burjuva hükümetin kılıcı olan ordu, Sovyet topraklarında darmadağın ediliyor ve Romanya 44 yılında yenilgiyi kabul ediyor. Ülkede süren ağır iktisadi bunalım, Sovyetlerin talep ettiği büyük savaşa tazminatı Romanya kralını, komünistlerin de içinde bulunduğu geçici hükümet kurmaya zorluyor. Ordusunu kaybetmiş kral, burjuva toplumunu korumak için bütün burjuva güçlerin ve komünistlerin içinde bulunduğu bir hükümetle istikrar sağlamaya çalışıyor. RİP, ki uzun yıllar süren illegal yaşam sonucu sadece ikibin üyeye sahiptirler, Ulusal Demokratik Cephe adı altında İşçi Sendikaları, Köylü Cephesi gibi örgütlerin yanında, Liberal Parti ve Sosyal Demokrat Parti'nin bir kanadını birleştiriyor.

Acil önlemler arasında toprak reformu, işçilerin sanayi üretimi üzerinde denetimlerinin artırılması gibi maddeler var. RKP önderliğindeki emekçi güçlerin gösterileri burjuva egemenliği zayıflatmak amacıyla sürekli hale getiriliyor. Bu gösterilerden birinde insanların üzerine ateş açılınca SSCB temsilcisi Vişinki, bizzat Kral'ın yanına geliyor ve bir ultimatom sunuyor. Köylü Cephesi liderlerinin başkanlığında UDC'nin bir hükümeti bu ultimatomla kurulmuş oluyor. Kendi programını uygulamaya başlayan UDC içerisinde RKP, üye sayısını kısa bir süre içerisinde 800 binlere çıkarıyor. 1946 seçimleriyle %90 oy alan UDC, geri kalan partileri kapatıyor. Krallığı kaldırıyor ve Halk Cumhuriyeti'ni ilan ediyor. Böylece, başta komünistler olmak üzere Romanyalı emekçiler GDH dönemini burjuvazinin ve onun politik temsilcilerininin bellerini kırmak için kullanıyorlar. Devrim, bu en otoriter ve enerjik kurum sayesinde hareket halinde tutuyorlar.

KIZILORDU MACARİSTAN'DA

Macaristan'da burjuvazinin politik iktidarı, Macar Ordusu'nun Sovyet topraklarında darmadağın olmasıyla büyük yara alıyor. Batılı müttefiklere yanaşmaya çalışan burjuva hükümete Nazilerin yanıtı işgal ve büyük bir katliam oluyor. Bu büyük katliamdan Kızılordu birlikleri sayesinde kurtulan Macar Halkı, Aralık 44'te Debercine'de Mareşal Voroshilov tarafından kurulan Macar Geçici Hükümeti'nin otoritesini kabul ediyor. Nasıl etmesin, Başkan Budapeşte Nazilerin işgali altında bulunmaya devam ediyor. Komünist Parti, Çiftçi Partisi ve Sosyal Demokrat Parti'den oluşan GDH'nin programında şunlar var: maden, ağır sanayi, elektrik santralleri ve bankaların ulusallaştırılması ve toprak dağıtım, Nazilerin kovulmasıyla birlikte Kasım 45'de seçimler yapılıyor. KP, oldukça düşük bir oy oranı %17'de kalırken, küçük çiftçi partisi %57 oy alıyor. Fakat komünistlerin seçim sonuçlarından etkilenmedikleri görülüyor. Politik kararlılıklarını bu sonuca rağmen sürdürüyorlar ve koalisyon hükümetinde işçileri bakanlığının kendilerinde kalmasında diretiyorlar. Bu konuda Kızılordu'nun büyük prestijinden yararlandıklarını eklemek gerekecek. Ancak, Marx'ın Paris Komün'ü hakkında, kendi büyük erdemlerine yenildiler tespitini hatırlatmakta yarar var. Komünistler için bu seçim herşey değildi. Herşey en enerjik en kararlı ve en politik biçimlerde iktidarı ele geçirmek ve onu korumak en otoriter araçlara başvurmaktan kaçınmamaktır. Küçük Çiftçi partisinin ülkedeki bütün gericilerin kalesi haline gelmesinden sonra işçileri bakanlığının ellerinde bulunduran komünistler, gerek poliseye tedbirlerle, gerekse çiftçi partisine alternatif olarak kurdukları Çiftçi Birlikleri gibi toplumsal tedbirlerle, bu gerici partiyi adım adım tasfiye ediyor. GDH dönemi Macar komünist güçler için bağımsız politik hatın ve bu hatta kararlılığın sınanmasıyla geçiyor.

ÇEKOSLAVAKYA'DA GDH DENEYİMİ

Gelişmiş üretici güçlerle Doğu Avrupa ülkelerinin en yoğun işçi barındıran ülkesidir. Komünistler Nazi işgali öncesinde de oldukça güçlü ve işçi sınıfı arasında köklü geleneklere sahiptir. İşgal yıllarındaki direniş, KP'nin bu prestijini daha da yükseltiyor. Mart 45'te henüz kurtuluşun önce, Koskova'da ulusal cephe partileri hükümet programlarının temel ilkelerini yayımlıyorlar. Nisan 45'te Kızılordu birliklerince kurtarılan Kosice şehrinde hükümet programı açıklanıyor. Para sistemi, endüstrinin anahtar işletmeleri, sigorta ve enerji kaynaklarının devletleştirilmesi gibi anti-kapitalist önlemlerin yer aldığı programın işletilmesi amacıyla kurulan hükümette, 277 bin üyeli KP şu bakanlıkları elinde bulunduruyor: Başbakan yardımcılıkları, İçişleri, Haber ve Propaganda Bakanlığı, Tarım ve Toprak Reformu Bakanlığı ile Eğitim Bakanlığı. Çekoslovak devriminde proletaryanın hegemonyası böylece GDH'ye tam anlamıyla yansımış oluyor. Nisan ayından yaz sonuna dek KP'nin üye sayısı 900 bini aşıyor. Ezilen ulus Slovakların eşitlik temelinde kaderlerini tayin hakkının tanınması Slovak komünistlerinin de gücünü olağan üstü artırıyor. Komünist Parti, bu güçle Ekim 45'te ulusallaştırma kararnameyi yayımlıyor. Bu kararname ile işletmelerin üçte ikisi devletleştiriliyor. Mart 46 seçimlerinde KP'nin çoğunluğu alması ve Sosyal Demokrat Parti'yle birleşmesinden sonra GDH dönemi, proletaryanın hegemonyası altında toplumsal dönüşümlerle ve bir dizi devrimle sona erip, yeni bir evreye açılıyor.

İzledığımız Doğu Avrupa devrim deneyimlerinde GDH, komünist güçler için, devleti yeniden örgütlenme, burjuvaziyi ezme ve kendi üyelerini hızla genişletme yönünde, en enerjik, en otoriter ve en kararlı politik araç olarak kullanılıyor. İşgallerden ve iç savaşlardan geçen Doğu Avrupa ülkelerinde komünist partiler dışındaki partiler, bu kararlı ve güçlü ve oldukça zorlu savaşım evresini darmadağın ve örgütsüz geçirmişlerdir. Komünistlerin illegalite anlayışları, kitleleri partizan savaşa çekmesiyle, Doğu Avrupa ülkelerinin işgal sonrası neredeyse tek örgütlü gücü, olarak varlıklarını koruyorlar. Fakat işgalin ve iç savaşın sona ermesinden sonra burjuvazi, sermayesinin gücü, örgütlenme alışkanlıklarıyla hızla toparlanmaya çalışıyorlar. Bir çok ülkede komünist partilerin bu girişimlere izin vermediğini, GDH aracılığıyla ya da proletaryanın bağımsız politik araçlarıyla bu örgütlenme çabalarının dağıtıldığını görüyoruz. Burjuva ve küçük-burjuva unsurların devrimin ilk dönemlerindeki dağılıklarından yararlanmak için enerjik, kararlı ve politik bir zor aygıtı gereklidir. Kesintisiz devrimin ilk adımı olan Demokratik Halk İktidarının kurulması ve oradan, hareketli bir devrimle sosyalist inşaya yönelmemiz, Doğu Avrupa deneyimlerinde görüldüğü gibi, GDH döneminde komünistlerin uyanıklığına bağlıdır.

Ali YILMAZ

AÇLIK VE YOKSULLUK ÜZERİNE

"Topraktan ateşten ve denizden doğa'nların
en mükemmeli doğacak bizden
ve insanlar ellerini korkmadan, düşünmeden
birbirlerinin ellerine bırakarak
yıldızlara bakarak
'Yaşamak ne güzey şey' diyecekler"
N.Hikmet Ran

Ülkelerimizde süren sert ve kanlı iç savaşın ortasında açlık manzaralarına daha sık rastlar olduk. Burjuva faşist medyanın, reiting amaçlı gösterime getirdiği açlık ve yoksulluk haberleri insanı derinden etkiliyor. İster istemez gözlerimiz daha bir dikkatli takılıyor bu görüntülere. Bir anda inanılmaz gibi görünen bu görüntüler, içimizi dağılıyor, tüylerimizi diken diken ediyor. Acımasız görüntüler, gözlerimizi dolduruyor, öfkemizi, kinimizi birbirine karıştırıyor. Görüntülerin gözlerimizin önünden kaybolmuş olması pek fazla birşey değiştirmiyor. Belleklerimiz kazanıyor, çöpler içinde yiyecek arayan çocuğun herşeye rağmen ışıldayan gözleri... Kamyonlardan atılan yiyeceklerin kapış kapış edilmesi... Aslında biz bu görüntülerin daha ağırını yıllardır izliyoruz. Afrika'dan. İnsanın gözlerini kaçırmak istediği Afrika vahşetinden. İnsanı kemiklerine kadar sıvızlatan o dayanılmaz görüntüler. Bir ana, yavrusunu yaşatmak için, iskelet kalmış vücudundan bir damla süt arıyor. Sinekler bebenin ölmekte olduğuna hiç aldırmıyor. Orada sinekler daha güçlü. Kendilerini koruyamayan insanların gözyaşlarını emiyorlar. Baba, çocuklarının ölmekte olduğunu düşünemeyecek kadar çaresiz, yere uzanmış son nefesini vermeye hazırlanıyor. Bir başka TV kanalına geçiyorsun. Yine benzer görüntüler. Ağlayan insanlar Brezilya'da... Yok hayır İstanbul, hayır hayır Brezilya. Şaşıyorsun İstanbul mu? Brezilya mı? Çünkü görüntüler birbirine o kadar benziyor ki, anlamak ilk anda zor oluyor. Gecekonducuları yıkılmakta olan yoksul insanların çığlıkları inletiyor ortalığı. "Ölürüm de yıktırمام yuvam" diyor. Dilini anlamıyoruz ama hareketlerinden öyle anlaşılıyor. Tıpkı, İstanbul'daki, İzmir'deki, Ankara'daki gecekonducular gibi. Bir tarafta yıkım araçları ve polisler, diğer tarafta çığlıklar içindeki yoksul gecekonducular. Yıktırمام diyenler diremiyor, yıkırım diyenler dövüyor, dev yıkım makinelerini çalıştırıyor ve indiriyor darbeleri yoksulluğun üzerine... Çatışmalar şiddetleniyor ve bir gecekonducu kanlar içinde yere seriliyor. Yüreği parçalanmış bir ana yerde yatan oğlunun başını ellerinin arasına alıyor. Çaresiz...

Bütün bu açlık ve yoksulluk manzaralarının, yaşamın bir doğası gibi kendiliğinden oluştuğunu düşünemeyiz. Açlık ve yoksulluk insanın bir yazgısı veya kaderi değildir. İnsanların içinde buldukları toplumsal, siyasal, sosyo-ekonomik koşulları yaşamda be-

lirleyici etkidir. Ezilen halkları sömürü ve soyguna tabi tutan emperyalist-kapitalist sistemler, dünyadaki savaşların, beraberinde gelen açlığın, yoksulluğun temel kaynağıdır. Bugün, Diyarbakır'da, Hakkâri'de ve Kürdistan'ın bir çok ilinde açlık ve yoksulluk çok yoğun yaşıyorsa, bu insanların kaderleri böyle olduğu için değil, sistemin halklarımız üzerindeki zulüm ve sömürüsünün azgınlığından ortaya çıkmaktadır. Kapitalist faşist sistem, ezilen sınıf ve katmanlara sömürden ve zulümden başka birşeyi reva görmemektedir. Artık dünya ülkeleri arasında Kürdistan ve Türkiye, açlığın ve yoksulluğun üst boyutlarda yaşanması sıralamasında, yoksul Afrika ülkelerine yanaşmıştır. Kuşkusuz ülkelerimizde süren iç savaşın buna etkisi büyüktür. Özellikle Kürdistan'da süren savaşın etkileri vahşet düzeyindedir. Kürdistan'ın bir çok bölgesine yiyecek ambargosu konulmuştur. Zaten büyük yoksulluklar içinde bulunan insanlar, ihtiyaçları olan yiyecekleri askerin faşist terörü altında sağlamak durumdadır. Kürdistan'da durum böyleyken Türkiye'de de buna benzer uygulamalar hayata geçirilmeye başlandı. Burjuvaziyle emekçiler arasındaki uçurum her geçen gün büyümüş, sınıf çelişkileri sertleşmiş ve yaşanan toplumsal patlamalardan daha büyük patlamalar yaşanacak duruma gelmiştir. Bunu burjuvazi de görüyor ve itiraf ediyor. Devlet Planlama Teşkilatı'nın uzmanları tarafından yapılan bir araştırma, toplumun patlamamış olmasını büyük şans olarak gösteriyor. Yetenekli uzmanlar büyük sosyal patlamaların yer yer patlak vermesi. Su veya bu nedenden dolayı sokaklarda yüzlere binlere varan devlet karşıtı gösterilerin yanında yaşanan kanlı bir savaş var. DPT'nin kağıt üzerindeki verileri bir yana, gerçekte, gelir grupları arasındaki uçurum çok daha büyüktür. Ezilen, egemenlerin vahşete varan sömürü ve soygunu karşısında yarınlarından emin değildir. Bunun karşısında, burjuvazi de geleceğinden emin değildir. Burjuvazinin içinde bulunduğu ekonomik ve siyasal krizi, beraberinde halklarımızın yükselen devrim kavgası, burjuva egemenliği kökünden sallamaktadır.

Açlık Kürdistan'da:

Kürt halkı, onca kan ve gözyaşına rağmen açlıkla da mücadele etmeye karşı karşıya gelmiştir. Bir anlamda faşist TC, Kürt halkını aç bırakmak için her yola başvurmuştur. Bombalanan köyler, zorla göç ettirmeler, toplu katliamlar, faşist TC'ye yetmedi. Yiyecek ambargosunu Kürdistan'ın hemen hemen her bölgesinde örgütledi. Bunun yanında, Türkiye'den Kürdistan'a yiyecek akışını devletin, sadece halk düşmanı faşist güçlerine gitmesiyle sınırlaması açlığın boyutlarının yükselmesine başlı başına bir sebeptir. Kürdistan'da artık yiyecek atılan bir çöp yi-

ğını yoktur. Bizi hayretlere düşüren, her türlü bulaşıcı hastalığın barındığı, çocukların yiyecek aradığı yerler, faşist ordunun ve polisin çöp yığınlarıdır. Bir Kürt ailenin bir hafta boyunca hiçbir şeysiz, sadece su içebildiklerini ve aile fertlerinin çoğu ölmek üzereyken hastaneye getirildiklerini yine TV'lerden ibretle izledik. Faşist devlet, Kürt halkını açlıkla adeta cezalandırmaktadır. Faşist TC bu karakteriyle bize ABD'nin Kızıldelilere karşı uyguladığı soykırım savaşını hatırlatıyor. Kürt halkına karşı sürdürülen savaş, soykırım boyutuna taşınmıştır. MGK'nin "ikibinli yıllarda Kürdistan nüfusunun yoğunlaşması tehlikesi" adı altında hazırladığı rapor, büyük bir korkunun ürünü olmakla birlikte, Kürt halkına karşı verilen savaşın niteliğini de göstermesi bakımından ilgi çekicidir. TC'nin Kürt nüfusunu kontrol altına almak istemesi, soykırım savaşının sadece bir yönüdür.

Son günlerde, Diyarbakır'da, Türkiye Ekonomik ve Sosyal Etütler Vakfı'nın ve Birleşmiş Milletler Kalkınma Vakfı'nın düzenlediği 'yoksulluk zirvesi' adı altında bir takım toplantılar yapıldı. Yine rakamlarla açlık ve yoksulluk üzerine demeçler verildi. Yine sosyal patlamaların yaşanacağı tehlikelerinden söz edildi. Bütün bunlar, burjuvazinin aç ve yoksullardan nasıl korktuğunun bir kanıtıdır. Biz biliyoruz ki, ne Birleşmiş Milletler, ne de Türk burjuvazisi açlıkla boğuşan ama her şeye rağmen onurunu koruyan, özgürlük mücadelesinden bir an bile geri durmayacağını gösteren Kürt halkını düşünmüyor. Biz yine biliyoruz ki, ezilen halklara her türlü zulmü reva gören, emperyalist-kapitalist sistemler, dünyadaki soygun ve talanın, açlığın ve yoksulluğun baş sorumlusudur. Birleşmiş Milletlerin açlık, yoksulluk ve insan hakları vb. girişimleri gözboyamanın ötesinde bir şey değildir. Çünkü, Birleşmiş Milletler, emperyalizmin bir taşeronudur. Emperyalist çıkarların ekseninden çıkması mümkün değildir.

Sonuç olarak, Kürt Halkı'nın içinde bulunduğu savaş ve açlık tehlikesi karşısında söyleyecek fazla söz yoktur. Her şey apaçık ortadadır. Kürt halkı özgürlük mücadelesinde tarihi günler yaşamaktadır. Kürt halkı her türlü zorluğa karşı açlığı ve kadermiş gibi görüp, faşist TC'den aman dilemiyor. Özgürlük sevdası herşeyin önüne geçmiştir. Ancak Kürt halkı bu zorlu mücadelede, Türkiye emekçi sınıf ve katmanlarını yanında görmek istiyor. Buna rağmen, (özellikle büyük saldırıların yoğunlaştığı günlerde) Türkiye'de utanç verici bir sessizlik yaşanıyor. Bu utancın sahibi olmayalım. Kürt halkına yönelik saldırılar karşısında sesiz kalanlar, faşist TC'nin soykırım politikalarını onaylamış sayılacaktır. Koyu bir sovenizme düşmek olacaktır. "Kürt Halkı Yalnız Değildir" demek ve Kürt halkının yalnız olmadığını göstermek, üzerinde fazla düşünülmeyecek kadar onur sorunu olmuştur. Bugün Kürt halkının yaşadıkları karşısında sessiz kalanlar tarih önünde hesap vermeye hazırlansınlar.

09.06.1997 - Setenay BERDAN

ULUSAL SORUNA İLİŞKİN BAZI SLOGANLAR VE YAKLAŞIMLAR ÜZERİNE

Lenin, Kautsky'nin, "emperyalist ekonomizmin düşünce sisteminden beslenen ve politik karakter açısından sosyal şoven olan, Lenin'in deyişiyle "emperyalizm altında eşit ulusların barışçı birliği" önerisine karşılık şunları söyler:

"Sosyal-demokrasinin (komünizmin, b.n.) programı, bu küçük-burjuva oportünist ütopya karşısında ağırlığını koyarken, ulusların ezen ve ezilen uluslar olarak ikiye bölünmesini emperyalist düzende temel, önemli kaçınılmaz bir gerçek olarak kabul etmelidir." (Lenin, UKTH, s.153, abç)

Lenin, adı geçen kitabı boyunca, ezen ve ezilen ulus ayrımının ve bunun sonucunda ulusal sorunda doğru tutum ve politika için gereken maddi-toplumsal ve ideolojik koşulların altını defalarca çiziyor. Kautsky gibi, "eşit" sızlığı gizlemenin, sorunu, sınıflarüstü ve sınıf savaşımı dışında ele almak temelinde, "kendi" burjuvazisi lehine ezen ulus ayrıcalıklarını koruma adına sosyal-şoven bir tutum olduğunu, en ince detayına kadar ısrarla belirtiyor.

İşte bizde, en çok göz ardı edilen, daha doğrusu gözden irak tutulan temel noktalardan birisi budur. Kürt ve Türk ulusu arasındaki eşitsizlik durumu temel öncül olarak alınmadan, ulusal sorun doğru biçimde konamayacağı gibi, doğru ve enternasyonalist bir tutum almak da mümkün değildir. Ama bu yetmez. Eşitsizliğe karşılık, Kautsky gibi salt "eşitlik" öne sürmek hiçbir şey ifade etmez. Üstelik bu "eşitlik" politikasıyla, pek çok sol ve sosyalist kişi ve çevrelerin yaptığı gibi, "ana-dil" gibi, ulusal haklardan salt kültürel olanları kastetmiyorsa, yetmezlik bir yana, bunun, ne enternasyonalizmle ne de işçi sınıfının tarihsel çeyemi ile hiç bir ilgisi yoktur. Bununla birlikte, aynı zamanda tüm bu konular açısından vahim bir tehlike olduğu da bilinmelidir. Bu yüzden, bir çok sol/sosyalist çevrenin Kürt ulusunun ulusal haklarından söz ederken, Kürt Ulusunun kendi kaderini kendisinin tayin hakkını kesin olarak, temel olarak kastedip kastedmediğine dikkat edilmelidir. Söz konusu kişi ve çevrelerin, ulusal baskıdan bahsederken de Kürt ulusunun bu tarihsel hakkına işaret etmektense, aslında birer sonuç olan göçertirme, köy boşaltma, "köye geri dönme" gibi söylemlerle, proleter devrimci enternasyonalizmden daha az bir şey olan liberal çizgide reformculuğu tercih etmeleri de ayrıca dikkat çekici bir durum olmalıdır. Biz, burada karalama defterlerine döndürülmüş ama buna rağmen üzerinde çingar kopartmaktan vazgeçilmemiş program kitapçıklarında unutulmuş, herhangi bir rakamla numaralandırılmış sözde UKTH'ın bahsetmiyoruz, o ayrı bir dert zaten; biz, politik propagandası bile yapılmayan ve bu yüzden pratikte sorun oluşturan, aldatıcı olan, UKTH'ından yana görünür görünüldüden bahsediyoruz.

Doğrusu, ülkelerimizde sol/sosyalist grup ve kişilerde hakim olan terminoloji, leninizmin terminolojisidir. Açıkçası, bu, bu grupların bu sorundaki yanlışlıklarını gizleyebiliyor ve bunlar bundan faydalanarak, gerçek konularını gizleyebiliyorlar. Ama bir yere kadar.

Son dönemlerde moda olan ve esasta ve pratikte ezen ulustan siyasal öbekler konumunda kalan ya da bunu benimsemiş olan pek çok grup ve kişi hep birlikte benzer sloganlar atıldılar ortaya: "Eşit-Gönüllü Birlik" ... Bu, doğru, masum ve iyi niyetli görünen laf kalabalıklarının, aslında ne anlam geldiği hususunda, ileri işçiler, enternasyonalist devrimciler, tutarlı demokratlar, yurtsever devrimciler ve komünistler uyanık ve titiz olmalıdır.

"Eşit-Gönüllü Birlik" sloganlarıyla ayyuka çıkan bir yanılsama hakim şimdilerde. En "sağ"ından en "sol"una kadar tüm sol/sosyalist çevrelerin genel olarak Kürt Halkının, özel olarak PKK'nin yanında olduğu, doğru ve enternasyonalist pratik politikalarla onları desteklediği sanılır. Doğrudur, ulusal kurtuluş hareketiyle birlikte TC'nin yoğunlaşan saldırıları veya ana dil hakkının tanınmaması, bu gruplar tarafından "protesto" ediliyor. Bazılarında "protesto" biçimleri farklı da olsa... Ama, sorunu ve "protesto"nun politik içeriğini doğru temellere oturtmadıkça, en "sert" protestonun bile hiçbir anlamı ve işlevi olmaz. İstenilen "eşit"liğin politik içeriği, kesin olarak daha ileri götürülmeli, bu açıkça ifade edilmelidir. Türk ve Kürt ulusları arasındaki "eşit"liğin veya eşitsizliğin, yani ezen ve ezilen ulus gerçekliğinin karşı-politik içeriği, ezilen ulusun kendi kaderini tayin hakkıdır, yani AYRILMA HAKKI'dır. Bu, söz konusu sloganın birinci kısmındaki yetersizliktir. Zira, bu "protesto"ların zayıf içeriği ilkesizdir, temelsizdir. Devrimci değil, reformcudur; enternasyonalist değil, ezen ulus milliyetçiliğini belirgin bir basil şekilde taşımaktadır. Yüzyılımızın başından beri, içeriği iyiden iyiye boşaltılan tutarlı demokrasinin bile gerisinde kalan, sağlam politik ve pratik temellere dayanmayan bu tür tutumlar, Kürt ulusunun ayrılma özgürlüğünü öne sürmekten ısrarla geri duruyorlar. Hele pratik ve somut olarak ezen ulustan olmaları itibarıyla, şayet hala sosyalistlik iddiasında iseler, ayrılma hakkı da içinde olmak üzere "eşit" ulusların "birlik"te kalma konusunun propaganda ve bunu gerçekleştire faaliyetini, "başkalarına" bırakmaları gerekmez miydi? Ya da, program kitapçıklarındaki UKTH'nın lafta kalmaması için herşeyden önce bunun gerçek ifadesi olan ayrılma özgürlüğünü ve hakkını ısrarla işçi sınıfına, emekçilere propaganda etmeleri, burjuvaziye karşı açıkça bunu ilan etmeleri gerekmez miydi? Niçin, gerçek anlamlarından uzaklaştırarak "eşit" ve "gönüllü" yaf-taları ve yaldızlamaları ile, bu konunun ve hakkın içeriğini boşaltmaya çalışıyorlar? Acaba, şoven-ilhakçı

burjuvazinin tarihsel suçu olan Kürdistan'ı ilhak etmesinin üstünü liberalce örterek, böylece burjuva sınıfla aynı çizgide biraraya geldiklerini görmüyorlar mı? Yahu, şayet bununla, ezen ulustan işçileri "ürkütmemek" için, onların geri bilinçlerini esas alıyorsa, bu durumda, ulusal sorun konusunda yürüttükleri faaliyetin, proletaryaya devrimçiliğinden tamamen uzak, oportünist karakterde olduğunu anlamıyorlar mı? Sonuçta, ulusal sorunda, oportünizmin, sosyal-şovenizmle aynı özde olduğunu bilmiyor olabilirler mi? En nihayetinde, ulusal kimliklerinden ötürü, "birlik" propagandası ile, bu durumda gerçekten kendi burjuvazilerinin ve uluslarının ayrıcalıklarını korumak durumunda kaldıklarını, kendi burjuvazilerinin "milli birlik ve beraberlik" aldatmacasına ortak olduklarını görmüyor olabilirler mi? Tüm bu sorulara bizim yanıtımız: hayır, bilmiyor, görmüyor, duymuyor olamazlar. Bal gibi biliyor, görüyor, duyuyorlar bütün bunları. Ezen ulus işçi ve emekçilerinin, Kürt ulusunun ayrılma hakkı temelinde enternasyonalist eğitimini bu şekilde sağlayacaklarını sanan tüm bu oportünistler, iki ulustan emekçilerin birbirlerine yaklaşımlarını, mümkün olan ve zorunlu olan tek yolu, gerçek mücadele birliklerini, şoven ve milliyetçi engelleri koruyarak, aslında buna önemli bir set oluyolar. Burjuvaziye ait olan bütün öğeleri kökten kırmadan, bu asla mümkün olmayacaktır.

Yine aynı siyasi çevreler tarafından, yıllardır dile getirilen bir başka sloganı izleyerek devam edeceğiz: "Yaşamın Halkların Kardeşliği" sloganı...

Bu sloganı öne süren gruplar, sloganın sağna-soluna hemen, bir kez daha "eşitlik-gönüllü birlik" istemini de eklediler. Dolayısıyla, sözkonusu gruplar, Kürdistan ulusal sorununda "komünist"liklerinin, "enternasyonalist"liklerinin çapını bir kez daha sergilemiş oldular. Doğrusu, bu her iki slogan da, en gerici faşist, basınından, en şoven kalemlörlere; en "demokrat" aydın bozuntularından en "şahin" kemalistlere; en "sol" neo-liberalinden, en "tutucu" burjuva devletçilerine; en "sosyalist" Kürt milliyetçilerinden, en "komünist" enternasyonalistlerine kadar bilimün şahıs ve siyasi grup tamamen birleşiyor.

Büyük bir ısrarla ve "tutarlılıkla", "birlik" deniyor; biraz daha "sol görünmek için "eşit" deniyor, biraz daha "demokrat" görünmek için "gönüllü" deniyor; ama bir türlü, sorunun temel noktalarına gelinmiyor. "Ayrılcılıkla" beyni sulanıp korku nöbetleri geçiren faşist burjuva egemenliğin karşısına, proletaryaya enternasyonalizmi ile çıkmak, sağ-oportünizmin yapabileceği bir iş olamıyor. Özellikle son Güney Kürdistan'ı işgal girişimine karşı, tam da gerçek enternasyonalist tutumun, ulusların kendi kaderlerini tayin hakkının, yani ayrılıp kendi devletini kurma özgürlüğünün siyasal propagandasının öne çıkarılması gerekir.

ken, biraz sosyalizme, biraz demokratizme bulandırılmış "eşitlik-birlik" propagandasıyla, acaba şoven burjuvaziye, "bölünmez bütünlük" güvencesi verilmiş olmuyor mu? Bir itiraz şeklinde denecektir ki, biz "komünistler", işçi sınıfının, emekçilerin, halkların "birlik"inden, "eşitlik"inden yana olmalıyız, bu, işçi sınıfının çıkarları gereğidir, vs, vb. Biz ise, burada daha fazla kendimizi yormadan Lenin ile cevap vererek, konuyu irdelemeye devam edeceğiz:

"Biz ilk tezimizde, ezilen ulusların kurtuluşunun siyasal alanında çifte biçim değişikliğini içerdiğini ileri sürdük: (1) Ulusların tam eşitliği. Bu, tartışılmıyor ve devlet içinde olup bitenlere uygulanıyor. (2) Siyasal ayrılma özgürlüğü. Bu, devlet sınırlarının çizilmesiyle ilgilidir. Tartışma, yalnızca bu nokta üzerindedir. Ana karşı görüşlü savunuların susukları nokta da budur. Onlar, devlet sınırları üzerine düşünmek istemiyorlar. Bu, 1894-1902 döneminin eski ekonomizmi gibi, bir tür 'emperyalist ekonimizm'dir.' (Lenin, UKTH, s.168)

Burası, herşeyden önce, proletarya enternasyonalizminin, ezilen ulus sorunu karşısında nasıl ilkel pratik biçim alacağını açıklıyor. Lenin, bu sözlerine kadar, kitap boyunca, sözde kalmayan bir UKTH savunusunun, "siyasal ayrılma özgürlüğü" olduğunu defalarca belirtiyor. "Tartışma, yalnızca bu nokta üzerindedir." Yoksa, zaten zorla bir başka ulusun devlet sınırlarına katılmış, zorla kurulmuş bir "birlik" in "eşit"liği ve "gönüllü"lüğü bundan sonra geliveren ve bunu mutlak anlamda önkoşul kabul eder. İyan beyan, sorun, "siyasal ayrılma özgürlüğü"dür. O halde, kendileri için sosyalist diyen bu gruplar nasıl olup da, ayrılma özgürlüğünden evvel, ve bunu hiç aramadan, "kardeşlik"ten, "eşitlik"ten, "gönüllü birlik"ten, hatta daha sahtece "özgür birlik"ten bahsediyorlar? Burada, nihai sözlerden önce, durumu, somut olarak belirleyip çözümlenmek, daha doğru ve yerinde olacak.

Bahsettiğimiz sosyalist gruplar, Kürdistan ulusal sorunu karşısında, ideolojik-programatik kademede tutarsızlaşıp iflas etmiş, politik-taktik düzeyde oportünizme düşüp küçük-burjuvazinin siyasal temsilciliğine oturmuşlardır. Bu nedenle, onlara, her geçen gün, burjuva sınırlar daha aşılmaz gelmeye başlamıştır. Kimisi, Kürdistan'ı, Kürt ulusunu sözde kabul etse de, pratikte Kürt ulusunun ezilen ulus konumunu ve bunun politik-pratik zorunluluklarını unutacak kadar şoven burjuvaziyle aynı zeminde yakınlık içindedir. Bu tutum, çoğu zaman, "ortak düşman-ortak örgütlenme-ortak mücadele" gibi Leninizmin lafını kullanarak kendini gizlediğini düşünse de, aslında Leninizmin özünü kavramadığını göstermiş oluyor. Kimileri, bütün ilkeleri, kuralları, tutarlılığı bir yana iterek, deminden beri, Leninizmle ilgisizliğine ve karşıtlığına vurgu yaptığımız sloganları, bu kez biraz daha yaldızlı ifadelerle, "Birleşik Emekçi Sovyet Cumhuriyeti" gibi sloganlarla, politikaya, sınıf savaşımına biraz çocuksuluk katıyor. Doğrusu, bu kadar önemli bir meselede bunu da yapabilmek, bir "beceri" işi olsa gerek... Kimisi de, alabildiğine doktriner zihniyetle, ulusal sorunun burjuva özlü bir sorun olduğundan hareketle, yine burjuva demokratik reformlarla bu işin üstesinden gelebileceğini öne sürüp, ancak ezilen ulus milliyetçilerinin yapması olağan olan "dil-kültür" hak-

ları ile oportünist laf kalabalıklığı eşliğinde, somut tarihsel gelişmeleri ve pratik çizgisini, şimdilerde bazı ezen ulus mensubu "sosyalistler" sürdürüyor. Velhasıl, bu hususta, sağlam ve tutarlı enternasyonalizm çizgisinde olmayan sosyal-reformistler, "emperyalist ekonomistler", "tutarsız ilhakçılar", oportünist liberaller... hepsi, burjuvazinin şoven çizgisinde biraraya geliyorlar. Toplumsal pratik ve ideolojik tutarsızlık, birbirinden çok ayrı görünenleri nasıl da aynı düzlemde biraraya getiriyor. Proletarya enternasyonalizmine karşı müthiş bir "ittifak". Sınıflar mücadelesinde, orta karar yoktur. Sosyalist diye anılan çevrelerdeki bu ideolojik tutarsızlık, birbirinden çok ayrı görüşenleri nasıl da aynı düzlemde biraraya getiriyor. Proletarya enternasyonalizmine karşı müthiş bir "ittifak". Sınıflar mücadelesinde, orta karar yoktur. Sosyalist diye anılan çevrelerdeki bu ideolojik çapsızlık ve Leninizme karşı pratik politikalar, onları, asıl sınıfsal temellerine iade ederek, gelişim ve hareketi olgunlaştırıyor, herşey kendisine uygun ismini ve cismini buluyor.

Lenin, ulusların "eşit"liğini herşey sananları, küçük-burjuvalıkla mahkûm ediyor. Bu ikî bakımdan sorunumuzu da ilgilendiriyor. Birincisi, ulusal "eşitlik" istem ve politikası, iki farklı biçimde ele alındığında, yani hem ezen ulus hem de ezilen ulus açısından ayrı ayrı ele alındığında, ancak o zaman proletaryanın sınıf çıkarları ve bağımsız sınıf politikalarına uygun davranılmış olur. İkincisi, "eşit"lik istem ve politikası, ancak bu birinci önkoşuldan sonra, gerçek karşılığı olan, onun niteliksel özü olan ayrılıp bağımsız devlet olarak örgütlenme özgürlüğü ile bütünleştirilirse, ancak o zaman, burjuvazinin "bütün vatandaşlar yasalar karşısında eşittir" söylemi ve şovenizmi boşa çıkarılmış olur.

İşte, "halkların kardeşliği" sloganı, bu iki koşulu da yerine getirmiyor. Ezilen ulus sosyalistlerinin bu sloganı öne sürmesi tamamen yerindedir. Leninizmin açık olarak ifade edilen, ezen ve ezilen ulusların sosyalistlerinin, iki farklı uçtan siyasal faaliyet yürütmeleriyle aynı noktada buluşmaları durumunun, proletarya enternasyonalizminin ve işçi sınıfının mücadele birliğinin gerçek, somut biçimi olması bakımından doğru ve yerindedir. Ama ezen ulus sosyalistleri için aynı durum geçerli değildir. Yanlıştır. Bu nedenle, ezen ulus sosyalistleri açısından UKTH'nın somut ve tarihsel olarak konması, açıkça bunun ilan edilmesi gerekir. UKTH'nı kesin olarak, ayrılma hakkı olarak siyasal faaliyetinin temeline oturtmayan, ulusal, devleti, sadece kendi ulusu için hak ayrıcalık olarak görenlere Lenin, şunları söylüyor:

"Ama yığınları kapsayan ulusal hareketler başladıktan sonra umursanmak ve bunlardaki ilerici olan şeyi desteklememek, sonuç olarak, 'kendi ulusunu' örnek ulusunu' sayarak (ya da biz ekleyelim, kendi ulusunu, devlet kurma ayrıcalığı tekeline sahip ulus sayarak) milliyetçi önyargılara kapılmak olur." (Lenin, UKTH, s.108)

Lenin'le, onun tarihi öngörülerini de içeren tarihi sözleriyle, biraz uzun ama her açıdan kapsamlı çok önemli sözleriyle devam edelim:

"Ve şimdi artık kendilerini gizleme gereğini duymayan Lensch türünden sosyal-emperyalistler, ulusların kaderlerini tayin hakkına olduğu gibi, ilhakların reddine de açıkça karşı çıkıyorlar. Kautskicilere gelince, onlar da ulusların ka-

derlerini tayin ilkesini ikiyüzlüce kabul ediyorlar: bu, bizde, Rusya'da, Trotski ile Martov'un izlediği yoldur. Sözde ber ikisi de, Kautsky gibi, ulusların kaderlerini tayin ilkesinden yanadılar. Ama ne eylemde? Trotski'nin Naşe Slovo'da çıkan 'Ulus ve Ekonomi' başlıklı yazısına bakarsanız, orada ber zamanki seçmeciliğini bulursunuz: bir yandan, ekonomi, ulusları birbirleriyle kaynaştırır, öte yandan ulusal baskı onları birbirinden ayırır. Sonuç? Sonuç, ikiyüzlülüğün pervasızca sürüp gitmesidir, ajitasyonun cansızlığıdır. Çünkü ajitasyon temel olana, başta gelecek, işin özüne, pratikle ilgili olana: 'benim ulusum' tarafından ezilen bir ulusa karşı tutuma değinmiyor. Martov ve yurtdışındaki öteki sekteler, kafadarları Semkovski'nin ulusların kaderlerini tayin hakkına karşı savaşmanın düpedüz umutmayı yeğ tutmuşlar -çok elverişli bir bellek kaybı- Grozdev yandaşlarının legal basınında Martov, ulusların kendi kaderlerini tayin hakkını tammanın emperyalist savaşa katılmak anlamını taşımayacağı tartışma götürmez gerçeğini belirterek, ama -özgür, illegal basında yaptığı gibi- esastan, yani Rusya'nın daba barış zamanında çok daba kaba-saba. Orta çağ'a özgü, iktisadi bakımdan geri, yani çarlığın ezdiği ulusların ayrılma özgürlüğü uğruna savaşmadan 'tanyan' Rus sosyal-demokrat, gerçekte bir emperyalist ve çarlığın uşağıdır.' (Lenin, UKTH, s.214) Bu bölüm ve "halkların kardeşliği" sloganına ilişkin bir sonuç olarak şunu söyleyebiliriz. Bu slogan, ezilen ulus ve devrimcileri açısından doğru iken, ezen ulus ve sosyalistleri açısından ise, Lenin'in, yukarıdaki sözlerinde andığı şahısların durumuna düşmek demektir. Bunu belirttikten sonra, daha yukarıda andığımız ve değişik gruplarca önerilen "gönüllü", "eşit" ve "özgür" "birlik" sloganları hakkında bir şey daha söyleyelim. Ama özellikle şu alabildiğine yaldız parlaklığıyla sırtan "özgür birlik" sloganı hakkında. Oysa, ne kadar masum ve saf görünüyor. Fakat hayır! Bu sloganın siyasal propaganda faaliyeti, ezilen ulus sosyalistleri için doğrudur: ezen ulustan olanlar içinse tam da Martov'vari bir uşaklıktır. Ezilen ulusun ayrılma hakkı için savaşmadan, siyasal propagandasının temeline ilkesel olarak bu sloganı oturtmayan ezen ulus sosyalistleri, gerçekte kendi burjuvalarının uşaklığını yapıyor durumdadırlar. Çok uluslu şoven burjuva devlet durumunun olduğu ülkelerde, ezen ve ezilen ulus ayrımını çok net koymayanlar ve bunun politik gereklerini yerine getirmeyenler, gerçekte, "kendi ulusunu devlet kurma ayrıcalığı tekeline sahip ulus sayarak milliyetçi önyargılara kapılıyorlar". Ve bunu "özgür" gibi, hiçbir parlak söz, hiçbir yaldızlı örtü gizleyemez. Bu slogan sahiplerinin gerçek durumu, sosyalizm akımında, burjuva yönde, gerçek bir "bölünme" ve sapmadır.

Burada hemen bir itiraz araya sokuşturuluyor: liberal bir muzmozlanma eşliğinde şöyle diyorlar: biz (yani bizim "tutarsız ilhakçılarımız"), tüm bu sloganları olduğu gibi, "halkların kardeşliği" sloganını da ezen ulus burjuva şovenizmine, emekçilerdeki şoven dalgaya karşı öne çıkarıyoruz. Aman ne ala. Ne kadar masumane bir iş yapıyorsunuz! Oysa, böyle bile olsa, bu, kitlelerde varolan burjuva geri bilince verilmiş büyük bir ödün ve ilkesizlik değil midir? Enternasyonalist temellerden kopup alıp başını gitmiş lanet bir geri çekil-

me değil midir? Oysa ki, kitlelerin ileri gitmesi, sosyalizmin ilkelerinin ısrarla öne çıkarılmasıyla, konumuz açısından ise, ezilen ulusun ayrılma hakkının öne çıkarılmasıyla, ancak bu yolla olabileceği bir şey değil midir? İşçi sınıfı ve emekçiler, ancak tutarlı demokrasinin ilkeleriyle proletarya enternasyonalizmine yaklaşır, onların devrimci eğitimi böylelikle sağlanmaz mı? Leninizm, Marx'ın "bir başka ulusu ezen ve onunun üzerinde ulusal ayrıcalıkları bulunan hiçbir ulusun, sınıfın, özgürlük ve kurtuluş yüzü göremeyeceği" sözlerini, bu şekilde anlar. Ve böyle olduğunu anlatır. Yoksa, verilmiş "eşit"sizlik durumunu ve ezen ulus burjuvazisi lehine ayrıcalıklarla temellenmiş soven burjuva egemenliğini kutsarcasına, olmayan bir "kardeşlik" saçmalığına, ikiyüzlülüğüne ve aldatmacasına asla prim vermez. Ulusal sorunda Leninistlerin tutumu, işte böyle ilkeli, enternasyonal ve devrimcidir.

Yukarıda bir polemik ve eleştiri üslubuyla açılmadığımız, işçi sınıfını ve emekçilerin proleter enternasyonalizmi ile eğitilmesini ve politik faaliyetin içeriğinin bunlar üzerine oturtulmasını, Marksizm-Leninizm'in ideolojik-politik çerçevesinde biraz daha açmalıyız. İşçi ve emekçilerin enternasyonalist eğitiminin aynı özde ama iki ayrı biçimde oluşuna daha geniş olarak dikkat çekmeliyiz.

Baştan beri muhatabımız olan sosyalist çevrelerce bize deniyor ki; biz "eşitlik", "kardeşlik" gibi sloganları, halklar arasındaki "suni" (bu kelime de, işçi sınıfı politikalarının ilkelerinden uzaklaşıldı mı, ne kadar burjuva bir söylem olarak kalıyor) farklılıkları, burjuvazinin körüklediği suni düşmanlıkları boşa çıkarmak için atıyoruz. Vah ne yazık, doluya koyuyorsunuz almıyor, boşa koyuyorsunuz dolmuyor. Ama size, tam da burada durun diyeceğiz. O sloganları attığınız yerde, hayatınızda bir kez olsun doğru sözler ve sloganlar duymak ve hatta atmak uğruna, durun. Hayır, gerçekten yanılıyorsunuz "kardeşler". Hiç de öyle dediğiniz gibi "suni" ayrılıklar, daha doğrusu "ayrıcalıklar" yok. Tam tersine; somut, kanıtlanabilir "ayrıcalıklar" var. Bir başka ulusun iradesine rağmen zorla sınırları çizilmiş şu TC devleti "Misak-ı Milli"si içinde, tamtamina iki ulus var. Ve üstelik bunlardan biri ezen ulus, diğeri ise ezilen, kendi kaderini tayin hakkı elinden alınmış ve bu hakka tarihsel olarak sahip bulunan bir de Kürt ulusu var. Ezen ulus, işte tam da bu sebepten dolayı, ezilen ulus aleyhine, gerçek, kanıtlanabilir "ayrıcalık"lara sahip. Ve bu "ayrıcalık"larından dolayı, halen daha ezen ulus konumunu sürdürüyor, böylece kendi gerçek özgürlüğüne kendisi prangalar vuruyor. Bu, birinci önemli nokta.

İkincisi "kardeş"ler; bu sloganları öne çıkarmakla, siz, sizden çok daha fazla olanağa ve birikime sahip soven ezen ulus burjuvazisiyle ağızbirliği yaptığımızı görmüyor olabilir misiniz? Burjuvazinin, üstelik birinci ağızlarından "birlik" ve "kardeşlik" sloganlarını her gün çığır çığır bağırarak bilmiyor olabilir misiniz? Dolayısıyla, bu soven ve ilhakçı sınıfla, sizin politik ajitasyonunuzun içeriğinde, pratikte hiçbir fark olmadığını, hiçbir "suni" değil, tam da olması gereken "ayrılık" içermediğini anlamamış olabilir misiniz? Ama, diyeceksiniz, tüm masumluğumuzu yüz hatlarınıza yükleyerek, ama biz tam da burada, burjuvazinin ikiyüzlülüğünü; bir yanda kardeşlik derken öte yandan

provokasyonlar (bu sözcük de yerli yerinde kullanılmayınca nasıl da "iki günah" gibi başa bela açıyor) yaptığını anlatıyoruz, halka teşhir ediyoruz, vs. vb. Biz de size diyeceğiz ki; burjuvazinin asıl ikiyüzlülüğü kendi sınıf çıkarları lehine, "kendi ulusunu devlet kurma ayrıcalığı tekeline sahip ulus sayarak" sizi bile, halkların en ileri ögeleri olduğunu iddia ettiğiniz sizleri bile, bu ikiyüzlülüğüne inandırmasının altında yatan, ezilen ulusun kendi kaderini tayin hakkını, yani ayrılma özgürlüğünü zorla ortadan kaldırmasıdır. Bitmedi. Pe ki, burjuvazinin bu gerçek ikiyüzlülüğünün gerçek anlamını emekçilere anlatmamak, "kardeşlik" adına gerçek proletarya enternasyonalizminden taviz vermek, kitlelerin burjuva milliyetçi önyargılarını daha da sağlamlaştıran politik faaliyette geriliği esas almak ve tüm bunların ardına, komünist olmaktan, enternasyonalist olmaktan bahsedip, burnu havada "birlik"lere, "eşit", "gönüllü", "özgür" gibi yaldızlı yaftalar yapılaştırarak çalım atmaya çalışmanız, işte tüm bunlar da gerçek bir ikiyüzlülük değil midir?

Oysa Lenin, ulusal olarak konumu iki ayrı durumda olan işçi sınıfına, emekçilere, proletarya enternasyonalizminin ve bunun için devrimci eğitiminin gerçekleşmesi yolunda, bu işin iki farklı ayağından birisini şöyle açıklıyordu:

"Ezen ülkelerin işçilerinin enternasyonalist eğitimi, zorunlu olarak, herşeyden önce, ezilen ülkelerin özgürlüğü ve ayrılması ilkesinin savunulmasını içermelidir. Yoksa ortada enternasyonalizm diye bir şey kalmaz. Bu propaganda yapmayan ezen bir ulusun sosyal-demokratını emperyalist ve alçak saymak, hakkımız ve görevimizdir. Sosyalizmin gerçekleşmesinden önce ayrılma olasılığını binde-bir olması durumunda bile, bu istem, mutlak bir istemdir." (Lenin, UKTH, s.198 abç)

Lenin, ezen ulus proleterleri ve devrimcileri açısından, enternasyonalist tutumu ve enternasyonalist eğitimin temel ilkesini açıkça belirtiyor. O halde, Türkiye'de, işçi ve emekçilere, ezilen ulusun ayrılma hakkını propaganda etmekten geri durmanın bir tek açıklaması kalıyor: O da, burjuvaziden küçük-burjuvaca bir korku, verilmiş sosyal düzenin değişmesine olan oportünist umutsuzluk ve milliyetçi önyargılara karşı daha kolay ( ) ve geri yolları tercih etmede derin bir reformizmdir. Tüm bunların pratik karşılığı ise, burjuvazinin lehine ezen ulus ayrıcalıklarının korunması ve burjuva egemenliğinin sürekliliğidir. Dolayısıyla, yine pratikte, ulusların kendi kaderlerini tayin hakkını tanımamak, milliyetçi önyargılara kapılmaktır.

Ve son olarak bir şey daha.. Bütün bu yanlışlıkların, geriliklerin, ilkesizliklerin ve ezen ulus milliyetçiliğinin, yankısını, ilkönce sosyal-reformizmde bulması, giderek tüm oportünist çevrelerin buna ses vermesi, hem tarihsel bakımdan, hem de ülkemizdeki devrimci durum ve iş-savaş koşullarının anlamlandırdığı somut durumun zorunluluklarından, kaçınılmazlıklarından dolayıdır. Bu durum, Türkiye ve Kürdistan'da, şimdi genel bir eğilim ve ulusal sorunda, sosyalizm cephesinde keskin ve keskin bir "bölünme" durumudur.

İşte bugün, Mayıs 1997 Güney Kürdistan işgalinin, bir başka açıdan olgunlaştırdığı durum ve eğilim, budur. Genel süreçlerin bir yana, somut süreçlerin temel içeriklerini de başka bir yana

İtenler, günlük politik çalışmalarında geri kalırlar ve gericeleşirler. Her toplumsal sıçrama dönemi ve tekil somut sıçramalar, bunu olgunlaştırarak açığa çıkarır.

Bugün, Kürdistan ulusal sorunu ve ulusal kurtuluş hareketi karşısında, her türlü sosyalist ilkedenden ayrılmış, Leninizm özüünü değil terminolojisini almış; politikada, UKTH, yani ezilen ulusun ayrılma hakkını faaliyetine temel almamış, aslında, pratikte proletarya enternasyonalizmiyle çelişir konuma gelmiş; ulusal sorunun da "ajitasyonu temel olana, başta gelene, işin özünc, pratikle ilgili olana" yönelmemiş olanlar, Kürdistan ve Türkiye işçi sınıfının "birlik"ine, "kardeş"leşmesine önderlik edemezler.

"Karşı görüşlü savunular, asıl sözkonusu olan ve burada tartışılan tek konu bulunan sorundan, ayrılma bakımından kaçıyorlar. Eğer bu kadar yürekli acısı olmasaydı, güllünc olabilir di." (Lenin, UKTH, s.168)

Bizim, genel ilke olarak da, güncel olarak da politikamız, Kürt ulusunun ayrılma hakkını öne çıkarmak olacaktır. Zira, işçi sınıfının uluslararası birliğine ve sosyalizme giden tek proleter devrimci tutum ve politika, en kısa yol sadece budur. Biricik, gerçek enternasyonalizm temeli budur.

Burada, son sözü yine Lenin'e bırakarak bitirmek istiyoruz: *"Eğer sosyalizme bağlı kalmak istiyorsak, daha şimdiden yığınların enternasyonalist eğitimi girişmeliyiz, bu da ezen uluslarda ezilen ulusların ayrılma özgürlüğü üzerinde ısrar etmeden olanaksızdır"* (Lenin, UKTH, s.207, abç)

ULUSAL SORUNA İLİŞKİN BAZI SLOGANLAR ÜZERİNE

Yığınların siyasal eğitimi konusunda sloganların seçimi çok önemli bir role sahiptir. Sloganlar, işçi sınıfı ve emekçi yığınlara taşınan siyasal bilincin en özlü ifadeleridir. Öyle olmalıdır. Oysa oportünizm ve sosyal-reformizmin yığınlara götürdüğü sloganlar, yığınların bilincini devrimci yönde geliştirmek özelliğinden yoksundur. Daha önceki yazımızda, oportünizm ve sosyal-reformizm tarafından ulusal soruna ilişkin öne sürülen iki slogan üzerinde durmuş; "eşitlik" ve "kardeşlik" sloganlarının gerçek içeriklerini ortaya koymuştuk. Şimdi de, aynı soruna ilişkin neredeyse bir moda salgını halinde iler sürülen başka bir slogan üzerinde durmak istiyoruz: "Kırlı Savaşa Son" sloganı...

Bu sloganı, işçi ve emekçilerin her tür ve biçimdeki eylemleri için öne sürüyorlar. Sanki sosyalizm, enternasyonalizm, işçi sınıfı açısından doğruluğu bir yana, pratik olarak da bir şey ifade etmiyormuş gibi... İşin birinci kısmına geleceğiz. Ama, pratik bakımdan hiçbir işlevi ve geçerliliği olmaması hakkında da kısa ve öz bir kaç vurgu yapmadan geçemeyeceğiz.

Sözünü ettiğimiz pratik bakımdan bu slogan, özellikle, ülkemizdeki ulusal sorun ve ulusal hareketin yine pratik bakımdan toplumsal/sınıfsal muhtevasını anlamayan düşünce yapısını dışa vuruyor. Bir kere, emperyalizmin genel eğiliminin yarattığı bir sonuç olarak, ulusal kurtuluş hareketlerinin toplumsal ağırlık noktası, ulusal değil sınıfsallık bağlamında proleterdir. Ortaya çıkan bir hareketin uzlaşması veya her bakımdan ezen ulus burjuvazisine yenilmesi olsa bile, bu nesnel zo-

runluluk ortadan kalkmaz. Bu yüzden, ezilen ulus kurtuluş hareketi ile, özünde ezen ulus burjuvazisi arasındaki "savaş", nesnelidir, kaçınılmazdır, zorunludur ve proletaryanın mutlak zaferine dek "son" bulmazdır. Bu slogan, bir başka biçimde, ezilen ulusun ve özünde ezilen ulus işçi ve emekçilerinin kurtuluşunu istemektedir; toplumsal düzlemde zorunluluk içeren, yasa olan gerçekliğin karşısına, küçük-burjuvaca çıkmaktır; politik bağlamda ise, ezilen ulusun kendi kaderini tayin hakkını objektif olarak pratikte tanınamaktır. Belirliyiz ki Kürdistan'da da ulusal sorun ve ulusal kurtuluş hareketlerinin sınıfsal öze bürünmesi gerçekliktir; işte bu nesnel toplumsal yaşamın yasalardan dolayı zorunludur, kaçınılmazdır. Birilerinin istemesiyle de son bulmaz. Hele tarih küçük-burjuvaları hiç dinlemez.

Sözünü ettiğimiz emperyalizm döneminin genel eğilimi olarak ulusal morun ve ulusal kurtuluş hareketlerinin toplumsal öncülünün sınıfsal, ve bu bağlamda proleter olması, somut gelişmelerle de kanıtlanmıştır. Emperyalizmin kapitalist karakterini sömürge ve bağımlı ezilen uluslara da taşımasıyla birlikte, kapitalizmin ilk dönemine has, ulusal sorunda ve ulusal harekette burjuva muhteva, yerini proleter muhtevaya bırakmıştır. Ve bu dönemin ezilen ulus hareketlerinin, yaygın ve derinlemesine sömürge ve bağımlı ülkelerde somut bir durum olduğu, proletarya devrimlerinin anti-emperyalist niteliğiyle, emek ve sermaye arasındaki savaşımın somut bir biçimi olduğu, Lenin'de de vardır. Küba, Vietnam, Çin, Kore vb. birer istisna değil, sınıf savaşımı açısından genel bir yasa ve eğilimdir. Burada, yine ezilen uluslarda ortaya çıkan burjuva ve küçük-burjuva karakterli hareketlerin, bu durumu değiştirmediğini hemen belirtelim. Zaten, Leninizmin, bu durumu, bu genel yasa ve eğilimi gözönünde bulundurup, ezilen ulusların kurtuluşunu, kendi kaderini kendisinin tayin hakkı mücadelesini, bu uluslardaki emekçilerin kurtuluşu bağlamında değerlendirdiğini bilmemek, kendisine marksist diyenler için çok "ayıp" kaçır. Dolayısıyla, "Kırlı Savaş Son" politikası, bilimsel olmamasından ileri gelen yanlışlığı ve dayanıksızlığı açısından da Leninist bir politika değildir. Ulusların kendi kaderlerini tayin hakkı mücadelesinin, proletaryanın sınıf mücadelesi ile organik birliğini göremeyenler, aslında sınıf savaşımını yadsıyor, bu savaşımın karşısında küçük-burjuva liberalizminin hezeyanlarıyla saçma sloganlar ileri sürüyor. Sanırız, anılan sloganın bu açılarından ne anlama geldiğini ifade etmek için, belirttiğimiz hususlar yeterince açıklayıcıdır. Şimdi de, aynı sloganı ideolojik ve teorik muhtevası ile ele alalım.

Bu slogan her şeyden önce, toplumsal hayatın içeriğine terstir. Toplumsal olguları, sınıflar ve sınıf mücadelesi dışında, onların üstünde ele alan, ütöpik küçük-burjuva bir slogandır. Burada, siyasal ve devrimci muhtevası olduğu öne sürülen "kırlı" kelimesinin, siyasal faaliyette, en azından marksistler için hiçbir zaman yeri olmamıştır. Alabildiğine yavan, küçük-burjuvazinsî niteliksizliğini ifade eden bir kavramdır. Nitelikli ve devrimci sınıfsal karakterli hiçbir siyasal içeriği ve etkinliği yoktur. O halde bu kelime çıkarıldığında, slogandan geriye ne kalır? Kala kala yine liberal ve ödlek bir oportünizm kalır: "Savaş Son". Ama ulusal sorunda, oportünizmin karakterinin aslında

sosyal şovenizm olduğu, artık bilinmeyen bir şey midir? Öte yandan, marksistler, genel olarak savaş karşı olabiliyorlar mı? Şayet öyleyse, bu durumda bu şahsiyetlerin marksist adını hak etmeleri mümkün müdür? Sloganın bu niteliği, basyayağı oportünizmdir. Tarihte hiçbir zaman "ortada", toplumsal niteliği olmayan savaşlar olmamıştır. Bu yüzden marksistler, savaşları tarihsel bakımdan değerlendirirler. Tarihin diyalektiği, ilerici ve gerici olanın, haklı ve haksız olanın çelişik düzleminde somutlanır. Bu nedenle, her savaşın olduğu gibi ulusal savaşların da sınıfsal ve politik iki zıt içeriği vardır. **Bir ilerici olan vardır, bir de gerici: bir haklı olan vardır, bir de haksız.** Dolayısıyla, *bu doğru bakışa sahip olanlar, somut bir savaş, boydan boya "tu kaka" etmez. Hele, gerici ve baksız olduğu bir savaş söz konusu ise işçi sınıfının dikkatini ilerici ve baklı olana çeker, kendi burjuvazistliğini yenilmesi için çalışır, bu savaşın işçi sınıfı için sosyalizm yolunda kesin bir devrimci kazanımı olmadan "son" bulmasını istemez; bilakis, ezen ve ezilen ulustan işçi ve emekçileri, küçük-burjuvazisinin bu ödlek bezeyanlarına karşı süreklî uyarır. Bu durumda, bu sloganla sınıf savaşımının olmadığı bir yolda bayaller kuran küçük-burjuva sosyalizminin, bu oportünist karakteriyle, ezilen ulusun ilerici ve haklı savaşımı karşısında, pratikte UKTİ'nı yadsıyarak (bu durumda tırmak içine alınmaması gereken) kendi burjuvazinin sınıf çıkarlarını savunduğunu, ezen ulus milliyetçiliğine bayrak salladığını, enternasyonal proletaryaya ilan eder.*

Bu aynı sloganın, somut durumda bir temel zafarı ve hatası daha var. Söz konusu slogan sahiplerinin, ezen ulus işçi ve emekçilerini, ezilen ulusun özgürlük mücadelesi yanına çekmek adına bu sloganı öne sürdükleri söyleniyor. Ama, onlara sormak gerekmez mi; ilkelerden, yasalardan, niteliklerden kopuk olduğu sürece, bu liberal ve oportünist sloganınız ile aslında ezen ulustan emekçilerin ezen ulus milliyetçi önyargılarını daha çok sağladığımızı, onların bu burjuva şoven bilinçlerini daha sağlam biçimlerde tahkim ettiğinizi, dolayısıyla, ezilen ulusun tarihi hakkı ve ilerici mücadelesi karşısında, onları, bu hakka ve mücadeleye karşı daha çok yabancılaşmaya ittiğimizi doğru değil midir? Böylece, doğru marksist çalışmanın, işçi sınıfının tutarlı devrimci enternasyonal faaliyetinin önüne, soldan bir set olarak dikilmiş olmuyor musunuz? Bütün uluslardan işçi sınıfının, örgütsel birliği dahil olmak üzere, dayanışması ve mücadele birliğinin önüne, şoven burjuva gericiliğinin temel ideolojik ve politik özünü koyarak çıkmış olmuyor musunuz? Ama bize deniyor ki, "kırlı" derken, burjuvazinin savaş yöntemlerini kastediyoruz. O halde biz de diyoruz ki, tarihsel kökleri olmayan, bilimsellikten zerre kadar nasibini almamış, ulusal sorunda proletarya enternasyonalizmini gözlerden gizleyen bu sloganı yıllardır öne çıkarıp tekrarlamamızın bir anlamı olmalıdır. Ve bu, açıkça, bizim yukarıda belirttiğimiz hususlardır. Bu anlam, Kürt ulusunun ayrılma hakkını, tam da küçük-burjuva oportünizmiyle gözlerden irak tutmaktır. Bu anlam, proletarya enternasyonalizmini doğru, devrimci ve leninist tarzda ezen ulus işçilerine götürmemektir. Ve nihayet bu anlam, şoven ezen ulus burjuvazisine, "olumlu" liberal mesajlar vermek, onun ayrıcalıklarını ve sınıfsal egemenliğini korumaktır; işçi sınıfı

ve emekçi yığınların bilincini bulandırmak, kafa karıştırmaktır.

Ve son olarak aynı sloganın bir başka yönüne gelinebilir.

Yıllardır dillere pelesenk edilmiş, revizyonist ve liberal dalğanın etkisiyle yalama yapmış örgütsel çizgileriyle ısrarla öne sürdükleri, bu, ideoloji ve sınıflar-üstü sloganların, bir başka politik zaafı daha var. Bilindiği gibi, bu sloganı ileri süren siyasal grup ve kişiler, onu, işçi ve emekçilerin ve de kendi eylemlerinin temel siyasal talebi olarak, politik taktik diye de savunuyorlar. Yukarıda belirttiğimiz yönlerinin ışığında baştan diyoruz ki, bu slogan, keskin bir şekilde liberal-reformizm kokuyor. Ulusal sorunda, devrimci çözümü değil, reformist içerikli bir çözüm sunuyor. Bu slogan kesinlikle devrimci bir istem değildir. Bu içeriğiyle, ezilen ulusun ayrılma hakkını gölgelediği, reformcu özünü daha da perçinliyor. Kürdistan'ın, ezen ulus Türk burjuvazini tarafından işgal ve ilhak edildiğini gizlediği, ezen ulus milliyetçiliğine kayan küçük-burjuva oportünist çizgisini sağlamlaştırıyor. Faşist ve ilhakçı TC'nin ve ordusunun, Kürdistan'dan defolmasını ileri sürüp öne çıkarmadıkça, bu oportünist çizgi, kendi burjuvazisiyle o kadar buluşuyor. Öte yandan bize deniyor ki, biz bu sloganı, ezen ulus Türk işçi ve emekçilerinin, Kürtlerin mücadelesine olan yabancılığını kırmak, en küçük uluslararası dayanışmaya uzak oluşlarını kırmak için öne çıkarıyoruz. Ama biz de deriz ki, devrimci proleter tavır ilkelidir, tutarlıdır, işçi sınıfının devrimciliğini esas alır. Emekçi kitlelerin "geriliğini" esas almak, marksizmde var mıdır? Kitlelerin "geriliğini" esas almak adına, aslında şoven ezen ulus burjuvazisinin gericiliğini temel almış olmuyor musunuz? Yaşamlarının her alanında, iliklerine kadar savaş yaşayan kitlelere, böyle "geriden" bilinç taşıdığımızı, onları enternasyonalize ettiğimizi iddia ederek, siz, kimi kandıracağımızı sanıyorsunuz? Tam aksine, proletarya enternasyonalizminin ilkeselliği ile ezilen ulusun ayrılma özgürlüğünü savunmak, kitleleri bu bilinçle çitirmek, daha tutarlı, devrimci enternasyonal tutum değil midir? Ya da, bu ilkesel noktaları içermeyen, TC'nin ilhakçı ve haksız savaşının sadece sonuçları olan köy yakmaları, burjuvazinin sınıf vahşetinin görüntüleri olan gerillaların kafa ve kulaklarının kesilmesini anlatarak, ama salt bunlarla, kitleler devrimleştirilemez. Bu "kırlı" yöntemlerin "son" bulmasını istemek, köklü bir devrim sorunu olan Kürdistan ulusal sorununun devrimci çözümünü gözlerden saklayıp, onun yerine başka şeyleri öne çıkarmak değil midir?

Ama siz "kırlı" düzende, kendi reformculuğunuzla yol açmak istiyorsunuz gerçekte. Ama bizden söylenmesi: böylesine köklü ve toplumsal kaynakları olan savaşın reformculuğu istemlerle ne enternasyonalist olur, ne de devrimci nitelikte mücadele çizgisi sergilenir. Zaten, kitlelerin geriliğini esas alan, ezen ulus burjuvazinin şoven karakterine kayan politika ve sloganların, böyle bir niteliği ve yeteneği olamaz. Aksine, "iyi niyetlerin" tam tersi sonuçlar yaratacağı kesindir; şoven burjuvazinin ilhakçılığına arka çıkmak, ezen ulus işçi ve emekçilerinin milliyetçi geriliklerini daha da sağlamlaştırmak...

Hüseyin GÜLAY

"SOSYAL EMPERYALİZM" TEZİ AYNASINDA "MAOCULUK" VE MAOCULUĞUN ANTİ - MARKSİST İÇYÜZÜ

1994 yılının Ocak ayında hazırlanan bu çalışmayı kitap dizimiz içerisinde yayınlayacağımızı sizlere daha önce duyurmuştuk. Birtakım imkansızlıklar sonucu siz okurlarımıza ulaştıramadığımız bu değerli çalışmayı dergimiz sayfalarından sizlere üç bölüm halinde ulaştırmaya çalışacağız.

Sovyetler Birliği üzerine yapılan değerlendirmeler, Sovyetler Birliği'ne bakış açısı dünya "sol" hareketi içinde yıllar boyunca süren bir ayrılık konusu olmuştur. Dünya "sol" hareketi içinde, başlangıçta "Sovyetler Birliği-Çin Çatışması"nda "taraf" olma biçiminde beliren ayrılık aşlında derin bir ideolojik ayrılığı yansıtıyordu. Şöyle demek mümkün: İki sosyalist ülkenin çatışması biçimine bürünen ideolojik ayrılık, sürecin başında, biçimin kalın örtüsü nedeniyle kendini bütün yönleriyle ortaya koyamıyordu. Çatışmanın kaynağında yatan ve iki ayrı dünya görüşüne karşılık düşen ideolojik farklılık, ancak zaman içinde ve olgunlaştıkça kendini tüm yönleriyle ortaya koymaya başladı. Doğaldır ki; biçimin kalın örtüsünün özün tüm çıplaklığıyla ortaya çıkmasını engellenmesi dünya "sol" hareketi içinde pek çok yanılısamanın doğmasına yol açacaktı; öyle oldu.

Bu yanılısama içinde, çatışmanın taraflarından biri olan Mao Zedung'un görüşleri dünya "sol" hareketi içinde geniş bir kesimi etkisi altına almıştır. Çin devrimini yürütmüş olmanın verdiği karizmayla ve -şaşırtıcı gibi gelebilir ama gerçek- görüşlerinin az biliniyor olmasının getirdiği avantajla Mao Zedung, özellikle kapitalizmin nispeten az geliştiği ülkelerin devrimci hareketleri tarafından, önsel olarak marksist ustalar arasında sayıldı, başka dillere çevrili az sayıdaki kitapları, kullanılan marksist literatürün de etkisiyle, marksist klasikler arasına kabul edildi.

Başka ülkelerde olduğu gibi Türkiye ve Kürdistan'da da Mao, sözünü ettiğimiz nedenlerden dolayı "sol" hareketin önemli bir kısmının etkisi altına almıştır. Özellikle, 1970'li yıllardan sonra pek çok politik

akım doğrudan veya dolaylı olarak Mao Zedung düşüncesinin etkisinde kalmıştır. Bu etkinin, farklı siyasi akımlarda, farklı ölçülerde, varlığını gözlemek mümkündür.

Ama bu durum daha fazla böyle devam edemezdi. Emperyalist ülkelerle sosyalist ülkelerin çatışması biçiminde dünya ölçeğinde süren sınıf savaşımı emperyalizme bağımlı/yarı bağımlı ülkelerdeki sınıf hareketlerinin gelişmesi, proletaryanın sınıf hareketine yaklaşarak gelişen ulusal kurtuluş hareketleri, tüm bu pratik süreç biçimin kalın örtüsü altında gizlenen özün yani ideolojik ayrılığın ve her ideolojik çizginin daha da netleşip olgunlaşarak su yüzüne çıkmasına yol açtı.

Uzun yıllar alan bu pratik sürecin yanı sıra, Mao Zedung'un kitaplarının daha çok çevrilmesi, okunması bu düşünce sisteminin küçük burjuva milliyetçi yüzünün, idealist ve metafizik içeriğinin daha rahat görülmesini sağladı. Marksist-leninist teori Türkiye ve Kürdistan'da daha çok okunup öğrenildikçe ve Mao Zedung düşüncesine bu bilimsel dünya görüşü açısından yaklaşıldıkça bu düşüncenin felsefi ve politik özü daha iyi kavranabiliyordu.

Buna, emperyalist devletler ile Sovyetler Birliği arasındaki mücadele biçimine bürünen dünya çapındaki sınıf mücadelesi ve emek-sermaye çatışması karşısında takınılan tutum, tutulan saf da katkı sağladı. Emperyalist devletler ile Sovyetler Birliği arasındaki mücadelenin yansıdığı ulusal kurtuluş mücadeleleri karşısında Mao Zedung ve Mao Zedung çizgisinin genel olarak emperyalist devletlerin yanında ve ulusal kurtuluş hareketleri karşısında yer alması, bu ideolojik çizginin anti-marksist içeriğinin görülmesini kolaylaştıran bir etken oldu.

Bu durum, Mao'nun bir çok konudaki görüş ve tezlerinin, Mao çizgisini uzun yıllar izlemiş pek çok siyasi akım tarafından reddi sürecini başlattı. Bu yüzden, örneğin Türkiye'de, yıllarca Mao çizgisinin hararetli savunuculuğunu yapan siyasi akımlardan çoğu yavaş yavaş bu çizginin değişik konulardaki görüş ve tezlerini eleştirerek reddetmeye koyuldu. Türkiye örneğinde, Mao çizgisini olduğu gibi kabul ettiğini söyleyebilen bir-iki siyasi akım kaldı.

Ne var ki, Mao'nun düşünce sistemini reddetmeye çalışanlar, bunu yaparken Mao'cu eklektik bir yöntemle sorunun üzerine gittiler. Mao'nun hayaleti yine üzerlerindedeydi. Yıllar boyu Mao'nun ideolojik felsefi yöntemini benimseyenler, diyalektik yöntem yerine Mao'cu eklektik, mekanik düşünce sisteminin bütün yönlerini birbiriyle bağlantıları ve ilişkileri içinde göreceklere, her bir yönü tek başına; bir yönü diğerinin yanında, birini diğerinin arkasında görenek ve böyle ele alarak sorunu çözmeye çalıştılar. Bu yanlış yöntem, onları Mao'culuktan kurtaramadığı gibi marksizmle de buluşturmamıştı. Örneğin, Mao'nun felsefi yaklaşımını politik yaklaşımından; bunların ikisini "üç dünya teorisi"nden, "sosyal-emperyalizm" tezini bunların tümünden ayrı görmek ve böyle ele almak, maocuları, Mao'nun felsefi yaklaşımını reddedip "sosyal emperyalizm" tezini kabul edebilecekleri düşüncesine götürdü. Ve bu söylediğimiz düşünce, alanın diğer tüm yönleri için geçerlidir. Böylece, bütünlüklü bir düşünce sisteminin birbiriyle ilişkileri ve iç bağlantıları kopmazcasına bağlı konuların bir kısmının reddedilmesinin, geri kalan kısmının kabul edilmesinin, kişiyi maoculuktan kurtaramayacağı görülmüdü.

Mao'nun felsefe alanında tüm söylediklerini reddedip, aynı felsefi yaklaşımın politika ve ideoloji alanındaki somutlanmış hali olan "sosyal-emperyalizm" tezini kabul etmek, işte böyle bir kuruntunun ürünü oldu. Sonuçta maocu olmadığına herkesin önünde yemin eden, ama gerçekte maocu düşünce sisteminin esiri olan siyasi akımlar ortaya çıktı. Bunlar, Mao'suz maoculardı. Mao'suz maocularımıza, Mao'ya ait ideolojik ve politik tezlerin kabulü devam ettiği sürece, kendilerinin maocu olarak kalmaya mahkûm olduklarını göstermek zorunlu oldu.

MAO'SUZ MAOCULUĞA BİR ÖRNEK

Elimizde, Garbis Altınoğlu'nun derlediği, Mao Zedung Düşüncesi ve Çin Devrimi Üzerine Eleştiriler isimli bir kitap var. Kitapta, Mao'nun pek çok konudaki görüşleri sıkı bir eleştiriye tabi tutuluyor. Mao hakkında "sert" nitelermelerde bulunuyor ve doğal olarak, başta kitabı derleyen Garbis Altınoğlu olmak üzere bütün bir siyasi çevre kendisinin böylelikle maoculuktan kopmuş olduğunu dünyaya ilan ediyor. Acaba öyle mi?

Ancak devam etmeden önce, Garbis Altınoğlu'nun düşüncelerini savunduğu çevrenin TKP/ML kökenli olduğunu ve uzun süre Mao Zedung'un görüşlerini bağnazca savunduğunu kaydedelim. İşin bu yönü, örneğimizin daha iyi anlaşılmasına yardımcı olacaktır. Kaydetmek istediğimiz diğer bir nokta; Garbis Altınoğlu ve çevresinin, maoculuktan kurtulmak için çaba harcayan çevrelerin başında geldiğidir.

Garbis Altınoğlu'nun derlediği kitapta, Mao'nun bir çok konudaki düşüncesinin, üstelik sert nitelermelerle eleştirildiğini söyledik. Ama bir konu hariç: "Sosyal-emperyalizm" tezi. Böylece, bu siyasi çevre bir denizi aştuğunu düşünürken, aynı deniz suyunun doldurduğu hendekte boğulmaktan kurtulamıyor. Ellerinde sopalarla kapıdan kovdukları Mao Zedung düşüncesi, evin "sosyal-emperyalizm" bacasından tekrar kahramanlarımızla buluşmaktadır. Yazımız, bu buluşmanın nasıl gerçekleştiğini göstermeye dair olacaktır.

Kitabın başında, Mao Zedung için şunlar söyleniyor:

"... yani, Mao Zedung düşüncesinin gerçek içeriğinin kavranabilmesi için, her şeyden önce, onun dünyaya genel bakışı, yorumlayışı yani felsefesi üzerinde açık bir düşünceye sahip olmak gerekir." Sonra devam ediyor ve Mao'nun felsefe alanında hangi kampta olduğuna dair şunlar yazılıyor: "İşte bu baş sorunda Mao, idealizm kampındadır. Ona göre, bilinç madde tarafından belirlenmez,

tersine maddeyi belirleyen bilinçtir ve bu ikisi arasında özdeşlik vardır. Tarihi materyalizm açısından ifade edecek olursak bu, insanın bilincinin toplumsal varlığı tarafından değil, toplumsal varlığının toplumsal bilinci tarafından belirlendiği ve bu ikisinin özdeş olduğu anlamına gelir. Bu tastamam idealizmdir." (abc)⁽¹⁾

Bundan kuşku yok. Mao'nun dünyaya ve olaylara bakışı, varlık ile düşünce arasındaki ilişkiye yaklaşımı idealisttir. Toplumların tarihi alanına yaklaşımı da böyledir, yani materyalist değil, idealisttir. Bu nedenle, bütün bir toplumun yazgısının bir avuç kişi tarafından belirlenebileceğini rahatlıkla ileri sürer. Üstelik, madde ile bilinç arasında bir

"...Mao Zedung düşüncesinin gerçek içeriğinin kavranabilmesi için, herşeyden önce, onun dünyaya genel bakışı, yorumlayışı yani felsefesi üzerinde açık bir düşünceye sahip olmak gerekir. İşte bu baş sorunda Mao, idealizm kampındadır.

O'na göre, bilinç madde tarafından belirlenmez, tersine maddeyi belirleyen bilinçtir ve bu ikisi arasında özdeşlik vardır. Tarihi materyalizm açısından ifade edecek olursak bu, insanın bilincinin toplumsal varlığı tarafından değil, toplumsal varlığının toplumsal bilinci tarafından belirlendiği ve bu ikisinin özdeş olduğu anlamına gelir. Bu tastamam idealizmdir."

"özdeşlik" vardır ve bu ikisi, zaman ve koşulları oluştuğunda birbiri üzerinde eşit etki yaparlar. Böylece, bilincin, zaman ve koşullar oluştuğunda toplumsal varlığı belirlediğini ileri sürer. Ama, Mao'nun yaklaşımını bu biçimde eleştirenler küçük bir ayrıntıyı(!) unuttuyorlar: Hala savuna geldikleri "sosyal-emperyalizm" tezi tastamam bu felsefi yaklaşımın ürünüdür. Yani, tarihi materyalizm alanında Mao'nun idealizminin somutlandığı konu "sosyal-emperyalizm" tezidir. Çünkü, burada toplumsal bilincin toplumsal varlığı belirleyebileceği idealist yaklaşımının bir sonucu olarak "bir avuç revizyonist" politikalarıyla, kendilerini gizleme (emperyalist oldukları halde sosyalist görünme) becerisiyle

bütün toplumun üretim tarzını, üretim araçları üzerindeki mülkiyet biçimini, bölüşüm ve değişimi, kısacası tüm üretim ilişkilerini değiştirebiliyor. Ve marksist tarih anlayışına sahip(!) sizler, bu yaklaşımı kabul etmekte bir sakınca görmüyorsunuz.(!)

Mao Zedung düşüncesinin anti-marksist içeriğinin gösterilmesi işine kendini iyice kapıran yazar, ileride Mao için şunları söylüyor:

"Acaba neden reddediyor bu yasayı (niceliğin niteliğe, niteliğin niceliğe dönüşüm yasası, bn) Mao, bu yasayı reddediyor, çünkü o evrimci bir anlayışa sahiptir; gelişme sürecini dairesel, çember üstünde dönen bir hareket olarak, geçmişteki olayların basit bir yinelemesi olarak anlar; eski bir nitelikten yeni bir niteliğe geçen, basitten karmaşığa, alçaktan yükseğe doğru sürekli ileri bir hareket olarak anlamaz." (abc)⁽²⁾

Mao'yu bu şekilde eleştiren yazar, doğa ve toplum olaylarında marksist gelişme anlayışını benimsediğini anlatmış oluyor. Ama yazarın bu doğruluğu "sosyal-emperyalizm" tezi eşliğine kadardır. O eşliğe gelindiğinde bütün bu marksist yaklaşımı unutuvererek(!) Mao'nun idealist tarih ve gelişme anlayışına geri döner.

Şimdi Sovyet toplumuna, yani Garbis Altınoğlu'nun kabul edebileceği kadarıyla konuşursak dahi 40 yıl boyunca sosyalist üretim biçimini, değişim ve bölüşümü gerçekleştirmiş, iki kuşak boyunca sosyalizmin birikimini sağlamış bir topluma, nicelikten niteliğe, basitten karmaşığa, alçaktan yükseğe ve ileriye doğru bir gelişmenin yasasını uygulamalı, bakalım ne elde etmiş olacağız? Eğer marksizme bağlı kalarak bu yasayı uygulamaya kalkırsak elinizde, tekceli devlet kapitalizmine geri dönüş diye bir şey kalmaz. Anlayacağımız sayın yazar, "sosyal-emperyalizm" teziniz tarihin çöplüğünün yolunu tutmuş olur.

Doğrusunu isterseniz, diyalektik materyalizmin bu yasasına bağlı kalarak Sovyet sosyalizminin tekceli devlet kapitalizmine dönüştüğünü ileri sürebilirsiniz ama, bunun için toplumların tarihsel gelişiminde tekceli devlet kapitalizminin sosyalizme göre daha bir üst aşamayı ifade ettiğini kanıtlamanız gerektiği gibi ufak bir koşulumuz olacak! O zaman Sovyet sosyalizminin, üst bir basamağa geçtiğini, gelişmenin bir çember üstünde dönen basit bir hareket olarak değil de, ileriye doğru helezonik bir çizgi izlediğini kanıtlanmış olursunuz! Herkes her şeyi kanıtlamaya çalışabilir; hatta bir koyunun günün birinde bir buzağı doğurabileceğini bile...

"Ancak nafîle! Tarihin tekerleği komünizme doğru dönmektedir ve hiçbir metafizik fi-

lozof çıkıp da, bu tekerleğe taş koyamaz, koya-
maya çalışan da tekerleğin altında kalır, ezi-
lidir, yok olur gider."⁽³⁾

Doğru söze ne denir? Ama bunları söyle-
yen yazarımız, kendi kendisiyle tutarlı olabil-
mek için küçük bir not düşmeyi unutmuş:
Bugüne kadar gerçekleşen sosyalist topluml-
lar hariç! Bu küçük unutkanlık(!) yazarımızı
kendi sözlerinin kurbanı yapmış, bizimse eli-
mizden bir şey gelmiyor.

Mao'ya bu kadar sövüp saydıktan sonra,
yazar tüm dünyaya ilan ediyor ve "gördüğü-
nüze gibi, ben maocu değilim" diyor. Arkasın-
dan, herkesin, bu yazarımızın kendisi hak-
kında yaptığı bu değerlendirmeye bakarak,
kendisi hakkında bir yargıya varmasını bek-
liyor. Ama biz, maocu idealist çukurdan çık-
mak için diyalektik materyalizme sarılmaya
çalışan yazarın, Sovyetler Birliği toprakları
üzerine ayak basar basmaz, nasıl da aynı çu-
kura tepe taklak düştüğünü gösterme görevi-
mizi savsaklamayacağız. Ve bu yazarımız
için göstereceğimiz şey, maoculukla bağları-
nı kopardığını iddia eden tüm diğer maocu-
lar için daha az geçerli değildir. Kitabın ba-
şında ve maocu idealist çukurdan çıkmaya
çabalarken diyalektik materyalizme sarılan
yazar, Mao'yu şöyle eleştirmektedir:

"Mao, yazılarında varlığın bilinci belirledi-
ğini, esas olanın varlık olduğunu sık sık be-
lirtmesine rağmen, bilincin varlık üzerinde
aktif karşı etkisi olduğu doğrusunu kabullen-
me adı altında bilincin de esas olabileceği ve
varlığı belirleyebileceğini; bilincin birincil,
varlığın ikincil olabileceğini, bilinç ile varlı-
ğın özdeş olduğunu savunmaktadır."⁽⁴⁾

Böylece yazar, Mao'nun bu felsefi anlayış-
la tarih alanına sığmadığında tarihsel mater-
yalist bir yaklaşıma sahip olmadığını şöyle
ifade ediyor:

"Mao, üretici güçler ile bu üretici güçlere
artık tekabül etmeyen üretim ilişkileri arasın-
daki çelişkiyen doğan toplumsal devrimin ye-
rine kendi kafasının içindeki karşıtlıkların
birbirine dönüşmesi şeklindeki saçma hareke-
ti koymaktadır. Mao'ya göre, mevcut sorunlar-
ın ve bu arada üretim amaçlarının
mülkiyeti sorunun çözümü halk kitlele-
rinin eyleminde değil, kendi kafasının
diyalektik devrinde yatmaktadır. Tabii bu durumda, tarihi yapan kitlele-
rin pratik eylemi değil, ikna, eğitim ve
uzlaşmayı bilen bilgili kimselerdir."⁽⁵⁾

Buraya kadar güzel ve yazarın, Sovyetler
Birliği ve sosyalizmi gerçekleştirmiş diğer ül-
keler, yani dünyanın üçte biri söz konusu
edilmediğinde büyük bir şevk ve cesaretle
diyalektik ve tarihsel materyalizme sarıldığını
görmekteyiz. Demek ki, yazar, Mao'ya sal-

dırırken marksizm-leninizme sarılmak ge-
rektiğini anlamış. Ama, ne yazık ki, Sovyet-
ler Birliği ve diğer sosyalist ülkelere saldırı-
rken, bu sefer Mao'ya sarılmakta bir sakınca
görmemiş. Şimdi, yukarıdaki saldırı oklarını
Mao'nun vücuduna saplayan yazarın, konu
Sovyetler Birliği olunca aynı felsefi anlayışa
nasıl sarıldığını görelim:

"Kruşçev dönem kliğinin 1953'ten sonra
devlet iktidarını gaspettiği Sovyetler Birliği'ni-
de üretim araçları mülkiyetinin kolektif biçimi
ve kabuğu korunmuş olmasına rağmen iş-
letmelerin denetimi revizyonist kliğin
çizgisindeki yeni burjuva ve bürokrat
öğelerin eline geçtiği için ekonominin
sosyalist içeriğinin yerini kapitalist bir
içeriğe bırakması da böyle açıklanır za-
ten". (abc)⁽⁶⁾

Evet, "böyle açıklanır zaten" ve başka tür-
lü açıklanmaz "zaten". Ama, böyle açıkla-
makla maocu idealist çukurun içinde çırpın-
makta olduğunu göstermiş olmaktan başka
bir şey yapmış olmuyor zaten. Çünkü bu
açıklamayla, Sovyet toplumunun tarihini
Sovyet halklarının eyleminde arayacağına
"Kruşçev kliğinin" kafasının diyalektik dev-
rinde, kurnazlıklarında, "ikna, eğitim ve
uzlaşmayı bilen bilgili kimseler olmaların-
da" aramış oluyor. Böylece, bir üretim tarzı,
bu "kimseler" sayesinde bir başka üretim
tarzına, üstüne üstlük, tarihin tekerleğini geri
döndürmek pahasına, yerini bırakmaktadır.
Ola ki, tanrı bu "dönek kliği" yaratma-
mış olaydı, tüm bunlar başımıza gelmeyecekti!
(!) Sosyalizm, yerini kapitalizme bırakma-
yacaktı; tarihin tekerleği tersine dönmeyece-
cek, komünizme doğru olan hareketini dev-
am ettirecekti!(!) Ama ne çare, olmadı...

Yine de yazarın, Sovyetler Birliği'nin tari-
hini bu şekilde açıklarken kendine Engels'
ten teorik dayanak arayışı içinde olduğunu
görüyoruz. Yıllarca Mao'nun müritliğini yap-
mış birinin, Mao'nun başka konularda yap-
mış olduğu -ve yazarımızın da sergilemiş bu-
lunduğu- kurnazlıkların benzerini burada
yapmasını çok görmemek gerek. Yazarımız
arıyor ve teorik dayanağını Engels'te bulu-
yor!(!) Engels'in sözlerini aktarıyor:

"Ama son zamanlarda, Bismarck sanayi
kurumlarının devletleştirilmesine giriştiğinden
beri, her türlü devlet mülkiyetini Bismarck'a
özgü ilan eden, zaman zaman uşaklığa doğru
yozlaşan, bir çeşit düzmece sosyalizm doğdu.
Ve elbette, bütün sanayiine devletin el koyması
sosyalistliğe özgü bir önlemse Napolyon ve
Metlenich'i sosyalizmin kurucuları arasında saymak
gerekti."⁽⁷⁾

Ama Engels'in bu sözlerinin, yazarın sos-
yal-emperyalizm tezine dayanak olması için,
yazarımızın ufak bir şeyi daha kanıtlama zah-

metine katlanması gerekecek, o da şu: Bismarck'
ın devletinin sınıf temeli ile Kruşçev'in ele
geçirdiğini iddia ettiğimiz devletin sınıf temelinin
aynı olduğunu göstermek... Bu küçük ayrıntıyı(!)
bize göstermek durumundasınız, yoksa sizin bilinçli
olarak, kendi gerici tezinizi kanıtlamak için Engels'i
yalancı tanık durumuna düşürmeye çalıştığınızı
söylemek durumunda kalacağız.

Her ne ise, biz, yazarı kendi düşünceleriyle
başbaşa bırakarak Marx'a dönmek istiyoruz.
Marx, iktisadi koşullarla hükümdarlar, diğer bir
ifadeyle devleti yönetenler arasındaki ilişkiyi
şöyle açıklar:

"Gerçekten de, bütün çağlarda ekonomik
koşullara boyun eğenlerin hükümdarlar oldu-
ğunu ve onların ekonomik koşullara zorla ya-
sa kabul ettiremediklerini bilmemesi için kişi-
nin her çeşit tarihsel bilgidен yoksun bulun-
ması gerekir."⁽⁸⁾

İşte bunu içindir ki, marksizm, toplumların
tarihini ele alırken onların içinde buldukları
maddi üretim biçimi ve iktisadi koşulları incelemeyi
başlangıç noktası yapar. Maoculuk ve onun etkisi
altındaki siyasi akımlar ise, toplumların tarihini,
örneğin Sovyetler Birliği'nin tarihini incelerken,
başlangıç noktası olarak iktidardaki kişilerin
niteliğini incelemeye alır. "Kruşçev ve kliği"
dönek mi değil mi? Brejnev marksist mi, değil mi?
İşin sırrını bu soruların yanıtında arar. Böylece,
her türden burjuva ve küçük burjuva akım gibi
gözünü liderlere, tarihi yapan büyük adamlara,
tanrısal güç ve fikirlerle sahip insanlara çevirir
ve tarihi böyle ele alırlar.

"Birinci plandaki siyasal eylemlerin tarihte
kesin etken oldukları fikri tarih yazımının (...)
kendisi kadar eskidir; ve halkların bu gü-
rültülü sahnelerin arka-planında sessiz sedasız
gerçekleşen ve işleri gerçekten ilerleten evriminden
bize bu denli az şey saklamış bulunmasının asıl
nedeni budur."⁽⁹⁾

Resmi tarih en önemli öğeyi dolaylı ekonomik
güçte değil, dolaysız siyasal zorda arar ve bu
görüş lise öğrencileri ve sıradan insanlar kadar
bir maocuya da pek makul görünür. Böylece,
Osmanlı'nın tarihini yetenekli ve muhteris sultanlar
ile yeteneksiz ve kifayetsiz Padişahlar arasındaki
ilişkide, Rusya'nın tarihini 1953'lerden sonra
Kruşçev'in, Brejnev'in sinsice planlarında(!),
Gorbaçov'un ihanetinde ve Yeltsin'in kudretinde
görür. Marksist tarih anlayışından bu adamakıllı
kopuş Mao'ya özgüdür ve maoculuk, "sosyal-emperyalizm"
tezi ile Sovyet tarihini açıklarken resmi tarihin
bu derin çukuru içinde debelenmekten başka bir
şey yapmış olmaz. "Gürültülü sahnelerin arka-
planında sessiz sedasız gerçekleşen bu işleri ger-

çekten ilerleten" tarihsel ve diyalektik süreçlerle ilgilenmek maoculuğun değil, marksizmin işi olarak kalmaya devam eder.

"Ama" der, bir maocu, "sosyalizme kadar ki tüm toplumsal ve ekonomik biçimler bir öncekinin bağrında doğup gelişmişlerdi ve devrimlerin yaptığı, sadece gelişip güçlenenin önündeki engelleri temizleyip yeni iktidarlar kurmaktan başka bir şey değildir. Oysa sosyalizm, önceki toplumun bağrında doğup gelişmez, o iktidar tarafından örgütlenir, dolayısıyla iktidar bozulursa geriye dönüş mümkün olur". Büyük ihtimalle bize böyle seslenecektir. Ve böyle demekle aslında kendilerinin, burjuva toplum kurumlarının doğal, sosyalist toplum kurumlarının ise yapay kurumlar olduklarını kabul ettiklerini açığa vurmaktan başka bir şey yapmış olmazlar.

Maocular, burjuva kurumları o kadar doğal karşılarlar ki, burjuva toplumdan feodal topluma geri dönüşün imkânsız olduğunu, bu basit ve sıradan gerçeği her an kabule hazırdırlar. Ama, onları ne kadar doğal kabul ediyorlarsa sosyalizmin kurumlarını da o kadar yapay olarak kabul ediyorlar ve bu yüzden ki, aradan kırk sene geçmiş de olsa, sosyalizmden kapitalizme geri dönüşün, tarihin zincirinin sosyalist halkasından, bir önceki kapitalist halkasına geri düşüşün mümkün olduğunu söylerler. Söylemeye gerek yok, bu bakışta tarihsel materyalist bakışın zerresi yok. Tarihsel gelişimin diyalektik çözümlü ve materyalist yorumu burada bulunmaz. Sosyalist üretim ve tüketimin ve bunların içerdiği değişimin, kısacası tüm bir sosyalist üretim tarzının kurumları nelerdir? Dar kafalı bir maocu bu soruyu, üst yapı kurumları, dahası siyasi iktidar olarak yanıtlar. Oysa, işbölümünden, toplumun yaşam standardına, üretimin sosyalist örgütlenmesinden ürünlerin özel mülk edinmesinin ortadan kaldırılmış olmasına kadar, oradan toplumsal ortalama bilinçten, kültür, alışkanlık ve değerlerine kadar daha pek çok toplumsal olgu sosyalizmin kurumlarını oluşturur. Ve tüm bunlar, kapitalist toplumun kurumlarından daha az olmamak üzere kalıcıdır. Bir toplum, tüm kurumlardan, kazanılmış şeyler olarak; son kuşağa kendinden önceki kuşak tarafından aktarılmış, ve son kuşağın kendini içinde hazır bulduğu koşullar olarak tüm bunlardan vazgeçmez.

Bu konuda Marx, Annenkov'a yazdığı mektupta şöyle der:

"İnsanlar kazanmış oldukları şeylerden hiçbir zaman vazgeçmezler, ama bu demek değildir ki, belirli üretici güçleri içinde edinmiş buldukları toplumsal biçimlerden de hiç bir zaman vazgeçmezler. Tam tersine, ulaşılmış bulunan sonuçlardan yoksun bırakıl-

mamak ve uygarlığın meyvelerini yitirmemek için, ticaret biçimlerinin artık edinilmiş üretici güçlere uygun düşmediği andan sonra, tüm geleneksel toplumsal biçimlerini değiştirmeye zorlanırlar." (abc)⁽¹⁰⁾

Burada altını çizdiğimiz "ticaret biçimleri" kavramı, Marx'ın henüz, "üretim ilişkileri" kavramını geliştirmemiş olduğu için onun yerine kullandığını belirtelim.

Demek ki, insanlar, "ulaşmış bulunan sonuçlardan yoksun bırakılmamak ve uygarlığın meyvelerini yitirmemek için" üretici güçlerle çatışma içine giren üretim ilişkilerini ve tüm eski toplumsal biçimleri değiştirmeye zorlanırlarmış. Tarih bilincinin ileriye doğru çoğu kez sıçramalarla ve helezonik bir gelişim seyri izlemesinin temel nedeni burada yatar.

İnsanların, ulaşılmış sonuçlardan vazgeçmek zorunda kaldıkları istisnai durumlar tarihte meydana gelmiştir. Ama bunlar, istisnadır ve ileride değinmek üzere işin bu yana şimdilik dokunmayacağız.

Bunun dışında, insanlığın erişmiş bulunduğu uygarlıktan ve uygarlığın meyvelerinden vazgeçebileceğini düşünmek ahmakça olacaktır. Engels, henüz kapitalizmin şafağındaki işçiler için şöyle düşünmektedir:

"İşçilere böyle bir hakarete bulunulabileceğini hayal edebilmesi için, kişinin ömründe sopa ve kırbacın egemen olduğu ve köyün tüm güzel kadınlarının Lord hazretlerinin haremine ait bulunduğu Pomeranyalı Junker'in malikânesinde hala gerçekte yarı-toprak kölesi olarak çalışan gündelikçi tarım proletaryasından başka proletarya görmemiş olması gerekir. Ama bizim muhafazakârlarımız en büyük devrimcilerimizdir."⁽¹¹⁾

Burada Engels, işçilerin 8 saatlik çalışma karşılığı yerine 4 saatlik çalışmanın karşılığına kolaylıkla razı olacağını düşünen Roberthus'u eleştirmektedir.

Şimdi, okur, Engels'in son cümlesindeki "muhafazakârlarımız" sözcüğünü alsın, onun yerine "maocularımız" sözcüğünü yerleştirsün; maocuların Sovyet proletaryası için düşünüp de seslendiremediklerini kesinlikle elde etmiş olur. Çünkü, onların, sosyalist üretim biçiminden, üretim araçlarının toplumsal mülkiyetinden kapitalist üretim biçimine ve üretim araçlarının özel mülkiyetine dönüşüm iddiaları içinde proletaryaya başka türlü yaklaşmış olunmaz. Maocular, sosyalist toplumun kapitalist topluma dönüştüğünü iddia ederlerken, bütün bir Sovyet proletaryasının, o Sovyet proletaryası ki, kendilerinin kabul edebileceği kadarıyla söylersek dahi kırk yıl sosyalizm altında yaşamıştır, Pomeranyalı Junkerin yarı-toprak kölesi gündelikçi tarım proletaryası gibi davrandı-

ğın kabul etmiş olurlar. Çünkü onlara göre "işletmelerin denetiminin revizyonist kliğin çizgisindeki yeni burjuva ve bürokrat ögele- rin eline geçmesiyle" ekonominin sosyalist içeriği, yerini kapitalist içeriğe bırakmıştır. Burada işçi sınıfı yok, halklar yok, yığınlar yok, sadece ortaçağın şövalye, haydut ve hayaletleri yerinde bir avuç dönek revizyonist klik ve onların savunucuları var!

Ama sadece bu mu? Onlar, Sovyet toplumunun kapitalist topluma, sosyalizmden kapitalizme geri dönüş olabileceğini ve olduğunu kabullenmekle eski zaman sanayi, kapitalist sanayi tüm öteki koşullarının da geri getirilebileceğini ve getirilmiş olduğunu da kabul etmiş olmuyorlar mı? Oysa, büyük sanayi egemen olduğu kapitalist üretim biçiminde bile, yine kapitalizmin büyük sanayi öncesi koşullarını aramak, hatta, büyük sanayi öncesi koşullarının "aynı üretim ve mülkiyet biçiminde" varlığını olduğu gibi koruyabileceğini, bunların büyük sanayi koşullarında da varlıklarını oldukları gibi sürdürebileceklerini düşünmek ahmaklık olacaktır. Örneğin, üretim ve toplumun dar sınırlarıyla bağdaşabilen küçük işletme, kendi yok oluşunun maddi araçlarını topladıktan ve arkasından üretim araçları ve üretimin toplumsallaşması tarafından yok edildikten sonra, tarih sahnesine bir daha çıkmamak üzere kaybolur. Onun yerini, bir araya getirilmiş, toplanmış ve sadece bir kaç büyük kapitalistin sahip olduğu büyük sanayi alır.

"Kapitalist üretim tarzının ürünü olan kapitalist mülk edinme tarzı, kapitalist özel mülkiyeti yaratır. Bu, mülk sahibinin emeğine dayanan kişisel özel mülkiyetin ilk yadsınmasıdır. Ama, kapitalist üretim bir doğa yasasının kaçınılmaz zorunluluğu ile kendi yadsınmasını doğurur. Bu, yadsınmanın yadsınmasıdır. Bu, üretici için özel mülkiyetin yeniden kurulması değildir, ama ona (üreticiye, bn.) kapitalist dönemde edinilen elbirliği ve toprak ile üretim araçlarının ortak sahipliği temeline dayanan bireysel mülkiyeti sağlar."⁽¹²⁾

Marx'ın bu sözlerinde dikkat edilmesi gereken noktaların başında, Marx'ta kişisel özel mülkiyet ile kapitalist özel mülkiyetin aynı şeyler olmadığıdır. Kapitalist özel mülkiyet, kendi üretim aracına sahip üreticinin mülkiyetinin yadsınması ve üretim araçlarının belli kişilerin elinde toplanmasına karşılık nüfusun büyük kesiminin bu araçların mülkiyetinden yoksun olması sonucu oluşur. Bu yadsınma bir kez meydana geldikten sonra, bu sefer kapitalist üretim, bir doğa yasasının kaçınılmaz zorunluluğu ile kendi yadsınmasını doğurur ve bundan sonra meydana gelecek süreçte ortaya çıkacak bi-

reysel mülkiyet, o ilk tanıdığımız üretim aracı üzerindeki bireysel mülkiyet değil, tersine, üretim araçları üzerindeki ortak mülkiyet temeline dayalı bir bireysel mülkiyettir.

Türkiye'nin maocuları bu ayrımı pek sevmezler. Çünkü, onlar, Sovyetler Birliği'nde kapitalizme dönüşü kanıtlamak için bin bir dereden su getirirken bu iki mülkiyet biçimini bilinçli olarak karıştırırlar ve böylece, Sovyetler Birliği'nde on tavuk, yüz metre karelik bir bahçe, hadi diyelim bir-iki de büyük baş hayvan sahibi bir köylüden, kendi ürettiği üç-beş parça ürünü pazarda satan bir şehirliden bir kapitalist yaratmaya çalışırlar. Oysa, her üretim aracı sermaye sayılamayacağı gibi, her para sahibi de kapitalist sayılmaz. Bir üretim aracının sermaye ve para sahibinin de kapitalist sayılması ancak belli koşullarda mümkündür.

"Ama yalnızca bu artı-emek ürün, artı-değer biçimini aldığı, üretim araçları sahibi sömürü konusu olarak karşısında özgür toplumsal bağlardan ve kendi malı olabilecek her şeyden özgür-işçiyi bulduğu ve meta üretme ereğiyle onu sömürdüğü gün, yalnızca o zamandır ki, Marx'a göre üretim aracı özgür sermaye niteliği kazanır." (13)

Demek ki, artı-ürünün artı-değer biçimini alabilmesi için olduğu denli, üretim aracının da sermaye niteliğini kazanabilmesi için belli koşullar gerekir. Bu koşulların başında, zincirlerinden başka kaybedecek bir şeyi olmayan özgür işçinin olması ve üretim aracı sahibinin onu sömürmek üzere, meta üretme ereğiyle onun emek-gücünü satın alması gerekiyor.

Öte yandan;

"Eldeki her para ya da değer, keyfi olarak sermayeye dönüştürülemez. Bu dönüşümün gerçekleşebilmesi için para ya da meta sahibi bireyin elinde, belli asgari miktarda bir para ya da değişim değerinin bulunması gerekir." (abc) (14)

"Para ya da meta sahibinin fiilen kapitalist olabilmesi için, üretim için yatırılan asgari miktarın orta çağların azamisini büyük ölçüde aşması gerekir. Hegel'in (...) keşfettiği yasanın doğruluğu, doğa bilimlerinde olduğu gibi burada da görülür: Salt nicel farklılıklar bir noktadan sonra nitel değişikliklere dönüşürler." (15)

Nitel bir sıçrama için yeterli olmayan "belli asgari miktarın" altındaki her para ya da değişim değeri miktarı, onu elinde bulunduranın bir işçiden daha rahat hayat sürmesine neden olabilir ama bir kapitalist olmasına asla. Böylece maocular, yeterli olmayan miktarda para ya da değişim değerini elinde bulunduranı bir burjuva saymakla, nicelik ve nitelik ilişkisini iktisat alanında terk et-

miş olurlar.

Peki, "belli bir asgari miktar" nedir? Bu, sabit bir şey midir? Elbette değil. Bu, kapitalist üretimin farklı gelişme aşamalarına, üretici güçlerin ve ticaretin erişmiş bulunduğu düzeye, kapitalist gelişmenin her aşamasının kendi özel ve teknik koşullarına bağlıdır ve bunlardaki değişikliğe göre, bir değişiklik gösterir. Örneğin, ortaçağ koşullarında bu miktar belli bir düzeyi ifade ediyorsa, teknelci kapitalist aşamada miktarın eriştiği düzey, öncekinin çok üstünde olmak zorundadır. Diğer bir ifadeyle, Sovyetler Birliği'nin ekonomisinin erişmiş bulunduğu düzey itibarıyla, orada kapitalist olmanın koşulları olsaydı dahi, bu öyle pek kolay olmazdı. Çünkü bu sefer, kapitalist olabilmek için Sovyet sanayii, üretici güçleri, teknik ve özel koşullarının ileri düzeyi yüzünden alt sınırı bir hayli yukarılara çekilmiş bir "belli asgari miktar" da para ve değişim değerine sahip olma zorunluluğu gibi ufak(!) bir engel karşımıza dikilecekti.

Sovyetler Birliği'nin 1953'lerden bu yana sosyal-emperyalizme dönüştüğünü ileri süren tüm siyasi akımlar, bu tezlerine teorik dayanak ararken, kapitalist üretim tarzının tüm koşullarının varlığını göstermek durumunda olduklarını bilirler ve bu işi en başta Sovyetler Birliği'nde bir burjuva sınıfının varlığını kanıtlamayla başlamak isterler. Kavramın gerçek anlamında bir sınıf olarak burjuvazinin varlığını kanıtlamayacaklarını anladıklarında ise "burjuva ögeler"den söz ederler. Ama bu "burjuva ögeler" in nasıl oluştuğunu, tarihsel gelişmelerinin ne olduğunu, Çarlık döneminden kalma mı, yoksa Stalin döneminde mi oluştuğunu açıklamayı pek sevmezler ve bu yüzden işin bu yanını hiç kurcalamazlar.

Yine de, biz, Sovyetler Birliği'nde teknelci devlet kapitalizmi olduğunu ileri süren bu bayların, "burjuva ögeler" in varlığını öne süren sözlerini bir an için ciddiye alıp doğru kabul edelim. Bundan ne çıkar? Buradan "burjuva ögeler" in ve bürokratların bütün bir üretim tarzını ve toplumsal yapıyı değiştirebildikleri sonucu çıkar mı? Dileyen böyle bir sonuç çıkarabilir ama bunun ancak idealist bir tarih anlayışı sonucu olabileceğini de kaydetmek durumundayız. Tarihsel materyalizm zeminlerinde kalarak böyle bir sonuç çıkaramazsınız. Çünkü:

"Bu tarih anlayışı .... her evrede maddi bir sonucun, bir üretici güçler toplamının, tarihsel olarak yaratılmış ve her kuşağa kendisinden önce gelen kuşak tarafından aktarılmış, bireylerin doğa ile kendi aralarındaki bir ilişki, bir yandan yeni kuşak tarafından iyice değiştirilmiş olan, ama, öte yandan da, yeni ku-

şağa kendine özgü varoluş koşullarını kabul ettiren ve yeni kuşağa belirli bir gelişme ve özgül bir nitelik damgası vuran bir üretici güçler, sermayeler ve koşullar kitlesinin verilmiş olarak bulunduğunu gösterir." (16)

Bu tarih anlayışında bireylerin rolü sınırlıdır. Bireyler ya da "ögeler" ne kadar parlak zekâyâ, kurnazlığa beceriye vb. sahip olsalar da, onların istem ve güdülleri büyük yığınları, toplumları ve toplumlar içinde bulunan sınıfları harekete geçiren güdüler denli güçlü olamazlar. Bu istençler ki, bütün bir toplumu, kalıcı, sürekli ve büyük bir tarihsel dönüşümle sonuçlanan eyleme götüren etkenlerdir. Kısaca söylemek gerekirse, bu etkenler iktisadi etkenlerdir. Maddi geçim araçlarının üretim tarzı ve üretilen ürünün değişim ve bölüşüm tarzıdır. İnsanların tarihini yapanlar insanların kendileridir. Ama insanlar kendi tarihlerini kendi seçtikleri koşullarda ve kendi keyiflerince yapamazlar. Kendilerinin iradesi dışında gelişmiş, kendilerinden önceki kuşaklar tarafından kendilerine aktarılmış ve kendi kendilerini içlerinde hazır buldukları, "bir üretici güçler, sermayeler ve koşullar kitlesi" içinde tarihlerini yaparlar. Bu, resmi tarihin, tarihi kendi eylemlerinden ibaret saydığı fatihler için de geçerlidir. Daha geri bir ekonomik yapıya sahip Osmanlıların fethettikleri yerlerin iktisadi koşullarına dokunamadıkları ve o iktisadi koşullar tarafından koşullandırıldıkları biliniyor. At sırtında orta Asya'dan ön Asya'ya doğru göç eden barbar kavimlerde bu, çok daha rahat gözlemlenebilir bir olgudur. Yağma olayı, yağma edilen şey tarafından koşullandırılır. Fatih, fethettiği topraklarda, kendinden önce oluşmuş, kendinin hazır bulduğu ekonomik koşullara tabi olmadan elde ettiği zenginliğe gerçek anlamda sahip olamaz, yani o servet onun işine yaramaz, tersine bir yük, onu sırtında taşımak bir külfet olur. Fatih olarak Avrupa'yı ele geçiren Osmanlıların Avrupalıları kendilerine benzeteceklerine, Avrupalılara benzemelerinin, onların dil kültür ve iktisadi yaşamlarını kabullenmek zorunda kalmalarının nedeni budur.

Demek ki, Kruşçev'e ve yakın ekibine "bir hain ve döneç" gözüyle baksak ve bir an için onun iktidarı gaspettiğini kabul etsek bile, materyalist tarih anlayışına göre, yine de "bu hain ve döneçlerin" etkisini sınırlı görmek, "gaspettekleri" devletin üzerinde yükseldiği iktisadi temelin koşullarına bağlı kalmak zorunda kaldıklarını söylemek zorundayız. Ve sosyal-emperyalizm tezinin sahip ve savunucuları, bu tezi savunmakla materyalist tarih anlayışından ayrılmış idealist tarih anlayışı çukuruna düştüklerini göstermiş ol-

maktan başka bir şey yapmıyorlar.

Bu söylediklerimizden iktisadi etkenin tek belirleyici olduğu sonucu çıkarılamaz. Tersine, alt yapı ile üst yapı arasında sürekli etki-tepki biçiminde karşılıklı ilişki vardır ve sınıf savaşımının siyasal biçimleri ve sonuçları, örneğin savaşım sonucu hazırlanan anayasa, hukuk savaşı kazananın kafasındaki ideoloji, din anlayışları vb. düşünceler, bunların tümü;

"... tarihsel savaşımın gidişi üzerinde etki yaparlar ve bir çok durumda ağır basarak onun biçimini belirlerler."⁽¹⁷⁾

Engels'in altını çizdiği şey, materyalist tarih anlayışında, üst yapı kurumlarının tüm karşı tepkisine karşın, iktisadi etkenin sonuç olarak belirleyici olduğunu, ona karşı tepkide bulunan öğelerin ne kadar güçlü olurlarsa olsunlar bu iktisadi etkenin sadece biçimini belirleyebildiklerini, ama onun özünü, yani içeriğini belirleyemediklerini anlatır. Oysa bizim hikâyemizde "bir hain ve dönek" kendi ekibiyle, patırtı gürültü yapmadan "devlet iktidarını gasp ederek" ve kendi adamlarını ekonomik işletmelerin başına geçirerek, ekonominin "sosyalist içeriğini", "kapitalist içeriğe" dönüştürerek sosyalist bir ülkeden tekeli devlet kapitalizmi yaratılıyordu. Üst yapı, alt yapıyı boydan boya, ve tarih zincirinin bir önceki halkasına geri götürerek belirliyordu.

Sözünü ettiğimiz bu anlayış, Mao'da, şimdi aktaracağımız biçimiyle felsefi ifadesini bulur:

"Evet, üretici güçler, pratik ve iktisadi temel genellikle esas ve belirleyici rol oynarlar; bunu inkâr eden materyalist değildir. Ama aynı zâmanında kabul edilmelidir ki, belli şartlarda üretici güçler, teori ve üst yapı gibi yönlerde esas ve belirleyici rol oynarlar. Üretici güçler, üretim ilişkilerinde bir değişme meydana gelmeden gelişemez duruma geldiklerinde, üretim ilişkilerindeki değişme esas ve belirleyici rol oynar. Lenin'in "Devrimci teori olmadan devrimci hareket olmaz" dediği zamanlarda, devrimci teorinin yaratılması ve savunulması esas ve belirleyici rol oynar. Eğer, herhangi bir görev yerine getirilecekse ve henüz bir yol gösterici çizgi, yöntem, plan ya da siyaset yoksa, esas ve belirleyici olan şey yol gösterici bir çizgi, yöntem, plan ya da siyaset tespit etmektir. Üst yapı (siyaset, kültür vb.), iktisadi temelin gelişmesini engellediğinde, siyasi ve kültürel değişiklikler esas ve belirleyici olur."⁽¹⁸⁾

İkinci cümledeki "üretici güçler" kavramının "üretim ilişkileri" olması gerektiği açık. Bu noktayı düzelttikten sonra, Mao'nun burada, belli koşullarda üst yapı kurumlarının iktisadi temel üzerinde esas ve belirleyici

bir rol oynayabileceklerini kuşkuya yer bırakmayacak bir açıklıkla anlattığını söyleyebiliriz. Görüldüğü gibi, Mao'nun materyalizm anlayışında, marksist materyalizmden ayrı olarak iktisadi etkenin her koşulda son sözü söyleme hakkına sahip olmadığı var. Böylece, siyaset, plan, kültür, ideoloji gibi, marksizme göre hepsi de maddi alt yapı tarafından belirlenen üst yapı kurumları, günü geldiğinde belirleyici bir rol oynuyorlar. Kısacası, doğru fikir, plan, siyaset vb. şeylere sahip olan kişi ve gruplar bütün bir alt yapıyı belirleyebilirler.

Bu felsefe anlayışının pratik sonucu Kruşçev ve adamlarının devlet iktidarını gasp etmesiyle Sovyetler Birliği'nin sosyalist bir toplumdan sosyal-emperyalist bir ülkeye dönüştüğünü savunmak oluyor. Ve biz, sosyal-emperyalizm tezini savunmanın idealist tarih anlayışını savunmakla aynı şey olduğunu söylemekle, sadece o tezi savunmaları, o tezi savunmaya götüren tarih anlayışını ortaya koymuş oluyoruz. Sosyal-emperyalizm tezi, açıklıkla görülüyor, idealist bir tarih anlayışının ürünüdür. Çünkü bu tarih anlayışında, gerçek üretim sürecinin gelişmesine dayanılmaz, yaşamın doğrudan maddi üretiminden hareket edilmiş olunmaz. Çünkü burada, yani sosyal-emperyalizm tezini savunmada tarihin gerçek toprağı üzerine ayak basılmaz; fikirler pratiğe göre açıklanacağına, maddi pratik fikirlere göre -yani Kruşçev ve ekibinin fikirlerine göre- açıklanır; maddi pratik fikirlerin oluşumuna göre açıklanır, fikirlerin oluşumu maddi pratiğe göre değil. Oysa, herkes bilir ki, -buna, bu tezi savunanlar da dahil- felsefenin en temel sorunu varlığın düşünceyle ilişkisinin açıklanması sorundur ve eski tarihten beri felsefeyle ilgilenenler bu ilişkiyi açıklama biçimlerine göre ikiye ayrılırlar: Maddi pratiği fikirlere göre açıklayanlarla -ki bunlar idealist cepheyi teşkil eder- fikirlerin oluşumunu maddi pratiğe göre açıklayanlarla -ki bunlar da materyalizm cephesini oluştururlar-. Doğanın ve insan tarihinin açıklanmasında bu iki taraf birbirinin tam karşıtıdır.

Materyalist tarih anlayışı, görmüş olduğumuz gibi, insanlık tarihini, ele alınan döneme değin edinilmiş üretici güçlerle, artık bu üretici güçlere karşılık gelemeyen, ama üretici güçlerin o güne kadar içinde hareket ettikleri üretim ilişkileri arasındaki çatışmayla, bu çatışmadan doğan büyük tarihsel hareketle, üretici güçlerle üretim ilişkileri arasındaki çelişkiyi çözebilecek kitlelerin pratik ve zorlu eylemi ile sınıf savaşlarıyla açıklar. İdealist tarih anlayışı ise, bütün bu zorlu, karmaşık ve alt-üst oluşlarla dolu tarihsel hareket yerine Kruşçev'in "ihanet ve dönekli-

ği"ni koyar, onun kafasındaki revizyonist fikirlerle açıklar. Kısacası, ortada toplumsal değişiklik varsa, bu değişikliğin nedenlerini o ülkenin iktisadında arayacağına fikirlerinde, felsefesinde aramış olur. Bu, Mao'nun yukarıda aktardığımız sözlerine uygundur, marksist tarih anlayışın değil. Bir toplumun tarihinin hile ve entrikalarla, ekonomik işletmelerin başına "hain ve dönek" bir adamın adamlarının geçmesiyle açıklanması, materyalist tarih anlayışından adamakıllı ayrılmak, idealizm çukuruna ve idealist tarih anlayışına sahip maoculuğa gırtlığına kadar batmaktır. Maoculuk, tarihsel materyalizmden kopmuş, volantarizm bataklığına saplanmış ve bu yüzden orada, toplumsal sorunların çözümünü halk eyleminde aramak boş harcanmış bir çaba olur. Sorunların çözümü bu tarih anlayışına göre, kişilerin fikirlerinde ve kafalarının diyalektik devranında yatmaktadır.

Amacımız başlı başına, Mao'nun görüşlerinin eleştirisi değil; bu yazının bütün amacı, sosyal-emperyalizm tezinde Mao'nun idealist felsefe anlayışının nasıl somutlaştığını göstermek ve bunu bir kez gösterdikten sonra, sosyal-emperyalizm tezini savunanların sahip oldukları idealist tarih anlayışını sergileyerek, onları bu tarih anlayışından dolayı maocu olarak nitelemeye devam etmekte ne kadar haklı ve doğru olduğumuzu ortaya koymaktır.

Taylan IŞIK

I. BÖLÜM KAYNAKLAR

- 1) Garbis Altınöğlü, Mao Tse Tung Düşüncesi ve Çin Devrimi Üzerine Eleştiriler, Sf.10 - 11
- 2) agy, Sf.68
- 3) agy, Sf.71
- 4) agy, Sf.12
- 5) agy, Sf.35
- 6) agy, Sf.164
- 7) Engels, Ütopik Sosyalizm ve Bilimsel Sosyalizm, Sf.93, dip not
- 8) Marx, Felsefenin Sefaleti, Sf.87 - 88
- 9) Engels, Anti Dühring, Sf.267
- 10) Marx, Felsefe İncelemeleri, Sf.177
- 11) Engels, Felsefenin Sefaleti'ne Önsöz, Sf.23
- 12) Marx, Kapital, Cilt I., Sf.782 - 783
- 13) Engels, Anti Dühring, Sf.336
- 14) Marx, Kapital Cilt I., Sf.321
- 15) age, Sf.322
- 16) Marx, Alman İdeolojisi, Sf.72
- 17) Engels, Felsefe İncelemeleri, Sf.185
- 18) Mao, Seçme Eserler, Cilt I., Sf.393

BURJUVA KÜLTÜRLE BURJUVAZİYE KARŞI SAVAŞ KAZANILMAZ

- VI -

DEVRİMCİ YENİLENMENİN VAZGEÇİLMEZ ARAÇLARI: ELEŞTİRİ-ÖZELEŞTİRİ

Proleter devrimci kişiliğin şekillenmesinde doğru bir eleştiri-özeleştirici anlayışın özümsemesi ve etkin bir biçimde uygulanması temel öneme sahiptir. Çünkü, proleter devrimci kişilik, sürekli kendini yenileyen; düşüncelerini, duygularını, davranışlarını sürekli devrimci yönde eğiten, geliştiren bir kişiliktir. Ve eleştiri-özeleştirici, devrimci yenilenmenin vazgeçilmez araçlarıdır.

Ancak, eleştiri-özeleştiriciyi bir devrimci yenilenme silahı olarak etkili bir şekilde kullanabilmemiz için, doğru bir eleştiri-özeleştirici anlayışına sahip olmamız gerekir. Eğer eleştiri özeleştirici silahını doğru devrimci bir tarzda kullanmazsak ne olur; bu kez, bu etkili devrimci silahlar, devrimci yenilenmenin bu vazgeçilmez araçları, bizzat sorun kaynakları olarak, ilişkileri yıpratıcı, savaşı kişiliği geriletici, örgütsel faaliyeti baltalayıcı araçlar olarak karşımıza çıkarlar.

Öncelikle şunu ifade etmekte yarar var: burada yazacağımız şeylerden hiçbirisi yeni, devrimci mücadele içinde bulunanlar açısından bilinmeyen şeyler değildir. Hayır, aslında tüm yazacaklarımız yaşadığımız, tanık olduğumuz, bildiğimiz şeyler. Yaşamın günlük akışı içerisinde sürekli karşımıza çıkar eleştiri-özeleştirici. Her birimiz bu konuda sayısız olay, sayısız örnek yaşamışızdır. Bu silahları doğru kullanmanın geliştiriciliğini, yanlış kullanmanın ise yıkıcılığını her birimiz, bizzat kendi deneyimlerimizle görmüşüzdür. Ancak buna rağmen, eleştiri-özeleştiriciyi her zaman doğru kullanmıyoruz. Pek çok olayda kendini belli ediyor ki, bile bile yanlış yapıyoruz, alışkanlıklarımızın gücüne yeniliyoruz, geri duyguların etkisi altında kalıyoruz, sorunun ciddiyetini kavramıyoruz ve sonuçta, eleştiri-özeleştiriciyi, devrimci özünü boşaltarak, yıkıcı araçlar olarak kullanıyoruz.

O halde, bu konu üzerinde tekrar tekrar durmak gerekiyor. Bildiğimizi sandığımız şeyleri tekrar tekrar öğrenmemiz, özümsememiz, davranışlarımıza geçirmemiz, doğru davranışlara süreklilik kazandırmanızı gerekiyor.

ELEŞTİRİ NEDİR, HANGİ İHTİYAÇTAN DOĞMUŞTUR NEYE HİZMET EDER/ETMELİDİR?

Soruna gerek parti bütünlüğü gerekse tek tek kişiler açısından yaklaşılsın, eleştiri ve özeleştirici, yanlışları, kusurları açığa çıkarmanın ve düzeltmenin yöntemidir. Biz, burada, sorunu, parti bütünü açısından değil, savaşı kişilik açısından ele almaya çalışacağız. Bir insanı eleştirmek demek, onun yanlış ve eksiklerini açığa çıkarmak ve düzeltmesini istemek demektir. Yani eleştiride, yanlışlar, düzeltilmesi istendiği için gösterilir. Hem eleştirenin hem de eleştirilenin bunu iyi kavramış olması gerekir. Bu niteliğiyle eleştiri, teşhirden, saldırdan, karalamadan kesin biçimde ayrılır. Teşhirden amaç, teşhir edileni düzeltmek değil, onun yanlışlığını gözler önüne sererek gözden düşürmek, zayıflatmaktır. Her türlü karalama ve küçük düşürmede de amaç aynıdır, yalnız yöntemler, biçimler değişir. Teşhir edilen, hasım konumundadır. Oysa eleştiri düzeltilmek isteneceği yöneltir. O halde, eleştiri yaparken, eleştirinin bu yönünü, yani karşınızdakini düzeltme isteği taşıdığını, böyle bir kaygıyla hareket ettiğimizi belli etmeli, buna uygun bir eleştiri tarzı seçmeliyiz. Eleştirilen kişi ise, kendisine yöneltilen eleştiriden, kendisinin gelişmesinin, bunun için yanlışlarından arınmasının amaçlandığını aklından çıkarmamalı, eleştiriye karşı bu anlayışa uygun bir tavır takınmalıdır.

Eleştirinin hangi ihtiyacın ürünü olduğu ya da niye gerektiği aslında açıktır. Şöyle diyor Gothe: "insan, kendi içini tanıyamaz; çünkü kendi ölçülerine göre kendini bir süre sonra çok küçük yada maalesef çoğunlukla, çok büyük görür." O halde, kendimizi tanımak ve geliştirmek için başkalarının bizim hakkımızdaki değerlendirmelerine ihtiyacımız var demektir. Bu bir yana, herkesin aynı Amerika'yı tekrar tekrar keşfetmemesi için dahi eleştiri gereklidir. Sen vaktiyle bir yanlışını bir şekilde düzeltmişsindir, ve şimdi aynı yanlışını benim yaşamakta olduğumu görüyorsun; o halde bana yardımcı olmalı, deneyim aktarmalıdır. Ve böyle bir deneyim aktarım çoğu kez eleştiriyi içermek zorunda-

dır.

Yoldaşlararası eleştiri ihmal edilmemelidir. Çünkü birbirlerini en iyi tanıyanlar da, birbirlerini geliştirme isteğini en fazla taşıyanlar da yoldaşlardır. Eleştiri silahı doğru ve etkili bir şekilde kullanıldığında müthiş bir dönüştürücü güçtür. Yoldaşça eleştiri, savaşıların yanlışlarını görmesinde ve bunlardan arınıp savaşı özellikleri geliştirmesinde vazgeçilmez bir araçtır. Ancak, doğru kullanılmadığında devrimci gelişmenin aracı olmaktan çıkar, yıpratıcı, yıkıcı bir araç haline gelir.

O halde, yoldaşça eleştiri nasıl ele alınmalıdır sorunu üzerinde etraflıca durmak gerekiyor.

ELEŞTİRİ YAPMAKTAN KAÇINMA:

Eleştiri yaparken, ya da eleştiri alırken nelere dikkat etmek gerekir sorularını sormadan önce, bu sorun üzerinde durmak gerekiyor. Çünkü, gerçekten, pek çok yoldaş eleştiri yapmaktan kaçınıyor ya da eleştirilerini geçiştiriyor. Hatta bazen, eleştirileri farklı tavırlarla ortaya koymaya çalışıyor. Bu sonucunu, "tavır alma" adı altında karşımıza çıkıyor. Birisi, bir yerde bir yanlış görüyor; ama eleştirerek, doğrusunu göstererek düzeltme yoluna gideceği yerde, kendince "tavır" alıyor, yani bir çeşit "protesto" ediyor. Ya da bazen, önce eleştiriyor, ama düzeltmediğini gördüğünde "tavır alma" yoluna gidiyor. Bu tür "tavır alışı"ların yararı nerede, ne zaman ve ne kadar görülmüştür; buna pek olumlu yanıt verilemez sanıyoruz. Ama buna rağmen, yoldaşça eleştirinin yerini "tavır alışı"ları, "protesto"ları dışında koymaktan bir türlü vazgeçilmiyor. Niye? Çünkü sorunlara bilinçle değil, duygularla yaklaşıyor; yoldaşın yanlışını ne olursa olsun, sakın kafayla düşünüp yoldaşça eleştiri yoluyla üzerine gidip dönüştürmeye çalışmaktansa, kızgınlıkla, küskünlükle davranma yoluna gidiyor. Herkes, kendi "tavır alışı"larının teorisini yapmaya kalkabilir; ama kim ne derse desin burda, yani yoldaşça eleştirinin yerine tavır alışı koymada bir düşüncesizlik vardır. Burada çözümcülük yoktur. Yoldaş dönüştürme, geliştirme kaygısı terk edilmiştir. Ve kabule yanaşılmasa da, aslında, burada işin kolayına kaçma vardır.

Hele bir de "tavır" alının kişi de "karşı-tavır" yoluna giderse işler iyice içinden çıkılmaz hale gelir. Bu durumda, yoldaşça eleştirinin yerini, karşılıklı "tavır alışı"lar sonucu "kurgu yapma" alır. Artık yoldaşça açıklık ilkesi de terk edilmiştir. Uzun uzadı ya üzerinde durmaya gerek yok; şurası açık ki, basit bir eleştiriyle belki de anında çözülebilecek bir sorun, eleştirinin yerine "protesto"nun konulmasıyla ilişkileri yıpratır; savaşı kişiliği geriletici, yaralayıcı bir kangrene dönüşebilir. Yoldaşların yanlışlarının düzeltmenin

yolu protesto değil, eleştiridir. Protesto, yanlış gidermeyeceği gibi daha da derinleşmesine de yol açabilir. Ve özünde protesto, yoldaşları geliştirme sorumluluğundan kaçmanın ifadesidir.

Ama herkes protesto yolunu seçmez; bununla birlikte, eleştiri de yapmaz. Ne yapar? Yoldaşlarının yanlışlarını gördüğü halde sessizlikle geçiştirir. Bu yolu tutanların kendilerince "haklı" gerekçeleri olabilir. Ama bu, birşeyi değiştirmez. Ortada, yanlışlara göz yumma, yoldaşları geliştirme sorumluluğundan kaçma vardır. Bu gerekçeler üzerinde durmadan önce peşinen şunu söyleyebiliriz ki; yoldaşları eleştirmekten kaçınma, genel olarak, kendine güvensizliğin ifadesidir. Kendine güvenen, doğru bildiğine inanan, ne yaptığını bilen insan, yanlışları görmezden gelemez.

Eleştirden kaçınmanın gerekçeleri nelerdir? Bu gerekçeler, bazen çok "masum" görünümüne altınla karşımıza çıkıyorlar. Örneğin şöyle: yoldaşlarının bir takım yanlışlarını görüyor, ama kendi düşüncelerini dört dörtlük bir şekilde dile getirebileceğinden kuşkulandığı için çekiniyor. Eleştirme işi, biraz daha deneyimli yoldaşlara bırakılıyor; nasıl olsa onlar da aynı sorunu görür ve daha derli toplu ortaya koyarlar diye düşünülüyor. Oysa bu gerekçeler ne kadar "masum" görünürse görünsün, böyle bir yaklaşım kabul edilemez. Kendine güvensiz değil, doğrularında ısrarcı, pasif değil müdahaleci-dönüştürücü savaşçılara ihtiyacımız var. Kendine güvensizlik ağır basarsa ne kendimizi ne de başkalarını değiştirebiliriz. Ortada, bizim de gördüğümüz bir yanlışlık, bir aksaklık varsa, bu, herkesin olduğu gibi bizim de sorunumuzdur. Şayet bir yerde işler iyi gitmiyorsa müdahale etmek, çözümcü, geliştirici olmak gerekir. Ne kadar deneyimsiz olursak olalım, eğer işler yolunda gitmiyorsa, eğer yapılan yanlışlar varsa, düzeltme, işleri yoluna koyma sorumluluğunu içimizde duymalıyız. Devrimci insan müdahalecidir, dönüştürücüdür; devrimci olmanın özünde bu vardır. Yanlışlara müdahale etmeyen, düzeltmeye çalışmayan devrimci kendini sorgulamalıdır; o niçin devrimci olmuştur? Toplumsal yaşamdaki yanlışların düzeltilmesini başkalarından beklemediği, bu işe bizzat girişmek, müdahale etmek, dönüştürmek gerektiğini düşündüğü için devrimci olmuştur. Bu devrimci sorumluluk, devrimci özgüven yoldaşların yanlışlarını düzeltme noktasında da kendini göstermelidir.

Bazen şöyle söylendiğine tanık olunuyor: "Eleştirilen yoldaşlar, çoğunlukla, olduklarından daha kötü görünüyorlar, bu nedenle incinmiş oluyorlar. Böyle olunca eleştirmek içinden gelmiyor." Diyelim, gerçekten böyle bir görünüm çıkıyor olsun ve bazı yoldaşlar, eleştiriler karşısında gerçekten inciniyor olsun. Buradan, yoldaşları eleştirmememek ge-

rektiği sonucu mu çıkar? Hayır, sadece, fazla incinen yoldaşları eleştirirken üslûba daha fazla özen göstermek gerektiği sonucu çıkar.

Peki, şöyle bir gerekçe kabul edilebilir mi: "herkesi eleştiren, mızumsuz bir kişi olarak tanınmak istemiyorum" Ama eleştirmek, mızumsuzlamak demek değildir ki. Eğer eleştirilerinizi doğru yapıyorsanız, bunlar mutlaka olumlu sonuçlara yol açacaktır. Elbette, eleştiri almaktan hoşlanmayanlar, eleştiri almaya karşı doğru yaklaşmayanlar varsa, eleştirel bir kişi olmakla onların gözünde olumlu bir imaj edinemezsiniz. Ancak, onlar kendileri kaybederler. Eğer yanlış gösteriyor ve bunları düzeltmeye çalışıyorsanız, eleştirileriniz gerçekten buna hizmet ediyorsa, kimilerinin gözünde "kötü kişi" imajı yaratma pahasına da olsa doğru olandan vazgeçmemelisiniz. Doğrulara ısrarcı olmak gerekir; tavrını değiştirmesi gerekenler, yanlış yaptı halde eleştirilmekten hoşlanmayanlardır.

Daha başka "masum" gerekçeler de vardır. Örneğin "Eleştiriler, çok kez amacının dışına taşıyor; kişisel çekişme ve çatışmalara yol açıyor. Yoldaşlarla ilişkilerimin bu şekilde yıpranmasını istemiyorum". Burada söylenenlerde gerçeklik payı yok değil. Ama elbette bu durum, eleştiri yapmaktan kaçınmanın gerekçesi haline getirilemez. Hatta, başlıbaşına bir sorun olarak bu durum bir eleştiri konusu yapıp, bu yanlış düşünelere yöneltilmelidir; eleştirileri amacının dışına taşıranlar, saptıranlar, buradan kişisel çekişme ve çatışmalar yaratanlar bu tavırlarından ötürü ayrıca eleştirilmelidir. Bu sorun üzerinde ilerde duracağız. ancak, buraya kadar işin şu kısmı açık: eğer eleştirileri amacından taşıranlar, kişisel sürtüşmeler yaratanlar varsa, onları eleştirmekten vazgeçmemek; bunun yanında ayrıca eleştiriye karşı yaklaşımları konusunda da eleştirmek gerekir.

Ama eleştiri yapmaktan kaçınmanın gerekçeleri her zaman böyle "masum" olmaya biliyor. Bazen, özellikle aynı alanda, birimde çalışan yoldaşlar arasında, bu konuda zımnî anlaşmaları andıran görüntüler ortaya çıkabiliyor. Bir çeşit "kolla beni, kollayayım seni" ya da "eleştirme beni eleştirmeyeyim seni" tarzı geliştiriliyor; bu şekilde "kimse-nin başı ağrımadan, kimsenin canı sıkılmadan birbirlerini idare etmiş" oluyorlar. Oysa, ancak gelişmenin bittiği yerde böylesi bir "üzme-yelim birbirimizi" yaklaşımı boyverebilir. Sormak gerekir; "baş ağrıtmadan", "sıkıntı yaşamadan" ya da genel olarak zorluklarla boğuşmadan gelişmenin, ilerlemenin olduğu nerede ne görülmüş? Böyle ilişkilerin doğup gelişmesine asla göz yumulamaz. Birbirlerinin yanlışının üstünü örtenler, birbirlerine iyilik yapmış olmazlar. Ashında, böyleleri, kendi yanlışlarına da göz yumulmasını

istediklerinden böyle davranıyorlar. Yine bu kaygıyla, başka yoldaşlar karşısında -şıracı ile bozucu misali- birbirlerini savunmaya kalkıyorlar. Bu tür ilişkilerin boy verdiği yerde bozulma ve çürüme başlar.

Birileri bir yanlış yapıyor, bunu görüyorum, ama aynı yanlış davranış bende de var ya da henüz yoksa bile yarın olabilir. Bu durumda, ben o yanlış eleştirirsem, yarın aynı eleştiri bana dönecek, diye düşünüyorum ve yanlış görmezden, bilmezden geliyorum. Ya da birileri bir konuda bir gevşeklik içinde, bunu görüyorum. Bende henüz böyle bir gevşeklik yok, ama doğrusu, böylesi bir gevşeklik bana da cazip geliyor; o halde ne diye eleştirip keyifleri bozayım; iyisi mi, ben de bu cezbedici duruma ayak uydurayım... Aynı mantığın daha değişik bir biçimi: ben falancanın, örneğin ertelemeciliğini eleştirirsem, o da bana pekala bir karşı-eleştiri geliştirebilir, ne de olsa eleştiriye müstahak bir çok yanı var. Ne gerek var bunca şamataya; en iyisi, gerçekten gelişmek isteyenler kendi yanlışlarını düzelsin, hem böylece kimse kimsenin canını sıkınamış olur...

Tüm bu sağlıksız yaklaşımlarda hesapçılık vardır. Şöyle bir hesaptır yapılan: Nasıl yaparım da eleştirilmekten kurtulurum? Bunun altında yatan neden ise; zorluklardan, sıkıntılardan kaçma isteğidir. Ashında kimse geri özellikleri olsun istemez. Dolayısıyla, "gelişmeme isteği" diye birşey, en azından devrimci mücadele içindeki insanlar için söz konusu olmaz. Ancak, gelişmek sadece istemekle olmaz; sağlam bir irade gücü gerekir. Gelişmek için bazı zorluklarla boğuşmak, sıkıntılara katlanmak gerekir. İşte eleştiri de, bizi gelişmeye itecek, yani zorluklarla boğuşmaya zorlayacaktır. O halde, şayet bu sıkıntılarla uğraşmak istemiyorsam, sağlam bir irade gücü geliştirmek zor geliyorsa, ya da gereksiz geliyorsa, eleştirilerden kaçmaya çalışmam gerekecektir.

Oysa gelişmekten, devrimci yenilenmeden kaçarak devrimci mücadele içinde uzun soluklu kalmak mümkün olmaz. Savaşçı kişilik, kendisini sürekli ve tüm yönleriyle bir devrimci yenilenmeye tabi tutan kişiliktir. Bunun için eleştiri almaktan kaçmaz, tam tersine, eleştiriye ihtiyaç duyar; dolayısıyla, karşı-eleştiri alma kaygısıyla başkalarının yanlışlarını eleştirmememek yolunu seçmez. Karşı-eleştirden çekindiği için başkalarını eleştirmeyenlerin kişiliğinde kesin bir erozyon yaşanır. Artık, türlü türlü ilkesizlikler böyle bir zemin üzerinde doğup gelişebilir. Kısacası, çürümenin yolu açılr.

Eleştiri yapmaktan kaçınmanın bir başka gerekçesi daha olabilir ki, bu da, yapılan eleştirinin ciddiye alınmayacağını düşünmektir. Böyle düşünen kişinin durumunda bir başka ciddi sorun kendini açığa vuruyor; yoldaşlara güvensizlik. Oysa, yoldaşlararası güvensizlik. Oysa, yoldaşlararası güvensizli-

ğin olduğu yerde, sadece eleştiri-özeleştiri mekanizması değil, bütün devrimci çalışma tikanır, bozulur. Eğer gerçekten eleştirilere duyarsız kalanlar varsa, yine eleştirilmek suretiyle bu duyarsızlıklar giderilmeye çalışılır. Yoksa, sessiz protestolar çözüm değildir.

Eleştiri yapmaktan kaçınma durumlarında, görmüş oluyoruz ki, gerekçe ne olursa olsun, çözümcü olmamak vardır. İşleri yürütme, yanlışları düzeltme, yoldaşları geliştirme devrimci sorumluluğundan kaçma vardır. Oysa, devrimci insan, karşılaştığı her türlü sorunu çözme isteğini içinde duyabilmeli, çözüm için gerekli gücünü ortaya koyabilmeli, doğruları savunmada sonun kadar kararlı olabilmelidir.

Eleştiri, istenildiğinde kullanılıp istenilmediğinde kullanılmayacak bir hak değildir, bir ödevdir. Devrimci sorumluluğun gereğidir. Eleştirinin, devrimci yenilenme için nasıl vazgeçilmez bir araç olduğunu iyi anlamak gerekir. Eğer bu iyi kavranırsa, eleştiri yapmaktan kaçınmanın (hangi gerekçeyle olursa olsun) ne denli kabul edilemez olduğu daha iyi anlaşılır.

YOLDAŞÇA ELEŞTİRİ:

Eleştiri silahını yoldaşlar arasında gerektiği gibi kullanamıyoruz. Eleştiriye yüzeysel ele alıyoruz, dönüştürücü önemini yeterince kavramış değiliz. Eleştiri yaptığımızda da çok kez, bu, yoldaşça eleştiri olmuyor ve amacının dışına taşıyor; vermesi gerekenin tam tersi sonuçlar veriyor. O halde, yoldaşça eleştirinin nasıl olması gerektiği üzerinde duralım.

Yoldaşça eleştiride dikkat edilmesi gereken noktalardan ilki, eleştirinin gerçeğe dayanmasıdır. Eleştiri kurguya ihtimallere ya da tahminlere göre değil, gerçeğe dayanarak yapılmalıdır. Çünkü eleştiri, gerçeğin değiştirilmesini amaçlar. Eğer eleştirimiz gerçeğin tümünü yansıtmıyorsa, o ölçüde, dönüştürücü özelliği azalacak, değersizleşecek demektir.

Ama önyargıların olduğu yerde objektif değerlendirmeler yapmak; eleştirileri gerçeğe değil kurgulara dayandırmak kaçınılmaz olur. Objektif bir bakışla ve titizlikle gözlem yapmak; bu gözlemlerin sonucunda, eğer yolunda gitmeyen işler, yanlış, eksik davranan-düşünen yoldaşlar varsa gerçekleri bir de onlarla konuşmak, bir de onlarda öğrenmek; bunların sonucunda, eleştirilecek bir şey halen varsa, eleştirmek gerekir.

Eleştirinin gereken sonuçlara ulaşabilmesi için, herşeyden önce ciddiye alınması gerekir. Eleştirilecek kişinin eleştiriye ciddiye alınması içinde eleştirinin ciddiyetle yapılması gerekir. Bu ciddiyet, en başta, gerçekler üzerinde yapılan doğru, titiz gözlemleri gerektirir. Düzeltilmesi istenen sorun çok yönlü olarak, ortaya çıkış biçimleriyle, yarattığı olumsuz etkilerle birlikte ortaya konulmalıdır.

Böyle ciddiyetle yapılırsa, eleştiri yerini bulur. Ama böyle değil de "laf atma", "iğneleme", ima etme gibi yöntemler seçilirse, işaret edilmek istenen yanlışlık çok somut da olsa, çoğu kez, amaca ulaşamaz. Çoğu kez, iğnelemeler geliştirici değil geriletici ve ilişkileri yıpratıcı etki yaparlar. Ama ciddiyetle ele alınmış bütünlüklü bir eleştiri yapmaktansa, uygun anlar çıktığında "laf atma" ve "iğneleme" ler daha kolayımıza geliyor. Hem zaten bu tarz, eski yaşayışımızdan kalma alışkanlıklarımıza, burjuva kültüre uygundur. Ama bu, özünde, yapıcı değil yıkıcı bir tarzdır. Yoldaşça eleştiri ciddiyetle ele alınmalı, bu tür ciddiyetsiz yöntemler tercih edilmemelidir.

Eğer eleştirilerin mızızlanmaya bezemesi istenmiyorsa ve gerçekten dönüştürücü güçleri artırılmak isteniyorsa, bu durumda, yalnızca yanlış göstermekle yetinmemeli. Sürekli sürekli yanlışlardan, eksiklerden şikâyet eder bir konuma düşmememiz gerekir. Herkesin gördüğü, bildiği sorunları herkesin önünde yinelemek, ama çözümüne ilişkin somut bir şey yapmaksızın sadece bu can sıkıcı sorunları yinelemekle yetinmek, hiç kimse üzerinde hiç bir olumlu etki yapmayacağı gibi, olsa olsa can sıkıntısı yaratır. Örneğin, işlerin daha verimli yürümesi için gereken mali kaynakları yaratmada eksiklerimiz olsun. Ve diyelim ki, bu sorunu doğru kavrayamayanlar, doğru ele almayanlar da var. Bu noktada yapılması gereken nedir? Sorunu doğru kavrayamayanları eleştirmek, doğru yaklaşımı onlara kavratmak; kendi yaratıcılığımız ve sorunu ele alıştaki ciddiyetimizle bu konuda örnek olmaya çalışmaktır. Ama bunun yerine, heryerde mali sorundan yakınmak, her fırsatta "çulsuzluk edebiyatı" yapmak, önüne geleni bu konuya duyarsızlıkla suçlamak eleştiri midir? Hadi, eleştiri olduğunu kabul edelim; böyle bir eleştiri olumlu, yapıcı etki yaratır mı? Sanmıyoruz.

Sırası gelmişken, üzerinde durmakta yarar var: Genel olarak her konuda eleştiri ile örnek tavrı birlikte gösterilmelidir. Pek çok durumda, belirli bir konuda örnek tavrı takınmak, eleştiriye gerek dahi kalmaksızın o konuda yanlış veya eksik davranış içinde olanları düzeltme yolunu açıyor. Elbette, bu eleştirinin gereksiz olduğu; birbirimizi eleştirmektense, başkaları yanlış yaparsa bile, bizim, doğrusu neyse onu yapmamız ve bunun dışında kimseyi eleştirmeye girişmememiz gerektiği gibi bir anlama gelmez. Hem doğru, örnek davranışı sergilemek, hem de, buna rağmen doğruyu görmeyenleri, kavrayamayanları ya da gerekli iradeyi geliştiremeyenleri eleştirmek gerekir. Öte yandan, başkalarını eleştirdiği bir konuda kendisi doğru tavrı geliştirmeyenlerin eleştirilerinin de pek ciddiye alınmamasına şaşmamak gerekir.

Hiçbir davranış rastlantısal değildir, ne-

denleri açıklanamayacak davranış olmaz. Kişinin her davranışı, onun özünün yansımasıdır, davranışudur. Sahip olduğu düşünce ve duyguların bileşimi, gelişmişlik düzeyi şu veya bu olay karşısında ki pratik tutumunda, davranışında kendisini çeşitli biçimlerde açığa vurur. Düşünce ve duygular boyutundaki herhangi bir gerilik, kendisini farklı farklı davranış biçimlerinde gösterebilir. Dolayısıyla, belirli bir davranışımızda kendini belli eden gerilik, o davranışımıza özgü değildir, eğer henüz olmadıysa bile, yarın bir başka biçim de altında da kendisini göstermesi beklenmelidir. O halde, tek tek, ortaya çıkan yanlışlarla uğraşmak kesin çözüm değildir. Davranışlarda kendini belli eden yanlışların altında yatan öze; düşünceler-duygular boyutundaki geriliklere ulaşılmaya çalışılmalı, geri düşünce ve duygular değiştirilerek yanlışlıkların kaynağı kurutulmalıdır.

Değiştirme-dönüştürmenin silahı olan eleştiri de bu anlayışla ele alınmalı; yalnızca, davranışlarda ortaya çıkan yanlışlıkları, eksiklikleri göstermekle yetinmemeli; mümkün olduğunca kaynağına inilmeli, davranış bozukluklarını koşullayan, besleyen düşünsel ve duygusal gerilikleri gidermek üzere doğru-devrimci düşünce ve duygular geliştirilmelidir. Eleştirinin, dönüştürücü etkisini en köklü biçimde gösterebilmesi için, eleştiriler de sorunun hem kaynağıyla ve hem de çözüm yollarıyla birlikte kapsamlı olarak ele alınmalıdır.

Eleştiride dikkat edilmesi gereken bir başka husus, eleştirinin üslubudur. "Önemli olan söylenenlerin içeriğidir, özüdür; üslupsa biçimdir ve önemli değildir" gibi bir anlayış, eleştirileri değerden düşürür ve sıklıkla amacının dışına taşmasına zemin hazırlar. Çünkü pek çok insan için eleştirinin biçimi, ilk anda, eleştirinin içeriğinden daha önemlidir. Pek çok insan, eleştiri hakkındaki ilk izlenimini eleştirinin biçimine, üslubuna göre yapar. Yukarıda söylemiştik, eleştiri, yapıcı-geliştirici olmalıdır diye... işte eleştirinin tarzı, üslubu öyle bir seçilmelidir ki, eleştirilen kişi kendisini geliştirmek kaygısıyla davranıldığı izlenimi hiç kuşkusuz edinsin; eleştirinin, kendisine duyulan saygıdan ötürü yapıldığını hemen kavrasın. Bu noktada, kullanılan kelimelerden mimiklere, hatta ses tonuna kadar pek çok şey önemlidir.

Eleştirinin üslubu gibi, yeri ve zamanı da önemlidir. Bir insan herkesin içinde eleştirmekle yalnızca eleştirmek aynı şey değildir. Eleştiri, pekâlâ, diğer yoldaşların içinde de yapılabilir, ama eleştirilen yoldaş, bunu teşhir olarak algılamamalıdır. Yine bir hatayı sıcağı sıcağına eleştirmekle, olay biraz soğuduktan sonra eleştirmek aynı şey değildir. Bazı durumlarda, eleştirinin anında yapılması daha doğru, daha etkilidir; bazı durumlarda ise olayın üzerinden biraz zaman geçmesi, yanlışın daha kolay görülmesine ve

kabul edilmesine hizmet edebilir. Özcesi, bu iş için sunulabilecek bir reçete yoktur. Yalnız, aslolan unutulmamalıdır; eleştiri, hangi durumda yapıcı-dönüştürücü etkisini en güçlü biçimde gösterecekse, ona uygun bir tarz, yer ve zamanlama seçilmelidir. Bunları hasasiyetle düşünmek gerekir. Bunları düşünürken, eleştirilecek kişinin, hangi durumda eleştiriye nasıl karşılayacağı, muhtemel tavırları hesap edilmelidir. Çünkü, eleştiri, eleştirenin bir şekilde içini döküp rahatlaması, yanlışları rastgele bir biçimde ortaya sermesi değildir; aslolan, yanlışların düzeltilmesidir.

Eleştiride cesur ve kararlı olmak gerekir. Bundan dolayı devrimci eleştiri somuttur ve serttir; yanlışlığı yumuşatarak ve ikircikli bir biçimde değil, somut ve kesin çizgileriyle ortaya koyar. Bu konuda Lenin şöyle diyor:

"Görüşünün doğruluğuna inanan, yeni bir şey dile getirdiğine inanan her insan 'mücadele' ruhuyla düşüncelerini mükemmel bir biçimde dile getirerek yazar. Yalnız iki sandalyeye birden oturmaya alışık kişilerin mücadele ruhları yoktur."

Devrimci eleştiri bu "mücadele" ruhunu, bu iddialığı taşımalıdır. Ancak eleştirileri sert yapmak demek, karşımızdakine bağırıp-çağırarak ya da hakaret etmek demek değildir. Eleştirinin sertliği, ele aldığı sorunun somutluğuyla ve bu sorunu ele alırken kullandığı kesin çizgilerle ölçülmelidir; yoksa, ses tonuyla değil.

Eleştiride dikkat edilmesi gereken bir başka nokta, abartıya kaçmamaktır. Eleştiriler daha etkili olsun diye, sıklıkla abartıya kaçılıyor; yanlışlık, olduğundan daha vahim, daha sık tekrarlanmış gibi sunuluyor. Oysa, böyle yapılmakla eleştirinin etkisi artmıyor; tam tersine değerden düşürülüyor. Abartılı bir eleştiriye uğrayan kişi, bu abartı üzerinden hareketle bu kez yanlışını tümünden reddetme noktasına savrulabiliyor. En etkili eleştiri, gerçekleri birebir yansıtan eleştiridir; yanlışlıklar ne yuvarlak ifadelerle yumuşatılmalı, ne de abartılmalıdır.

ELEŞTİRİ ALMA:

Eleştirilmek hoş bir şey midir? Ya da eleştiri almaktan kim hoşlanır ki? Ama sorun bu değildir. Hoş veya cansıkıcı olan eleştirinin kendisi değildir. Eleştiri, bize, belli bir konudaki davranış ya da anlayışımızın yanlışlığını gösterir. Cansıkıcı olan bu davranıştır, yoksa bu cansıkıcı davranış bize gösteren eleştiri değil. Eleştiri, devrimci dönüşümün vazgeçilmez aracıdır.

Ama, eleştiri aldığımızda çoğu kez canımız sıkılıyor. Niye? İşaret edilen yanlışlığı barındırdığımız için mi, yoksa, barındırdığımız yanlışlığa işaret edildiği için mi? Daha fazla uzatmaya gerek yok; şöyle söyleyelim:

eğer kendimizi geliştirme kaygısıyla hareket ediyorsak, barındırdığımız yanlışlara işaret edilmesi bizim için iyi bir şeydir, bir fırsattır; ama, tersine, kendimizi savunma kaygısıyla hareket ediyorsak, bu kez, cansıkıcı bir şey olur. Kendinisavunma kaygısı, eleştiriler karşısında kendi yanlışlarını eksiklerini geriliklerini savunma biçimi alır, oysa bu, açıktır ki, bizzat kendi gelişimimizin önünü tıkmak anlamına gelir.

Genel olarak, mükemmel insan yoktur, kişinin gelişimi de sonsuz bir süreçtir, herkes belli gerilikleri halihazırda içinde barındırır vb. şeyler söylemek kolay, ama sıra, bizim yanlışlarımızın ortaya serilmesine geldiğinde zor oluyorsa, bu noktada, eleştiriye karşı bir tahammülsüzlük, bir hoşnutsuzluk ortaya çıkıyorsa, bu kendini koruma, savunma kaygısının dışavurumudur. Oysa, kendini koruma böyleli olmalıdır? Kendini koruma, insanın durduğu yerde durmasıyla, barındırdığı tüm davranış özelliklerine sınıksız sarılmasıyla, kendini değiştirmemesiyle olmaz; tam tersine, kendi ayakları üzerinde kalmak isteyen kişi sürekli ileri yürümelidir; kesintisiz bir değişim-dönüşüm süreci içinde olmalıdır. İleriye gitmenin, gelişmenin yolu, geri, olumsuz özelliklerimizden temizlenmek, olumlu, devrimci özellikler geliştirmekten geçer, ki kendini korumanın doğru kavranışı budur. Gerçekten gelişmek, büyümek isteniyorsa, o zaman kendimizi korumamız, savaşmamız gereken şey bize yöneltilen eleştiriler değildir, sahip olduğumuz geri özelliklerdir.

Ama, eleştiri alma noktasında en büyük sorunlar da bu noktada yaşanıyor. Çoğu durumda, bize yöneltilen eleştiriye kişiliğimize yönelik bir saldırı olarak algılıyoruz ve hemen gardımızı alıyoruz. Bir kez bu psikolojiye girdikten sonra, artık her türlü dış müdahale, bizim savunma surlarımıza çarpıp etkisizleşiyor. Eleştiriye, bir kez, kişiliğimize yönelik bir saldırı olarak algıladıktan sonra, savunma kaygısıyla karşı-saldırıları gerçekleştirmeye, çeşitli taktiklerle bize yönelik saldırıyı püskürtmeye çalışıyoruz.

Bu savunma yöntemlerinden bir tanesi, eleştiriye karşı-eleştiriyle yanıt verme oluyor. "Boyle yaptım diye beni eleştiriyorsun ama, sen de şöyle yapıyorsun" şeklinde bir karşı-saldırıyla eleştiri püskürtülmeye çalışılıyor. Sanki, bizi eleştirenin yahut başkalarının kabahatleri bizim kabahatimizi teraziyecek ve böylece bizim kabahatimiz de kabahat olmaktan çıkacakmış gibi... Elbette, bizim de başkalarını eleştirme hakkımız vardır, ama bunun zamanı, başkalarının bizi eleştirmesinin hemen akabinde olmamalıdır.

Eleştirileri savuşturmanın pek bilinen bir başka yöntemi de, bize yöneltilen eleştiri-

nin yanlış ya da abartılı yönleri üzerinde durarak doğruyu, gerçeği ifade eden yönlerini de bu arada gözlerden saklamaktır. Bize eleştiri yöneltilen gözlemlerindeki dikkatsizliklerden, yapacağı abartılardan, derdini iyi ifade edememesinden ya da konuya tam hakim olmamasından, biz, eleştiriye savuşturmak adına yararlanmaya kalkarsak ne olur? Özeleştiri vermekten "kurtulmuş" oluruz. Belki de, böylece, küçük düşmekten kurtulduğumuzu sanarız; oysa, gerçekte, olumsuzluklarımızı görüp gidermekten ve böylece büyümekten "kurtulmuş" oluruz. Eleştiriye savuşturarak "kurtaracağımız" şey, geriliklerimizden başkası olmaz.

Bize yöneltilen eleştirilerin her zaman yüzde yüz gerçekleri mi ifade etmesi gerekir? Eğer öyle olsaydı ve yüzde yüz gerçekleri ifade etmeyen eleştiriler ciddiye alınmak gerekseydi, eleştiri mekanizmasını neredeyse tümünden çöpe atmamız gerekirdi. Eğer eleştirilerin yüzde yüz gerçekleri ifade etmesi gerekseydi, o zaman bilgisiz yığınların, derdini derli-toplu ifade etmede güçlük çekenlerin, konuya tüm yönleriyle hakim olamayanların vb. vb. yapacağı tüm eleştirileri peşinen yasaklamak gerekirdi. Ama bu, gelişmeyi yasaklamakla birdir. Böyle yapmak, eleştiri yapmanın bütün inceliklerine sahip olmayanların ağzını peşinen kapatmak demektir. Oysa, yüzde doksan beşi gereksiz, abartı veya yanlış olan bir eleştiriden dahi, gerçeği ifade eden yüzde beşlik bölümü damıtıp çıkarmayı bilmeliyiz. Eğer eleştiriye ihtiyacımız var diye düşünüyorsak, yani eğer gelişmemiz gerekir inancındaysak bunu yapmaya çalışmamız gerekir.

Özellikle yeni, tecrübesiz yoldaşların ve hatta halk yığınlarının eleştirilerine ihtiyacımız varsa, eleştirileri damıtmayı, gereksiz söz yığınından gerçek yanlışlara, eksiklere işaret eden doğru sözleri çekip çıkarmayı bilmeliyiz. Böyle yapmaz da, yeni, tecrübesiz yoldaşların ya da halk yığınlarının her ağzını açısında "bu ne biçim eleştiri?" diye üzerlerine gidersek, onların eleştirilerinden büsbütün "kurtulmuş" oluruz, ki bu, bize, kendi "korunmaya değer" yanlışlarımızla başbaşa kalmanın yolunu açar.

Aslında, eleştirileri savuşturmak için geliştirilen yöntemler çok çeşitlidir. Ancak, burada tek tek hepsinin üzerinde durmaya çalışmak gereksiz. Genel olarak, vurgulamak gerekir ki, dünyayı dönüştürme işine girişmiş bir devrimci, kendi kişilik özelliklerine, değer yargılarına, alışkanlıklarına vb. yönelik de sürekli bir değiştirme-dönüştürme faaliyeti içinde bulunmalıdır. Ve bize yöneltilen eleştiriler, bu anlamda, bizim için ışıktır, fırsattır.

Derya ATEŞ
Doğan GÜNEŞ

TUTSAK YAKINLARININ MÜCADELESİ

YÜKSELEN İÇ SAVAŞTAN AYRI DÜŞÜNÜLEMEZ

Cezaevlerinde yazılan direniş destanları toplumu bir adım ileriye taşıdı. Geçtiğimiz süreçte, yazılan, Türkiye, Kürdistan ve tüm dünyayı sarsan Ölüm Orucu Direniş'i devrimin yaklaşan ayak seslerini daha bir güçlü, daha bir yakından hissettirdi. Bu süreçte toplumun en geri kesimleri bile devrimci coşku, inanç ve kararlılığın önünde saygıyla eğilirken, Faşist TC'nin yüzünü de daha açık gördü, ona karşı olmak düşüncesini pekiştirdi.

Bu dönemde Devrimci Tutsak Aileleri tam da sürece denk düşen bir eylemlilik sergilediler. Her gün sokaklarda, her gün sistemi hedef alan, iktidar perspektifi olan bir eylemlilik süreci... Hiç bir baskı karşısında yılmayan, saldırıya saldınyla cevap veren, dışı değil bir mücadele... Bu mücadele içinde çok net olarak gözler önüne serilen bir gerçek vardı: Faşist TC devleti hiçbir başkaldırıya, hatta en doğal hakları olan, anneliğin en doğal dürtüleriyle evlatlarını korumaya çalışan anaların başkaldırısına bile tahammül edemiyor. En ufak bir basın açıklamasından, kitlesel eylemlere kadar hepsine aynı kanlı, vahşice saldırıyı uyguluyor. Tüm bu uygulamalarda artık tarafsız kalınmayacağını açıkça ortaya koyuyor. Bu süreçte insanlar ya burjuvazinin kan içici cellâtların yanında yerlerini alacak, ya da insanlığın kurtuluşu, insanca yaşam için varını yoğunu, herşeyini, canını ortaya koyan devrimcilerin yanında. İçinde ufacık bile olsa insani değerleri taşıyanlar elbette ki saflarını seçmekte hiç zorlanmayacaklar. Onların yerleri devrimcilerin yanındadır. "İnsanım" diyen herkes safına geçmeli ve artık bugüne kadar ki suskunluğuna bir son vermelidir. Susmak, baskıyı, katliamı onaylamaktır. Tarih katiller sürüsünü affetmeyecektir. Katiller sürüsüyle birlikte, onların katliamlarına sesiz kalanları da affetmeyecektir.

Bugüne kadar ki yazılanımızın hepsinde Devrimci Tutsak Yakınlarını Ölüm Orucu sürecindeki eylemliliklerinin örnek alınması gerektiğini, tamda sürece uygun eylemlilikler olduğunu vurguladık. Bu sefer farklı bir yöne, bir eksikliğe vurgu yapma ihtiyacı hissediyoruz. Direniş sonrası süreç bize bunu dayatıyor. Evet Devrimci Tutsak Yakınlarının dışı değil, kararlı bir mücadele yürütebildiklerini, sistemin yıkılışı için derin, sarsıcı darbeler vurabildiklerini gördük. Analarımız değil miydi "Anaların öfkesi zindanları yıkacak" diye haykıran. Bunu ispatladılar. Anaların öfkesinin zindanları yıkacağından en ufak bir kuşku-muz yok. Ama bu öfkeyi sadece cezaevlerinde büyük direnişler patlak verdiğinde değil, yaşamın her alanında, her baskıya, her katliama karşı görmek istiyoruz. Şunu çok net biliyoruz ki: o öfke sadece zindanları değil, sistemi de kökünden yıkip parçalayacaktır. Biz bundan eminiz. Analarında bunu görüp, ona göre saldırıya geçmelerini bekliyoruz.

Devrimci tutsaklar toplumdaki hiçbir bas-

kiya boyun eğmedikleri, hiçbir katliama sessiz kalmadıkları için cezaevindeler. Ve cezaevinde de asla boyun eğmeyeceklerini düşmana defalarca kanıtadılar. En ufak bir hak gaspına bile sessiz kalmıyor, direnişe geçiyorlar. Çünkü en ufak hakları bile bedel ödeyerek elde ediyorlar. Kazanımlarında Devrimci Tutsakların kanlarıyla imzaladıkları haklarını hiçbir zaman düşmana kolaylıkla geri vermeyeceklerini ispatlıyorlar. Eylemlilikleri sadece cezaevlerindeki hak gasplarına yönelik değil üstelik. Kürt halkına yönelik tüm katliamlara, işçi ve emekçi halklarımızın üzerindeki tüm baskı ve katliamlara da sessiz kalmıyorlar. Koşulları ve imkânları oranında eylemlilikler gerçekleştiriyorlar. Halklarımızın Devrimci tutsakları sahiplenmesinin bir nedeni de budur. Devrimci tutsakların kendilerini desteklediğini, ortak çıkarları için savaştıklarını görmek... İşte tam da bu noktada şunu söylemeliyiz: Her zaman, her koşulda Devrimci Tutsakların yanında olan, onlar için canını ortaya koyan, hiçbir baskı, şiddet karşısında yılmayan analarında sadece tutsaklar için değil, tüm baskılar, tüm katliamlar için aynı öfkeyi duyup bunu hayata geçirmeleri gereklidir. Kürt halkıyla, işçi ve emekçi yığınlarla bağları güçlendirmeli. Devrimci tutsakların yakınları olarak, upkı Devrimci Tutsaklar gibi onların yanında olduklarını göstermelidirler. Başka bir deyişle söyleyecek olursak, Devrimci Tutsakların dışındaki sesi, öfkesi olmalıdır. Bu bir yönü. Diğer ve asıl yönü de şu: Toplumsal ayaklanmaların hepsi bir bütünlük içindedir. Devrim, bu ayaklanmalar bir bütünlük içinde ele alınıp, hepsi birden yükseltilmesi, ileri taşınması zaman gerçeklik kazanacaktır. İşte bundan dolayı işçiler sadece kendi sorunlarıyla, memurlar, öğrenciler sadece kendi sorunlarıyla, tutsaklar ve tutsak yakınları sadece cezaevi sorunlarıyla ilgilenirse, sorunların sebebinin aynı olduğu gözden kaçınılır, bu da iktidar hedefini önümüzden kaldırmaz. Bugün yaşanan tüm sorunların temeli emek-sermaye çelişkisi, yani kapitalizmdir. Ve tüm sorunların çözümü de bu sistemin ortadan kaldırılmasıyla sağlanacaktır. Bu sistem içinde sorunları birbirinden kopuk, kendi içinde ele almak, sorunun özünü kavrayamamak demektir. Kendi içinde bir mücadele hiçbir çözüm üretmez. Bir avuç sömürücünün egemenliği olan bu sistem yıkılıp, yerine işçi sınıfının egemenliği kurulmadıkça hiçbir soruna çözüm bulunamaz. Örneğin cezaevleri. Cezaevlerinde ne denli büyük direnişler yaşanırsa yaşansın, sorunların kökten çözümleri imkânsızdır. Belirli haklar kazanılır, bir süre sonra tekrar gaspedilir. Burjuvazi şunu çok iyi biliyor: Tutsakları teslim alınamayan bir halk asla teslim alınamaz! İşte bu yüzden her zaman tutsakları teslim alma çabası içinde olacaktır. Burjuvazi ortadan kaldırılmadan hiç bir sorunun çözülmeyeceği gibi

cezaevleri sorunu da çözülemez. Bütün sorunların nedeni aynıdır dedik. O halde düşümanda aynıdır. Bundan dolayı da ortak düşmana karşı ortak mücadele etmek, tam bir mücadele birliği içinde olmak bir zorunluluktur. İşte bunun içindir ki Devrimci Tutsak yakınlarının sadece cezaevlerindeki savaşçıların değil, devrim yolunda savaşan herkesin yanında olması gerekir.

Yukarıda belirttiğimiz perspektifte yürütülecek mücadelede de dikkat edilmesi, özellikle üzerinde durulması, gerçekleştirilmesi gereken iki nokta var. Birincisi Devrimci Tutsak Yakınlarıyla, Yurtsever Tutsak Yakınlarının birlikte mücadele etmeleridir. Ölüm Orucu süreci birlikte mücadele edildiğinde ne denli güçlü, etkili sarsıcı olduğumuzu gösterdi. Aynı şekilde Devrimci Tutsakların tüm cezaevlerinde oluşturduğu mücadele birliğinin düşmana nasıl diz çöktürdüğünü gördük. Devrimci Tutsak Yakınları, Ölüm Orucu sürecinde olduğu gibi, hatta daha kalıcı bir mücadele birliği sağlamalıdır. Daha kalıcı ve daha sağlam bir mücadele birliği! Sadece eylemden eyleme bir araya gelip eylem birliği yapmak değil söylediğimiz. Ortak bir çatı altında örgütlenip, güçlerimizi birleştirerek her an bir mücadele birliği içinde olmak, her an her saldırıya, baskıya, katliama hemen müdahale edebilmeyi sağlayacak örgütlülüğü oluşturmak. Bu sağlandığı zaman daha etkili, daha güçlü ve daha sarsıcı bir güç olarak çıkacağız düşmanın karşısına.

Gerçekleştirmemiz gereken ikinci noktaya gelince, onu da şu şekilde açıklayabiliriz. Daha öncede vurguladığımız gibi Faşist TC, en küçük basın açıklamasından, en kitlesel eylemlere kadar hepsini aynı baskı, şiddet ve katliamla basturmaya çalışıyor. Artık yığınların ayağa kalktığı, her yerde polisle çatıştığı, doğrudan devlet kurumlarına saldırdığı bu koşullarda basın açıklamaları, açık grevleri işlevlerini kaybetmişlerdir. Elbette ki bu yöntemleri hiç kullanmayacak değiliz. Ama öne çıkarılması, temel olarak seçilmesi gereken mücadele biçimleri bunlar değildir. Şimdi artık savaş zamanıdır ve her eylemi sokağa taşımak gerekir. Sağlanacak olan mücadele birliği ile ortak bir çatı altında tek bir güç olarak örgütlenmeli, her baskıya, her katliama karşı yığınlar sokağa dökülmelidir. Eylemlerin içeriğinde doğrudan iktidar perspektifi olmalı, sisteme yönelinmelidir. Her eylem burjuvazinin sonunu bir adım daha yaklaştırmalı, burjuvaziye kâbus olmalıdır. Sokaklar, meydanlar zaptedilmeli, her engel aşılmalı, düşmana saldırıya geçilmelidir. Ancak böyle olduğu zaman devrim bir adım daha yakınlaşırız. Başta da söyledik tekrar edelim: Anaların öfkesi sadece zindanları değil, bu sistemi de kökünden söküp atacaktır!

Devrimci Tutsak Aileleri Komiteleri
DETAK

DEVRİMCİ DEMOKRAT KAMUOYUNA

"Devrimci tutsakları teslim alınmayan bir halk teslim alınamaz" mantığıyla hareket eden faşist devlet, cezaevlerine yönelik saldırılarına ara vermemiştir. Devrimci tutsakları kişiliksizleştirme, itirafçılaştırma ve bu yolla onurlarını ayaklar altına alarak teslim alma her dönemin politikası olmuştur.

Faşist devletin, bu doğrultuda en kapsamlı saldırılarından birisi 96'Mayıs'ında yaşanmış; devrimci tutsakların başlatıkları Ölüm Orucu ve Süresiz Açlık Grevi savaşıyla devlet duvara toslanmış ve devrimci tutsakları teslim alma düşünceleri tuzla-buz olmuştur. Devrimci tutsaklar ve bu saldırılara karşı canları pahasına bir direnişe geçmiş ve zaferi kazanmıştır.

Faşist devlet, devrimci tutsakları teslim alma politikasından vazgeçemez ve vazgeçmiyor da. Ölüm Orucu ve Süresiz Açlık Grevi savaşçılarının tedavilerinin engellenmesi başta olmak üzere, birçok uygulamaları ve saldırılarıyla cezaevlerini hedefte tutmuştur. Bu arada başta Kürdistan cezaevleri olmak üzere, birçok cezaevinde de kapsamlı saldırıların sürdürmüştür.

Faşist devletin saldırıları, Bayrampaşa Cezaevi'nde de özellikle son günlerde, hastanelere, mahkemelere giden tutsaklara yapılan saldırılarla geliştirilmeye çalışılıyor. Bunun en son örneği; işkenceci polisler karşı açılan davada, polisleri teşhis için 07/07/1997 tarihinde İstanbul Adliyesi'ne giden TKEP/Leninist tutsaklarına saldırılmasıyla başladı. Mahkeme salonuna girerken tutsakların zafer işareti yapmalarını bahane eden asker, polis de desteğiyle, elleri kelepçeli tutsaklara saldırarak 10 TKEP/Leninist tutsağını yaraladı.

Tüm kamuoyunun şunu bilmesini istiyoruz ki, biz devrimci tutsaklar olarak, devletin hiç bir saldırısını yanıtızsız bırakmadık, bundan sonra da bırakmayacağız. Bunu, Ölüm Orucu ve Süresiz Açlık Grevi savaşlarında dostu düşmana ispatladık. TKEP/Leninist tutsaklarına yapılan bu saldırı karşısında da, 07/07/1997 tarihinde akşam sayımı vermedik. Ve saldırılar devam ettiği takdirde, eylemlerimizi artırarak sürdüreceğimiz tüm kamuoyuna duyuruyoruz.

Devrimci tutsaklar esir alınamaz

PKK, DHKP-C, TDP, Direniş Hareketi, HKG, TKEP, Devrimci Yol, TDKP, THKP-C/HDÖ, MLKP, PYSK, TKP(ML), TİKB, TKP/ML ve TKEP/LENİNİST Davaları tutsakları adına;

Ferhan GÜLLÜ, Şadi ÖZBOLAT, Cahit ORAL, Ramazan SADIKOĞULLARI, Hasan DEMİR, M. Ali AYHAN, Esral KARAGÖZ, Emin GÖKTURNA, Mehmet ÇİFTÇİ, M. Akif HAN, İlhan ZEYREK, Aydın HAMBAYAT, Canali TÜRKMEN, Mehmet YEŞİLÇALI ve Şerif KARTOĞLU.

METRİS'TEKİ KATLİAMIN SORUMLUSU DEVLETTİR.

Halklarımız, 9 Temmuz 1997 günü Metris Cezaevi'nde 5 adli tutuklunun ölümü ve birçok tutuklunun yaralanmasıyla sonuçlanan olaylara, devletin isyan bastırmak adına tutuklulara vahşice saldırılarına bir kez daha tanık oldu.

Sömürü, soygun ve zulüm üzerine kurulu olan bu düzen suç üretiyor ve kendi yarattığı suçluları hapishanelere dolduruyor. İnsanlık suçu işlemiş faşistlerin dışında adli davalardan hapishanelerde tutulanlara insanlık dışı yaşam dayatan, onları aşağılayan da bu düzen ve faşist devlettir. Adli suçlar kapsamındaki hapishanelerde de insanca yaşam koşulları uygulanmadığı için hapishaneler adeta bir kanayan yaradır.

Ve yine bu olay bahane edilerek Adalet Bakanı Oltan Sungurlu tarafından defalarca denenmiş olan hücre tipi cezaevi uygulaması devreye sokulmak istenmekte, yeni saldırıların zemini hazırlanmaya çalışılmaktadır.

Düzen ve devlet suç işlemeye devam ettikçe, hapishanelerde insanca yaşamı ayaklar altına alan uygulamalar bugünkü haliyle sürdükçe hapishanelerin isyan-katliam gerçeği değişmez. Buna dün onlarca kez tanık olduk. Bundan sonra da daha büyüklerine tanık olacağımız kesindir.

Bizler, Bayrampaşa hapishanesindeki devrimci ve yurtsever tutsaklar olarak, Metris'teki ve tüm hapishanelerdeki ölümlerin ve insanlık dışı uygulamaların sorumlusu olan bu düzen ve onun faşist devletini protesto ediyor, nefretle lanetliyoruz.

10 Temmuz 1997

Bayrampaşa Cezaevi'ndeki

DHKP-C, PKK, TKP(ML), MLKP, TKP/ML, TKEP/Leninist, TİKB, TDP, Direniş Hareketi, THKP-C/HDÖ, HKG, TDKP, Devrimci Yol, PYSK, DHP tutsakları adına;

Şadi Özbolat, Reşit Aslan, Ökkeş Karaoğlu, M. Akif Han, Mehmet Yeşilçalı, Şerif Kartoğlu, Can. Ali Türkmen, Cahit Oral, Ramazan Sadıkoğulları, Mehmet Çiftçi, Hasan Demir, Emin Gökturna, M. Ali Ayhan, Esral Karagöz, İlhan Zeyrek, Yılmaz Yıldırım.

ÖLÜM ORUCU VE SÜRESİZ AÇLIK GREVİ SAVAŞÇILARI AVRUPA'DA ANILDI!

Taşındığı önem ve değer açısından dünya ve Türkiye emekçi halkları açısından da bir kazanım olan Ölüm Orucu ve Süresiz Açlık Grevi savaşçılarının bu ölümüne eylemlilikleri önemli derslerle doludur. 12 Yiğit insan ve onları aynı kararlılıkta izleyen Ölüm Orucu Savaşçıları bu mücadelenin zaferle taçlandırılmasında önemli bir paya sahiptirler. 12 kahraman insanın ölümüne onlarca devrimcinin sakat kalması pahasına kazanılan bu zaferin 1. yıldönümü; Avrupa'nın çeşitli kentlerinde yapılan panel ve gecelerle anıldı. Almanya'nın Frankfurt, Stuttgart, Berlin ve Diesburg şehirlerinde yapılan etkinliklerle Ölüm Orucu ve Süresiz Açlık Grevi Savaşçıları anıldı. Almanya'nın Diesburg şehrinde MLKP, TKP(ML), TİKB, TKP/ML, EKİM ve TKEP/Leninist taraftarlarının yaptığı ortak panel yaklaşık 500 kişinin katılımıyla coşkuyla geçti. Panelde Ölüm Orucu ve SAG savaşçılarının video gösterimi yapıldı. Panelde konuşmacılar eylemin sonuçları üzerine kitlelere düşüncelerini anlattılar.

TKEP/Leninist adına konuşma yapan panelist; yaptığı konuşmada:

Ölüm Orucu ve SAG'ın Türkiye ve Kuzey Kürdistan'da içsavaş ve devrimci durumun yaşandığı bir süreçte meydana gelmesinin büyük bir önemi olduğunu belirtti. Eylemi sadece Eskişehir tabutunun kapatılması, Cezaevi koşullarının iyileştirilmesi ile sınırlı tutmamak gerektiğini, eylemin devrim ve karşı devrim güçlerinin bir muharebesi olduğunu söyledi.

Daha sonra konuşmasına, bu eylemin bize öğretisinin:

- 1). Devrim ve karşı-devrim güçlerinin çarpışmasında devrim güçlerinin zaferinin önemi
- 2). Devrimci ve Reformist güçlerin ayrışması
- 3). Siper Yoldaşlığının öne çıkması, olarak değerlendirdi.

Siper Yoldaşlığının yaratmış olduğu mücadeleye de birlik politikasının en iyi örneklerinden biri olduğunu ve bu politikanın daha da ileri saflara götürülmesi gerekliliğini söyledi.

Panel daha sonra devrimci ozanların seslendirdiği şarkılarla sona erdi.

Devrimci EMEK ALMANYA temsilciliği

ONLAR İÇİN HERŞEY BİTTİ

Faşist TC, umutsuzca ama ölümüne sürdürdüğü bu iç savaşta işçi ve emekçi yığınlarına ve onların öncüsüne karşı her zaman kinden daha sinsi ve daha kapsamlı bir saldırı sürdürüyor. İç savaş, işçi ve emekçiler ve Kürt Halkı açısından ya devrimin ya da yok oluşun kesin kararının verileceği o son çarpışmaya doğru hızla ilerliyor. Ve bu ölümüne savaşta devrim cephesinin savaşçıları ve onların öncüsü Leninist savaşçılar kırılan ama eğilmeyen bir başla, komünist bilinç ve iradeyle ve ölümün zafer haykırılarına dönüştürüldüğü bir kararlılıkla devrim yürütüşünde yerlerini alıyorlar. Karşı-devrim cephesi ise, yenilgisinin kaçınılmazlığının ve savaştaki çözümsüzlüğünün verdiği ve iliklerine kadar işleyen bir korkuyla devrim güçlerine saldırıyor. Bundandır Kürdistan'da taş üstünde taş bırakmaması, bundandır işkence hanelerde Emin Dikerler, doğmamış bebekleri ve daha nicelelerin katletmesi, bundandır daha on beşine varmamış insanları kurşunlaması, işkence tezgahından geçirmesi, bundandır vahşiliği, kan içiciliği...

Faşist devlet, işte böyle bir korku ve çözümsüzlükle sürdürdüğü iç savaşta kaybettiği moral üstünlüğünü ele geçirebilmek ve devrim cephesini

güçten düşürebilmek için, geçen yıl, Kürdistan'da Kürt Halkından ve Türkiye'de işçi ve emekçi yığınlarından aldığı yenilginin de hırsıyla devrimci tutsaklara karşı kapsamlı bir saldırıya girişti. Devrimci tutsaklara cezaevlerinde onurun, erdemini ve düşmana teslim olmamanın gereğini, bedenlerini ölüme yatırmak haykırıyorlar. Ve faşist devlet, her zaman ki gibi, savaşın bu cephesinde süren ölüm-kalım mücadelesinde de diz çöken, teslim olan taraf oldu.

Devlet kökünde havaya uçurulmadığı sürece devam edecek olan bu kaşımada, 96 Ölüm Orucu eylemi, devrimci güçlere müthiş bir moral ve güç verirken, karşı-devrime de bir o kadar moral bozukluğu ve korku verdi. Ancak, savaş devam ediyor ve faşist devlet yere serilinceye kadar da devam edecek.

Faşist devlet henüz yere serilmedi ve tekrardan güç toplamaya, savaşı sürdürmeye çalışıyor. Yine yaralı ve vahşi bir hayvan gibi Kürt Halkına saldırıyor, işçi ve emekçi yığınlarına saldırıyor, cezaevlerinde hiç bir zaman ele geçiremediği üstünlüğü ele geçirebilmek için her türden yöntemi yürürlüğe sokuyor. Rehabilitasyon yöntemlerini kullanarak, tutsakların yıllardır kan ve can pahasına mücadele ederek kazandığı insanca yaşama haklarını gasp etmeye çalışarak ve fırsatını bulduğunda faşist saldırılara girişerek devrimci tutsakları teslim alma politikasını sürdüren

devlet, bu kanlı kavganın savaş devrimle sonuçlanıncaya dek baskını, vahşetini, işkencesini sürdüreceğini gösteriyor.

Bu teslim alma politikasının ürünü olarak en son Bayrampaşa Cezaevinde bulunan ve TKEP/LENİNİST davasından yargılanan on tutsağa jandarma ve DGM'de görevli polislerce saldırılmıştır. Kendilerine işkence yapan polislerce açtıkları davaya götürülürken, zafer işareti yaptıkları gerekçesiyle saldırıya uğrayan tutsaklar çeşitli yerlerinden yaralanmışlardır. Saldırıya, "İnsanlık Onuru İşkenceyi Yenecek" sloganlarıyla karşılık veren tutsaklar, ailelerin ve basın bulduğu yerden karga tulumba uzaklaştırılarak İstanbul Adliyesi'nin delhiz gibi koridorlarında tekmelenip tokatlanarak mahkemeye çıkarılmadan cezaevine götürülmek istenmiş-

tir. Tam bir kararlılık ve Leninist savaşçı kişilikle hareket ederek birbirlerini koruyan ve elleri kelepçeli olduğu halde jandarmann saldırılarına karşı-saldırıyla yanıt veren Leninist tutsaklar, mahkemeye çıkmadan hiçbir yere gitmeyeceklerini, burdan ancak ölümlerini çıkarabileceklerini söylemişlerdir. Bu kararlılık karşısında jandarma geri adım atmış ve Leninist tutsaklar mahkemeye çıkarılmıştır. Bu arada, Leninist tutsaklara saldırıya tanık olan DETAK'lı aileler, tutsakları tam bir sahiplenmişlikte, saldırıya uğrayan tutsakların "İnsanlık Onuru İşkenceyi Yenecek" sloganlarına aynı sloganlarla karşılık vermişler, seslerini, oğullarının, kızlarının seslerine katmışlar ve kendilerine engel olmak isteyen polisle çatışmışlardır. Mahkeme salonunu dolduran polislerin işkenceci arkadaşları yüzünden salona alınmayan aileler, mahkeme kapılarını tekmeleyerek, mahkeme başkanını azarlayarak zorla duruşma salonuna girmişlerdir.

DETAK'lı aileler, Leninist tutsaklara yapılan saldırı karşısında gerek sloganlarıyla, gerek polise karşı aldıkları fiili tavırla ve gerekse mahkeme kapılarını tekmeleyip, oradaki görevlilere "başla-rım senin başkanına da" diyen haykırılarıyla, bir kez daha devrimci tutsakların yanında olduklarını ve onların mücadelesini mücadeleleri saydıklarını göstermişlerdir.

Mahkeme salonunda ise, teker teker kendilerine işkence yapan işkencecileri teşhis eden Leninist tutsaklar, kendilerine "vatan haini" diyen işkencecilerin avukatına "eğer vatan severlik 15 yaşındaki insanlara işkence yaparsa, işkence hanelerde bir annenin bebeğini işkenceyle düşürmekse, eli kolu bağlı insanları joplayıp tekmelemekse biz vatan hainiyiz ve vatan hainliğine devam edeceğiz" yanıtını vermişlerdir.

İşkenceci polisler ise, Leninist tutsakların ve ailelerin bu kararlı tavır karşısında korkularını vurdum duymazlıkla gizlemeye çalışmışlarsa da, Leninist tutsakların yüzüne bakamamaları onların korkularını ele vermiştir.

Evet, devrimin ayak seslerinin duyulduğu şu günlerde ne işkenceler, ne katliamlar ve ne de karşı-devrimci saldırılar o ışıl ışıl güzelliklere gebe ve kan, acı, umut, coşku, ve sevinçle damıtılarak gelen devrimin yürüyüşünü engellemeyecektir. Çünkü bitti; onlar için herşey bitti.

Bir Okur

2 TEMMUZ SİVAS KATLIAM GÜÇLERİNDEN BİR BİR HESAP SORULUYOR

2 Temmuz Katliamının yıldönümü dolayısıyla yapılan eylem sonrasında büromuza gönderilen bildiriye yayınıyoruz.

2 Temmuz 1993'te Sivas'ta yaşanan olaylarda 37 ilerici insan devlet gözetiminde ve yönetiminde, sivil faşist güçler tarafından katledildi. 2 Temmuz tarihi 37 insanın katledilmesinin tarihi olmakla kalmayıp; yıllarca devlet ve tekelci sermaye tarafından beslenen sivil-faşist güçlerin kitlesel olarak karşı-devrim cephesiyle birlikte iç savaşa sokulması nedeniyle de tarihi bir gündür. Tekelci sermaye, toplumu yönetemediği koşullarda, yönetimini biraz daha ayakta tutmak; çöküşle bitecek olan dönemini biraz daha uzatmak için yalnızca bütün asker ve polis gücünü savaşa sürmekle kalmadı, sivil-faşist güçler de geniş biçimde, devletin bir gücü olarak karşı-devrimi ayakta tutmaya çalıştılar. 2 Temmuz Sivas katliamı, sivil-faşist güçlerin yığınlar halinde savaşa katılmaları açısından bir dönüm noktası oldu.

2 Temmuz'daki faşist kitle katliamı, sermayenin ve bütün karşı-devrim güçlerinin beklediği gibi, halkları sindiremedi, onları

devrim mücadelesinden alıkoymadı. Tersine, katliam, tüm ilerici güçlere, faşizmi yıkmak için silahlanmak gerektiğini öğretti. Bugüne kadar son otuz yıl, iç savaş ya da iç savaş yakın bir çizgide çarpışmalarla geçti. Bu süreç içinde sayısız kitle katliamı ve baskının yine sayısız çeşidine başvuruldu ama, yine de kitleler özgürlük sloganlarını söylemeye devam ettiler.

Ancak, son yıllarda devletten aldığı icazetle serpilmiş reformist ve oportünist hareketler, kitlelerin, faşizme karşı otoriter araçlara sarılmasını engellemek için, yasal gösteriler, basın açıklamaları, mezar ziyaretleri ve boş demeçlerle gündemi geçiştirmeye çalışıyorlar. Oysaki koşullar devrimci, koşullar ağır saldırı haberleriyle yol alıyor; devrimci durum ve savaş durumunda barışçı-ılımlı-uzlaşmacı eylemler, kitleleri pasifize etmeye ve özgürlük yolundan saptırmaya götürür. Devrimci durum ve açık çatışma koşullarında reformist ve oportünist yol ağır yenilgiye götürecektir. Halkın silahlanması, silahlı birliklerde örgütlenmesi, devrimci iç savaş çizgisinde yürümesi ve bu amaçla gerilla savaşını her alanında yaygınlaştırması ise zafere, kesinlikle zafere götürecektir. Bunun için cesur, gözü pek saldırılarda bulunmak, zaferi zorla koparıp almak gerekir.

Bu anlayıştan hareket eden **LGB**'ye bağ-

lı bir birlik 1 Temmuz 1997 günü, Sivas katliamında etkin bir rol oynayan faşist partilerden **BBP**'nin İstanbul/Kadıköy İlçe binasına silahlı bir baskında bulundu. **LGB** birliği içerdeki faşist görevlileri etkisiz hale getirdikten sonra, duvarlara "**Sivasın Hesabı Sorulacaktır**" "**TKEP/L - LGB**" imzalı yazılamadan sonra, binada parça tesirli bir bomba bırakarak uzaklaştı.

Yapılan saldırıdan korkuya kapılan faşist **BBP** Sivas katliamıyla hiç bir ilgilerinin olmadığını iddia etti. Halbuki, herkes biliyor ki, bu faşist parti bütün kitle gücü ile katliamda yer almıştır. Yapılanlar ortadayken, faşist güçler, devrimcilerin hesap sorma eylemlerinden kurtulmayı hedefliyorlar. Boşuna bir yöntem; tüm halk düşmanlarından, tüm karşı-devrim güçlerinden bir bir yapılanların hesabı sorulacaktır. **LGB** eylemlerini sürdürecektir. Faşist devlet bütün askeri, polis güçleri, bürokratik kurumlarıyla ve sivil-faşist örgütleriyle, **LGB**'nin saldırılarından kurtulamayacaktır. Bu kavga bir ölüm-kalım kavgasıdır. Bu savaşta zafer bizim olacaktır.

**YA DEVRİM YA ÖLÜM!
YAŞASIN PARTİMİZ
TKEP/LENİNİST
YAŞASIN LGB**

BBP binasına saldırı

İSTANBUL - Büyük Birlik Partisi'nin (BBP) Kadıköy İlçe Başkanlığına dün saat 11.00 sularında gelen iki kişi, görevlinin ellerini bağladı. Duvara TKEP / L - LGB imzasıyla 'Sivas'ın hesabı sorulacaktır' yazan saldırılar, yanlarında getirdikleri el yapımı bomba bombanın fitilini sigara ile yakıtından sonra masaya bırakarak kaçtı. Bombanın, fitili ateşleme için yakılan sigaranın sönmesi üzerine patlamadığı anlaşıldı. (Radikal)

BBP Kadıköy binasına ses bombalı baskın

Büyük Birlik Partisi'nin (BBP) Kadıköy İlçe Başkanlığı'nın Kariyodaki Caddesi'ndeki binası dün saat 11.00'de silahlı 2 kişi tarafından basıldı. Çay ocağında görevli Birkan Sakarya'dan çay isteyen 2 kişi, çayının binada yalnız olduğunu anlayınca onu bir sandalyeye bağlayarak etkisiz hale getirdiler.

Duvara sprey boyalarla "Sivas'ın hesabı sorulacaktır-TKEP-L" yazan saldırılar, masanın üstüne su borusundan yapılmış bir ses bombası koyarak kaçtılar. Ses bombasının fitilini ateşlemek üzere konulan sigaranın sönmesi ile bu tür bir faşist saldırının başarılan-

BBP'ye baskın

BBP Kadıköy İlçe Başkanlığı'nın binasına silahlı iki kişi duvara "Sivas'ın hesabı sorulacaktır" yazıp, bomba rektü. Bomba, fitilini ateşleme için bir süreliğine sigaranın sönmesi üzerine patlamadığı anlaşıldı. (Radikal)

TKEP/Leninist LGB ve 13 MART GKB EYLEMLERİ

* 3 Temmuz 1997 günü Sivas katliamı protesto amacıyla 13 Mart GKB militanları tarafından Karaköy Faysal Finans'a bomba konulmuştur.

* 4 Temmuz 1997 günü Sivas katliamını protesto eden 13 Mart GKB savaşçıları Soğanlı MG'ye yönelik bombalama eylemi yapmıştır.

* 23 Temmuz 1997 günü Refah partisi Zeytinburnu bürosu Ölüm Orucu eyleminde toprağa düşen devrim savaşçılarını anmak için bombalanmıştır.

* 24 Temmuz 1997 günü Refah Partisi Fatih bürosu Ölüm Oruçları Savaşçılarını anmak için bombalanmıştır.

* 1 Temmuz 1997 tarihinde TKEP/Leninist-Leninist Gerilla Birlikleri tarafından Kadıköy/BBP'si binası basılıp, içerideki bir kişi etkisiz hale getirilip, parça tesirli bomba konularak, duvarlara Sivas'ın hesabını sorulacaktır" TKEP/L-LGB yazılamaları yapılmıştır.

Polis karakoluna bomba

İSTANBUL- Fenerbahçe Polis Karakolu, önceki gün akşam saatlerinde bombalandı. Bomba, maddi hasara yol açarken, konuyla ilgili gazetemizi arayan bir kişi, bombalamayı ölüm oruçlarının yıldönümü nedeniyle TKEP-Leninist Gerilla Birlikleri adına yaptıklarını açıkladı.

* 27 Temmuz 1997 tarihinde TKEP/Leninist-LGB. Ölüm Oruçlarının yıldönümü nedeniyle, Fenerbahçe Polis Karakolunu bombalamıştır.

ANMA

TKEP/L-LGB savaşçısı Tarık Ziya Yıldırım katledilişinin 2. yılında Genç Ekin Sanat Merkezi'nin yaptığı bir etkinlikle anıldı.

Etkinliğe katılanlar Tarık Ziya Yıldırım için saygı duruşunda bulduktan sonra Tarık'ın mücadele hayatı ve savaşçı kişiliği anlatıldı.

Tarik Ziya'nın yazdığı şiirlerden bir kaç okundu. Tarık'ı tanıyan insanlar Tarık'ı anlattılar ve hep birlikte mücadelesini mücadelelerinde yaşatacaklarına dair söz vererek sloganlar attılar.

14. KÜBA GENÇLİK FESTİVALİ COŞKULU BİR AÇILIŞLA BAŞLADI

Yaklaşık 6 aydır çalışmaları sürdürülen ve bu yıl 14.sü gerçekleştirilen Dünya Gençlik Festivali Küba'nın başkenti Havana'da, Havana Üniversitesi'nin bahçesinde Fidel Castro'nun yaptığı bir konuşma ve ardından atılan "Yaşasın Sosyalizm" sloganlarıyla başladı. Türkiye'den çeşitli kitle örgütlerinin yanısıra okurlarımızın da katıldığı festivale, dünyanın dörtbir yanından toplam 106 ülkeden onbinlerce genç sosyalist iştirak ediyor.

OKURLARIMIZA GÖZALTI

Sürdürmekte olduğumuz "Che... Devrimler Sürüyor" kampanyamız dahilinde hazırladığımız duvar afişlerimizi yapıştırmak için çıkan arkadaşlarımızdan dördü gözaltına alınarak Aksaray Terörle Mücadele Şubesine götürüldüler. İki okurumuz serbest bırakılırken diğer iki okurumuzdan halen haber alamamaktayız.

Che...
DEVRİMLER SÜRÜYOR...

"Gerçekçi Ol,
İmkansız İste..."

*Devrimci konumda olan ya da devrimci konumda kalmak isteyen bütün güçleri "Che...! Devrimler Sürüyor..!" adı altında mücadele günlerine çağırıyoruz. Tüm dünyada yoldaş ellerde bayrak olan CHE..!
DEVRİMLER SÜRÜYOR.*

MÜCADELE BİRLİĞİ PLATFORMU

**Devrimci İşçi Komiteleri, Emekçi Kamu Çalışanları,
DETAK,
Ekin Sanat Emekçileri, DÖB, Devrimci Emek Dergisi**

ZAFERİMİZ, İŞÇİLERE, EMEKÇİLERE VE EZİLEN TÜM DÜNYA HALKLARINA KUTLU OLSUN!..

Devrimci tutsaklar Süresiz Açlık Grevi'ne (SAG) başladıkları zaman, Kürdistan'da Diyarbakır Cezaevi'nde PKK'li devrimci - yurtsever tutsaklar kendi talepleri doğrultusunda başladıkları SAG'nin 30'uncu günlerindeydiler. Farklı taleplerle de olsa bu iki eylemin aynı süreçte birleşmesi, devleti daha da zor duruma soktu. SAG ve daha sonra Ölüm Orucu sürecinde devrimci tutsak aileleri, çeşitli sendikalar, devrimci sanatçılar ve çeşitli Demokratik Kitle Örgütleri (DKÖ) devrimci tutsakları yalnız bırakmayarak, onları desteklediler ve eylemlerine sahip çıktılar. Özellikle Ankara ve İstanbul gibi büyük şehirlerde, her anı eylem olan ve 69 gün süren Ölüm Orucu sürecinde hergün onlarca eylem gerçekleştirildi.

Cezaevlerinde başlatılan direniş, başta devrimci tutsak aileleri olmak üzere, birçok toplumsal kesimi sarsıp kendine getirdi, harekete geçirdi. Devrimci Tutsak Aileleri "Biz doğurduk size öldürtmeyeceğiz" şiarıyla faşizmin üzerine yürüdü.

SAG 45. güne geldiğinde TKEP/Leninist, MLKP, TKP(ML), DHKP-C, TKP/ML, TDP ve Direniş Hareketi davasından tutsaklar, eylemi daha da büyütülürken Ölüm Orucuna çevirdiler. 3 Temmuz 1996 günü, yukarıda saydığımız devrimci parti ve örgütler 159 gönüllü savaşçılarıyla Ölüm Orucu saldırisını başlatıldılar. Bu eylem, kazanılmak dışında başka bir ihtimal bırakmayan görkemli bir zafer yürüyüşüydü.

İnsan dalgaları halinde ölümün üzerine yapılan bu saldırı karşısında açılzeşen faşist devlet, "kantinleri boşalttımlar", "gizli gizli yemek yapıyorlar" vb. türünden alçakça yalanlarla eylemi karalamaya ve kamuoyunu aldatmaya çalıştı ama bunu başaramadı. Ölüm Orucu eylemi, faşist devletin tankını, topunu, tüfeğini ve diğer tüm silahlarını etkisizleştiren bir eylemdi.

Dışarıda da her geçen gün daha militan ve kitlesel olarak çıkıldı faşizmin karşısına. Faşist kurumlara yapılan silahlı saldırılarla direniş büyütüldü, sokaklar dar edildi faşizme. Cezaevlerinde 2. ve 3. Ölüm Orucu ekiplerinin katılımıyla Ölüm Orucu savaşçısı sayısı 270'i geçti. Binlerce devrimci tutsak da aynı yoldan yürüyeceklerini ve nöbeti devralmaya hazır olduklarını ilan ettiler.

Ve zaferin ilk müjdecisi 63. günde Ümraniye Cezaevi'nde belirdi. Aygün Uğur adlı devrimci tutsak zafer şiarıyla ve düşmanın "bunlar ölmeyi göze alamazlar" demagogisini yerle bir edecek, bir bomba gibi patladı düşmanın beyininde. Göğsünün kafesinden vücutunu çıkarıp ateşe atmaya hazır savaşçılar, nihai darbeyi vurmak için ardarda atıldılar. Düşmanın üzerine; Altan Berdan Kerimgiller, İlgün Özkeskin, Hüseyin Demircioğlu, Ali Ayata, Müjdat Yanat, Tahsin Yılmaz, Ayçe İdil Erkmen, Hicabi Küçük, Osman Akgün, Yemliha Kaya ve Hayati Can Ölüm Orucu'nda bayraklaşarak zaferimizi tayin ettiler. Ve her anı eylem olan Ölüm Orucu'nun 69. günü faşizm diz çöktü, zaferi biz kazandık.

Devrim ve komünizm mücadelesinde nihai zafere kadar, devrim ve karşı-devrim cephesinin sayısız çarpışmaya girişeceği bilinir. Ancak öyle çarpışmalar vardır ki, kazanımları, geriye bıraktığı zengin dersler bir yana, yarattığı geleneklerle, bıraktığı mirasla geleceği şekillendirir ve tarihsel bir nitelik kazanırlar. Bu tarihsel çarpışmaların herbiri birer devrimci manifestodur aynı zamanda.

Ölüm Orucu eylemi ve zaferinin de böylesi bir devrimci perspektifle değerlendirilmesi gerekir. Böyle değerlendirilmediği takdirde, Ölüm Orucu'nun zaferi de, tarihselliği de, onu yaratan koşullar da kavranamaz ve bu tarihsel manifesto anlaşılabilir.

Ölüm Orucu eylemi ve bu eylemde bayraklaşıp toprağa düşen 12 savaşçının manifestosu, devrim ve sosyalizme sonsuz bağlılık ve inancın, halklarımızın kurtuluşu için sonsuz feda ruhunun bildirgesidir. Bu bildirge, dünyada emperyalizmin ve işbirlikçilerinin; sosyalizmin öldüğü, devrim, sosyalizm, komünizm vb. hiç bir ideal ve amaç için ölmeye değmeyeceği propagandalarına verilen güçlü bir yanıt, indirilen güçlü bir darbedir. Ölüm Orucu eylemi ve 12 Savaşçımız, bu burjuva propagandayı dünya halkları önünde parparça ederek, burjuva ideolojisine güçlü bir darbe indirmiş; devrim, sosyalizm ve komünizm mücadelesinin ölmesi bir yana, her geçen gün daha da büyüyerek zafere yürüdüğünü göstermiş ve Marksist - Leninist ideolojinin yenilmezliğini kanıtlamıştır. Eylemimiz, tüm devrim güçlerine ve ezilen halklarına moral vermiştir.

Ezilen dünya halklarının ve devrimci güçlerin yüreklerinin Ölüm Orucu direnişiyte birlikte atması, Ölüm Orucu'nu sahiplenip eylemleriyle des-

tek vermeleri ve zaferi sahiplenmeleri, eylemimizin enternasyonal karakterini oluşturmaktadır. Bu enternasyonal destek sayesinde ki, Ölüm Orucu'nun son dönemlerinde, emperyalist devletler kendi işçi ve emekçilerinin baskıları nedeniyle, faşist TC devletine "bu sorunu çözün" türünden mesajlar göndermek zorunda kalmışlardır.

Ölüm Orucu ve 12 savaşçımızın manifestosu, bu temelde işçi ve emekçilere, başta Kürt ve Türk halkları olmak üzere tüm dünya halklarına yapılan güçlü bir mücadele ve devrim çağrısı olmuştur.

Ölüm Orucu ve 12 savaşçımızın manifestosuna ruhunu veren, devrimci ideallerle sonsuz bağlılık ve kendini feda ruhuyla şekillenen siper yoldaşlarıdır. Bizlere, Deniz Gezmiş'ler ve Mahir Çayan'ların 71 devrimci çıkışından miras kalan bu gelenek, Ölüm Orucu eylemiyle birlikte kavranın sayısız alanında güçlü olarak yeniden canlanmış; 12 savaşçımızın ölümsüzlüğe kavuşmasıyla gelecekte, devrim ve sosyalizm mücadelesinin zaferinin yoluna da silinmez bir şekilde damgasını vurmuştur. Ölüm Orucu ve 12 savaşçımızın devrimci ve tarihsel manifestosunu anlamak isteyen, onda siper yoldaşlığını derinleştirme ve ortak düşman faşizme karşı birleşik mücadeleyi geliştirme-emrini bulacaktır.

Ölüm Orucu eylemini yürüten devrimci parti ve örgütlerin, aralarındaki bütün farklılıklara rağmen, siper yoldaşlığı ve birleşik mücadele silahına sınırlanarak faşizmin karşısına tek bir devrimci irade olarak çıkmaları, birleşik

mücadeleden gücünü ve etkisini göstermeleri de, bu çarpışmanın ve zaferin çok önemli bir yönüdür. Yarattıkları birleşik mücadele ve siper yoldaşlığı; dışarıda, barikatlarda, protesto gösterilerinde, destek açlık grevlerinde ve faşist hedeflere devrimcilerin birlikte saldırılarıyla güçlendi. Birleşik mücadele, sadece Ölüm Orucu'nun zaferle tanışmasında çok önemli bir silah olmakla kalmadı; aynı zamanda hak almada, devrim, sosyalizm ve komünizm mücadelesinin zafere taşınmasında bu silahın gücünü aydınlatı. Ölüm Orucu'nun ve 12'lerin manifestosu, bu anlamda işçilere, emekçilere, gençlere, sanatçı ve aydınlarla, kısacası bütün devrim güçlerine tarihsel bir birleşik mücadele çağrısı oldu.

Ölüm Orucu ve 12 savaşçımız; faşizme diz çöktürmenin ancak bedeller ödeyerek, ölecek, faşizme karşı dışı dışı bir mücadeleden geçtiğini ve devrimin zaferine giden yolda devrimci iradenin rolünü bir kez daha açığa çıkardı.

Ölüm Orucu sürecinde, gerek faşist burjuva basınının gerekse reformist, pasifist cephenin eleştirisi adına yaptıkları saldırıların temelinde, devrimci yoldan zafer kazanılmayacağı mesajı yatıyordu. "Ölmeye gerek yok", "Ölüm yüceltiliyor", "yaşam değerlidir" vb. daha pek çok saldırı, bu mesajı vermenin, devrimci iradenin, feda ruhunun, inançlara bağlılığın, kararlılığının ve Ölüm Orucu'nun devrimci etkisinin gözden düşürülme çabasıydı. Oysa yaşamı en çok sevenler, inançlarına bağlılıklarıyla, kararlılıklarıyla ve devrimci mücadeleleriyle onu anlamlı hale getirenlerdi. Korkusuzca ölüme yürüyenler, özgür ve devrimci bir yaşam için ölüyorlardı, ölümlerin en kötüsünün de teslimiyet olduğunu çok iyi biliyorlardı. Ölüm Orucu'nun zaferi, tüm bu saldırıları parparça etti. Zaferimiz, burjuva ideolojisine ve onun saldırılarına güçlü bir dabe vurduğu gibi; reformizme, devrimci yoldan birşey elde edilemeyeceği, inançsızlık ve umutsuzluğuna, Ölüm Orucu'na yönelik her türlü saldırıya da güçlü bir darbe vurmuştur. Ölüm Orucu'nun etkisi ve gücü öylesine büyük olmuştur ki, tüm bu saldırıları yapan reformist ve oportünistleri bile peşinden sürüklemiş, istemeyerek de olsa eyleme destek vermek zorunda kalmışlardır. Bu ise TKEP/Leninist'in yıllardır ısrarla yaptığı; reformistlerin teşhir ve tecrit edilmeleri gerektiği vurgusunun önemini kanıtlayan bir örnek teşkil etmiştir. Zira, devrimci parti ve örgütler birlikte mücadele ederek, her türlü reformist ve oportünist hareketi etkilemiş ve onları peşlerinden sürüklemişlerdir. Ölüm Orucu sürecinde, eylemimize, eleştirisi adına burjuva cephedenin saldırıların bütün reformist ve oportünistler, eylemimizin etkisine girmiş ve güdülerinin birinci maddesine Ölüm Orucu eylemini koymak zorunda kalmışlardır.

Sonuç olarak; Ölüm Orucu eylemimiz, ideallerle bağlılığın, inancın, kararlılığın, kendini feda ruhunun, birleşik mücadele ve siper yoldaşlığının faşizme diz çöktürüşünün manifestosudur. 69 günün sonunda diz çöken; faşizm, emperyalizm ve burjuva ideolojisidir, zafer kazanan ise; devrim, sosyalizm ve marksist-leninist ideolojidir. Zaferimiz, işçilere, emekçilere ve ezilen tüm dünya halklarına kutlu olsun...

Yemliha Kaya
DHKP-C 27 Temmuz '96

A. İdil Erkmen
DHKP-C 26 Temmuz '96

Hüseyin Demircioğlu
MLKP 26 Temmuz '96

A. Berdan Kerimgiller
DHKP-C 23 Temmuz '96

Hayati Can
TKP (ML) 26 Temmuz '96

Müjdat Yanat
DHKP-C 25 Temmuz '96

İlgün Özkeskin
TELD 27 Temmuz '96

Tahsin Yılmaz
TKP 26 Temmuz '96

Aygün Uğur
TKP (ML) 21 Temmuz '96

Hüseyin Demircioğlu
DHKP-C 24 Temmuz '96

Osman Akgün
TELD 27 Temmuz '96

Ali Ayata
TKP (ML) 26 Temmuz '96